

323.1
P-67 M19

АРХИВ

۵۰۰۰۰۰۰۰

نور اهلکومتک ملی بیستی

211

2508

БИБЛИОТЕКА
Всесоюзной Академии Наук
Книж. Палата
Книж. Палата
Всесоюзной Академии Наук

ВАСШ
Оддм. Катогранд
№ 8229
Научная библиотека
ВАСШ

„پاکوفله سی“ قوئوبه راتیف شریات

۱۹۲۶

1926
462

ن . ن . پوپوف .

323.1

П-68.

شورا حكومتناڭ مىلى سياستى.

~~9508~~

مترجمى : عبدالرحيم آغا كيشى زاده .

М. Ф. Ахундов адьна
Азэрбајчан Республика
КИТАБХАНАСЫ

«Бако فعلهسى» قوئوپه راتيف نشرىياتى .

باكو - 1926

1740

ن . ن . پوپوف .

1926
462

323.1

П-68.

شورا حكومتناڭ مىلى سياستى.

~~2508~~

مترجمى: عبدالرحيم آغا كيشى زاده.

М. Ф. Ахундов адына
 Азәрбајҹан Ҷумһурияты
 КИТАБХАНАСЫ

«Бако فعله سى» نو توبه راتيف نشر ياتى.
 باكو - 1926

21740

برنجی محاضرہ.

قائمیات سے جڑ پکڑنے والی مسئلہ کا اہمیتی حقنہ حاکم
و محکوم ملتوں کے مابین تاریخی انکشاف
جریانوں

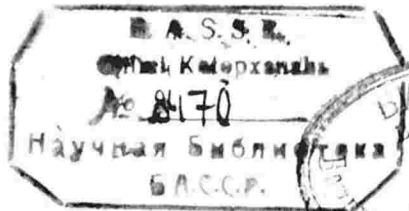
ہم جو کچھ قورصمک موضوعی، شورا حکومتک ملی سیاستیدر۔
شورا حکومتک ملی سیاستی بو حکومتک ملی مسئلہ حقنہ کی سیاستی
دیجیڈر۔ فقط بو سیاستی آیدنچاسیا باشا دوشمک ایچون، عمومیتلہ ملٹک نہ
اولدینئی مسئلہ سینی آکلماق لازمدر۔ بو سوک مسئلہ ک اولدوقجا بو بوک
نظری، و عملی چینیلیگی واردر۔ بو مسئلہ بی آکلماق و حل ایتیمکده کی
نظری و خصوصاً عملی چینیلیکر، نہ بومسئلہ ک علاقہ دار بولوندینئی غایت و مختلف و
قاربشیق اولان، صنفی منفعلترن نشئت ایدیور۔ ایدیکئی جمعیتده حاکم اولان
بورژوازیبا صنفک؛ چوق صیق - صیق و ایستہ بے ریک، ملی الفاظپرستلکہ
مشغول اولدینئی و نہ صیق - صیق و ایستہ بے ریک ملت، وطن، ملی منفعتار
و غیر بلبریندن دانیشوب دوردینئی سیز چوق گوزل بیلورسکیز۔ بورژوازیبانک
نوز سیاستی ملی سیاست و بوتون ملتوں ک منافعی تمیل و مدافعه ایدن بر
سیاست اولارک، گوسترمکگہ چالشدینئی ده سزه چوق گوزل معلومدر۔

ایستہ بوراداندرک، بری - برینہ مقابل، بولونان قرار گاہدا بری -
برینہ مقابل اولان میلر نشئت ایدیور؛ بورژوازیبانک صنفی دوشمانلارینک
قرار گاہیدن اوگا مقابل بولونان قطبده، بورژوازیبانک ملی الفاظپرستلکگہ،
اونک (بورژوازیبانک) هر زمان ایلک پلانہ ملی منافعی آتوبدا بو منافعی
آرقاسیندا گیزلنہ لرینہ قارشو طبیعی ارتجاع یوزیندن، بزار چوق وعده ملی
مسئلہ ک کافی درجہ ده تقدیر ایڈلمہ دیگنی، ہاہ بعضاً بو مسئلہ ک اہمیتک
انکار ایڈلدیگی گوربورز۔

آ. ق. ف. ب. ق. زدینده

«باکو فعلہ سی»

قوئوبہ رائیف نشریاتی
مطبعہ سنده چاپ ایڈیلدی

برنجی محاضرہ

قائمتالیست جمعیتندہ ملی مسئلہ ننگ اہمیتی حقندہ حاکم
و محکوم ملاتر. ایدیکئی ملاترک تاریخی انکشاف
جربانی

بہم بو کیچیک قورصمک موضوعی، شورا حکومتک ملی سیاستدر.
شورا حکومتک ملی سیاستی بو حکومتک ملی مسئلہ حقندہ کی سیاستی
دیمکدر. فقط بو سیاستی آیدینجاسیا باشا دو شمک ایچون، عمومیتلہ ملٹک نہ
اولدیفی مسئلہ سینی آگلاماق لازمدر. بو سوک مسئلہ ننگ اولدوقجا بو بوک
نظری، و عملی چتینلیگی واردر. بو مسئلہ بی آگلاماق و حل ایتمکدہ کی
نظری و خصوصاً عملی چتینلیکار، نہ بومسئلہ ننگ علاقہ دار بولوندیفی غایت مختلف و
قاریشیق اولان، صنفی منفعلترن نشئت ایدیور. ایدیکئی جمعیتدہ حاکم اولان
بورژوازی صنفک؛ چوق صبق - صبق و ایستہ بے ریک، ملی الفاظ پرستلکہ
مشغول اولدیفی و نہ صبق - صبق و ایستہ بے ریک ملت، وطن، ملی منفعتار
و غیر بلریندن دانیشوب دوردیفنی سیز چوق گوزل یلیور سگز. بورژوازیانک
ئوز سیاستی ملی سیاست و بوتون ملاترک منافعی تمیل و مدافعه ایدن بر
سیاست اولارق، گوسترمگدہ چالشدیفی دہ سزہ چوق گوزل معلومدر.

ایشتہ بوراداندرکہ، بری - برینہ مقابل بولونان. قرار گاہدا بری -
برینہ مقابل اولان میلر نشئت ایدیور؛ بورژوازیانک صنفی دو شمانلارینک
قرار گاہیندان اوگما مقابل بولونان قطبیدہ، بورژوازیانک ملی الفاظ پرستلگنہ،
اونک (بورژوازیانک) ہر زمان ایلک بلانہ ملی منافعی آتوبدا بو منافع
آرقاسیندا گیزلنہ لرینہ قارشو طبیعی ارتجاع یوزیندن، بزار چوق وعدہ ملی
مسئلہ ننگ کافی درجہدہ تقدیر ایدیلنہ دیگنی، ہلہ بعضاً بو مسئلہ ننگ اہمیتک
انکار ایدیلدیگی گوریوروز.

چوق وقت بويله دوشونبورار: هر ملت حاكم و محكوم صنفلرڭ بر آرايه توبلانماسيدر. بورادان نشئت ايدن بودر كه، گوبا ملي مسئله يوقدر.

هر ملتڭ ايجريسينده صنفى صنفيتلر وار و بو صنفى ضديتلره قارشو مبارزه آپارماق لازمدر. «بوتون دنيا پروله تارياسى برله شكز» و ياريم پروله تار و كندلى غنصرارى ده بورابه داخل ايديلهرك، گيشلنديريله بيلن «بوتون دنيا امكجىلرى برله شكز» شعارى، گوبا ملي مسئله نڭ حلى ايجين كافى واسطه در. بويله ملاحظه بى چوق وعده خصوصاً بوبوك حكومتلره منسوب اولمش و حال حاضر دا منسوب اولان ملتلرڭ ايشجىلرى - ملي اسارتى نوز اوموزلاريندا چكهمش اولان آداملار آراسيندا ايشيتمك ممكندر.

مارقسيزم - اسگى مارقسيزم و قومونيزم دن عبارت الڭ بگى اصوللارلا. نوز بائىلرى اولان قارل مارقس و فريديخ ننگه لسك شخصنده اولاراق. بو ملاحظه لره، ملي مسئله نڭ اهميتنڭ انكار ايديلمه سته قارشو، غايت قطعى عريان ايتدى و مارقسيزمك ملي مسئله حقدنه كى و بو مسئله نڭ سطحى و ساده بر صورتده نظره آلتماسنى انكار دن عبارت اولان بو اسگى خطنى، ولاديمير ايليچ هيچ بر ده گيشيكلگه اوغرا تمانان حياته كچيرمشدر. (له نين) نڭ ملي مسئله به دائر اولان نقطه نظر بندن، بو نقطه نظرڭ نه جوره انكشاف ايتمه سيندن و نهايت بونڭ نه كىبى قطعى صورت آلماسيندان گله چكده غايت مفصل و اساسلى بر صورتده بحث ايدم جگز. ايمدى ايسه بن سوز آراسى بالگز بوراستى قيد ايتمك ايسه يورمكه (له نين) بولداتش ملي مسئله نڭ ساده حساب اولونماسينا و اونڭ: هر ملتده حاكم و محكوم صنفلر وار. بز بوتون ملتلك محكوم صنفلر بى ينه بوتون ملتلك حاكم صنفلر ينه قارشو برلشديرده لم. ايشته او قادار - كىبى ساده بر فورمولاييله حل ايديلمه سینه قطعياً سند ايدى. اگر حقيقتاً بورژوازيانك پروله تاريابى اسارت آلتيما آلماسى اوزرينده قورولمش معين مقداردا ملي دولتلر اوسايدى، اگر بو دولتلر نوز آرالاريندا تاماميله برابر بر وضعيتده بولونسا لاردى، و اگر هر دولتلك ايجريسينده صنفى مناسباتدان باشقا، بو دولتلر ايله اونلارڭ ايجريسينده بولونان ملتلك آراسيندا فوق العاده دولاشيق و قارشيق مقابل مناسبات اولماسا ايتدى، ايش چوق آسان اولوردى.

فقط ايش بويله دگلدنر و هله باشقاسى بر طرفه قاسون، (له نين) كى مارتقسيزم حاضر لغى متين اولان و صنفى تحليله هر زمان اولدوقجا بوبوك بر اهميت ويرن بر آدام ييله. نوز اسرلرينده محكوم صنف مناسيله برابر، چوق وعده «محكوم ملت» معناسى ده ايشله تمشدر. مثلا قومونوست ايتنه رناسيونالنگ ۲ نجى قونف رسيده اونڭ سويله ديگى مشهور نطق ميداندار؛ او، همان نظمنده ديمشديكه: بوتون كره ارضده كى اهلينڭ دورته اوجندن چوقى - اگر تعبير جائز ايسه - محكوم ملتلر و بالگز تقريباً اوجده برى - ينه اگر تعبير جائز ايسه - حاكم ملتله منسوبدرلار.

ديمك اولبور كه بز، بوبوكنى جمعيت زده حاكم و محكوم صنفلر دن باشقا حاكم و محكوم ملتله راسه گلبورز. بو، اوڭا گوره واقع اولبور كه:

هر هانكى معين بر مملكتك بورژوازياسى عموميتله بالگر نوز مملكتك پروله تاريابى قارشو صنفى اسارت واسطه سى اولماق دگل، بلكه چوق وقت يته همين معين ملتك بورژوازياسى دا، داها زياده قوتلى بر دولت مكنه سینه استاد ايدن داها چوق قوتلى ملتك بورژوازياسى طرفدن اسارته معروض قاليور. معين بر ملتك ايشجى صنفى ايسه، چوق وقت ايكى قات اسارته يعنى بر طرفدن نوز ملتدن اولان بورژوازيانك اسارته، برده بوڭا علاوه اولارق، داها محكم بر دولت مكنه سینه آرقالانن داها قوتلى بر ملت بورژوازياسنك اسارته معروض قاليور.

فقط بوجوره ده اولور كه: هر هانكى بر ملت - (بوديديگم، تعبير جائز ايسه، تاريخى اولمايان ملتله عاندر، بونلاردان گله چكده بحث ايدم جگم) - نوز ايجريسينده كفى ده جهده قوتلى حاكم صنف اولمايور. بويله بر ملتك محكوم صنفى ايله علاقه دار اولان حاكم صنف چوق وقت تاماميله باشقا بر مائه منسوب اوليور و بويه اولدندا، ملي نقطه نظرڭ گوزه نلمه سى بوز بندن اجتماعى اسارت دولاشيور، كسگينه شيور و قوتله نيور.

بن بو حالى تصديق ايدم بيله جك حدسز مثاللار گنيره بيليرم. مثلا او قراينابى آلگز؛ او قراينا كنديلرى هر زمان و دليقوروسلارڭ و بولشا ملكدارلارينڭ اسارتى آلتندا ايديلر.

ایمدی شورالار او قراباسیندا وه لیقوروسلارک و پولشا ملسکدارلارینک آغالغی بیقیلمشدر، فقط تجاوزکارانه بر صورتده غصب اولونان اگر-تعبیر جائز ایسه - حدود خارجنده قالمش او قراباندا، غربی (والینیا) دا و (غالیچیا) دا ینهده وه لیقوروسلار و پولشا ملسکدارلاری او قرابا کنده لیرنه آغاق ایتمکده درلر.

اگر ایمدیکی الطبق ساحلی جمهوریتلری اولان (ئستونیا) و (لاتویا) نك کچمشنه نظر سالاجاق اولساق، اوندا بومسکنلرده، یالکز سوک زمانلار ملی، محلی بورژوازی صنفی یتشدیگنی گوروروز، یگرمی اوتوز ییل اول بومسکنلرده بولونان بورژوازی تمامی - تمامه یاد اولان آلمانلاردان عبارت ایدی.

نهایت آشاغیداکی بر فاقه، دها گوسته رمک اولار.

چوق وقت بوبله اولور که: هر هانکی بر ملت دیگر بر ملت طرفدن اسارته معروض قالراق، عینی زماندا اوچنجی بر ملتی اسیر ایدیور. بو حالی داها زیاده آیدین ایتمک ایچون، بن مجاربه دن اول. چار بویوندری آلتندا بولونان پولشایی گوسته ره بیلیرم. چار حکومتک له (بولیاق) ملتته قارشو نه جوره امانسز بر سیاست آباردیغنی سز بیلورسکوز. بو سیاست اودرجه به واربور-دیکه، مثلا عمومی برلرده، ماغازالاردا له دیلینده دانشماق قدغن ایدیامشدی. مجبوراً روسجه دانشماق طلب اولونیوردی. ایشته بوبله صیقیتبلی بروضعیتده بولونان له ملتی و له بورژوازیاسی، یهودی ملتی و او جمله دن یهودی بورژوازیاسنی امانسز ملی اسارت آلتندا بولونمیریوردی.

بوبله بر جوق مثاللار گوسته رمک اولار، فقط اساس وضعیت اونسزدا بزه آیدیندر. دبدیگمز اساس وضعیتده آشاغیدا کیدر: معین بر ملتک بورژوازیاسی دیگر بر ملتک بورژوازیاسنی اسارت آلتنا آلا بیلیر؛ بر ملتک پروله تارپاسی و ام کجی کتله سی یالکز نوز ملتک حاکم صنفی طرفندن دگل، بلکه کنار بر ملتک حاکم صنفی طرفندن ده اسارت آلتینا دوشه بیلیر.

اشجی صفتنه قارشو اولان ملی اسارت، صنفی اسارت ایله بر وقته دوشه بیلیر، دوشمزدده. نهایت معین بر ملت، معین بورژوازیانک شخصنده اولراق،

دیگر بر ملتک بورژوازیاسنک اسارته آلت اولور و عین زماندا اوچنجی بر ملتی اسارتی آلتینا آلا بیلیر. قایتالیزم دنیاسیندا کی ملی مناسبتلر بوبله قارشیق و دولاشیق بر ماهیتده در. ملی مسئله نك عمومیتله هر برده و خصوصاً قایتالیست دنیاسیندا کی شرائطله چتین و دولاشیق اولماسی، بورادان نشئت ایدیور. ملی مسئله ایله علاقه دار اولان نظری و عملی چتینکلرک نهایتسز درجهده بویوک اولدیغی یکنظرده ساده و آیدین گورونن عملی ملاحظات یوزیدن نه قدر مباحثه له، نه قدر اختلافلار اولماسیندا آگلایا بیلیرسکوز. «ملت» مفهومه حدسز و غایت مختلف معنلر و بریلمش و بو مختلف معنلرده تصادفی اولمامشدر و حتی بوبله نظری بر مسئلهده بیله، مختلف منفعتلرک مبارزه سی عکس ایتمشدر. ملت نه در مسئله سه جور بجور یقلاشمیشلار، ملتی جور بجور معین ایتمشدر، مذکور مباحثه بوگونکی گونه ندرده دوام ایدیور. مثلا ملت مفهومی، او ملتک اشغال ایتمیگی معین دائره معناسیله مربوط ایتمیلر و دیدیلر که، اراضی اولمادان ملت اولمار. بو نقطه نظرده ضد اولانلار، ملت مسئله سنک اراضی مسئله سیله قارشیدیر یلماسینا قارشو چیقیشدا بولوندیلار.

مثلا یهودی ملتی مثال گتیردیله؛ معلومکوز در که: هر نه قدر سیونستلر یهودیلرک فلسطینده معین بر اراضی آلمانلاریچون چالشیورلارسادا، اولنلارک نوزلرینه مخصوص اراضیسی بو قدر. سوگرا دینی یوردیکه: معین بر دیل مسئله. سی ده ملت ایله آیریلماز بر صورتده مربوطدر، دیلسز ملت اولاماز، هر ملت، باشقا بر ملتن مطلقاً دیلی ایله آیریلور. فقط بو نقطه نظرده اعتراض ایله قارشولانندی. مثلا بر دیلده دانیشوبدا، منفعت و مقصدلری بری - برینه غایت دشمنانه اولان ایکی قوتلی ایمپریالیست ملتی - آمریقاییلارله اینگیلزلری - گوسته ردیلر. همچنین بوتونلیکدن عبارت اولوبدا واحد دولت تشکیل ایدن و عین زماندا آیری - آیری دیلرده دانیشان حصه له آیریلماش ملتک ده اولدقلارینی گوسته ردیلر. مثلا بیلجیقا ملتی آلام: بونی بیلمه نیسکوز که بیلجیقاییلار آدلی بر ملت بو قدر، پس بیلجیقاییلار کیمنردر؟ بونلار طرفندن اورادا یاشایوبدا فرانسزجا دانیشان والولار - اگر تعبیر جائز ایسه - او بری طرفندن ده آلمان دیلریندن برینده دانیشان فلاماندلیلاردر. بو اعتراضلار ملت

مفهومی دېل مسئله سېله مربوط اېتمك عليهنده اېلهرى سورولمشدرد. بز گله چكده بوموضوعدان ېنه بحث اېده جگزر.

نهایت، نسبتاً بر آز مدت بوندان اول ملی مسئله نك بويوك عالمی، ۲نجی اېته رناسیونالك مشهور نظریاتچیلاریندان اولان و اېده ېیه قدرده بو موقعنده قالان (اوتو - بائوئر) چیقیشدا بولوندى. بو آدم «ملی مسئله و سوسیال - دهموقراتلق» آدلی بويوك بر كتاب یازمشدرد. بو (اوتو بائوئر): نه اراضی، نه ده دېل: ملتلى برى - بریندن آیرا بېلهن بېر علامت اولدیغنی و بونلارك اېكینجی درجهلى اهمیتی حائز اولدقلارینی اثبات ایتدی. او، نوز طرفندن اوچنجی بر علامت اېلهرى مسوردی و دیدبكه: معین شخصلارك بر كتله سېنی تشكیل اېدن هر هانكى بر ملتى تریخی مقدراتك عمومیلگی معین ایدیور.

تاریخی مقدراتك عمومیلگی نه دېمكدر؟ اگر بز تعبیره دریندهن یانا - شوبدا تنقید و تحلیله باشلا باچاق اولساق، او زمان بو تعبیركده بزى راضی سالمادېغنا چوق ترقعات حاصل اېدهرز. بن بونی تصدیق اېچون سزه مثال گوسته ره بیلیرم. اېمدی بولشانك هیئتده داخل اولان (غالیچا) آدلی بر ولایت واردرد.

بو (غالیچا) شرقی و غربی غالیچا اولماق اوزره اېكى به آبریلور. شرقی غالیچا اوقراینالیلار و غربی غالیچا اېسه، لهر اېله مسكوندر. اگر مذکور غالیچانك سوگ ۶۰۰ یلك تاریخته باقاجاق اولورساق، اوزمان شرقی و غربی غالیچانك مقدراتی غایت سېقى صورتده برى - برینه مربوط اولدیغنی گورورز. بر زمان بونلارك اېكى سېده بولسا قرالغنك هیئته داخل ایدی. سوگرا ۱۷۷۲ نجی ییلده بولسا پارچالاندقدا آوستریا به الحاق اېدیلدی و جهان محاربه سندن اول، ۱۵۰ ییلدن بوقاری بر مدت طرفنده، آوستریانك اختیارینده قالدی.

ده سوگرا آوستریادا مطلقیت اصول اداره سې یقیدقد، شرقی و غربی غالیچا بولشانك اختیارنه کیچدی. اگر تاریخی مقدراتك عمومیلگی سندن بحث اېدن (اوتو - بائوئر) ك تعبیری (غالیچا) به تطبیق ایدیلسه، اوزمان و مالمزدا، (بائوئر) ك دیدبگی مقدرات عمومیلگی میداندارد. فقط

برلشا اېمپریالیزمه یالناقلى اېدهن. هله بلكه اونلارك پاراسینا ساتیلان آلچاق آروپا محررلىرى، غالیچیانك اېچریسینده بر مدت یاشادیغنی تصدیقه جرأت اېده بیلرلمی؟ حقیقتاًده تاریخی مقدراتك عمومیلگی برى - برینه تمامیه ضد بولونان اېكى ملتى، تجاوزکارانه بر صورتده برلش-دیرمش و حال حاضر دادا برلش دېرمكده دوام ایدیور. بونلاردان برى - لهر هر زمان. حتی آوستریا حکمرانلغی زمانتدا یيله، حاکم؛ اوبرسى - اقراینالیلار اېسه، محكوم اولدراق قالمقادرد.

بن ملی مسئله نك نظری سولاشیقلى سزه گوتهرمك اېچور. قصداً بو اصطلاح مباحثه اریندن بحث ایتدم. بالگزر بر شى علاوه اېده بیلدیمكه. اگر بز، ملی مسئله به دائر اولان هر هانكى بر نقطه نظری تحلیل اېدهك اولساق، او زمان ظاهرده نظری اولان نقطه نظرلك؛ سوگ زمانلارا قدر هر خصوصدا و همچین علمی اصطلاح جهتندن حاکم اولان صنفك یعنی بورژوازیانك عملی حیات احتیاجی و حیات منافعى اېله مربوط اولدیغنی گورورز. (بائوئر) ك نظریه سنی آلام: ملتى اراضی و دېل دگل، بلكه غیر معین بر تاریخی مقدرات برلگی معین ایدیورمیش. بو نه نظریه در؟ اگر بز (بائوئر) ك بو نظریه سنه دقتله باقاجاق اولساق، اوندای بو نظریه نك، بر زمانلار آوستریانك طبیعی یقلماسنك قاباغنی آماق اېچون، آوستریا - آلمان بورژوازیانك منافعنى مدافع اېدن آوستریا سوسیال دهموقراتلاری طرفندن ایلهری سورولدیگنی گورورز. نتیجه اعتبارله آوستریانك یقیلوبدا معین ملتله مربوط اولان آیری - آیری دائره لره آبریلماسنك قاباغنی آماق ممکن اولمادی.

(بائوئر) ك اوقدر بويوك اثرنك بوتون مقصدی؛ معین بر مملكتك و مئلمز وجهله آوستریانك؛ ملتلك اراضیسه گوره پارچالانماسی ملی مسئله بى حل اېتمك دېمك اولمادیغنی اثبات اېتمك ایدی و بونی اثبات اېتمك اېچون، (بائوئر) بوتون قوتيله ملت و اراضی برى بريله قطعاً مربوط اولمادیغنی معین اېتمكه چالشدی.

بوگرا گوره دركه سوگرا لاردان ېنه همان (بائوئر) مشهور اراضی مصونیتی داخلنده كى مدنى - ملی مختاریتی مدافعه ایدیور؛ بو مختاریت،

زمانمزا قدر بعضی خیردا بورژوا - سوسیالیست (اگر تعبیر جائز ایه) فرقه‌لرینک پروگرامیندا یاشامش و حتی مرکزی او قرائنا راداسی زمانمزا قانون صورتیله اعلان ایدیلمشدی.

دیمک او ایور که ملی مسئله حل اولونماسیچون مختلف ملتر آراسیندا کی مناسباتک دولاشیق و قارشیقیندن ظاهر اولان عملی چتینلیکدن آسیلی اولمایاراق، معین نظری بر چتینلگه ده مالکدر. بر شی دیگر یله علاقه داردر. فقط ملترک ئوز آرالاریندا حقیقی صورتده موجود اولان مناسباته، قایتالیست دنیاسیندا کی حاکم و محکوم ملتر آراسیندا اولان ضد وضعیته و قومونیست اینتر ناسیونالک ایکنجی قونفره سینده سویله ن نطقده له نین برلداش طرفدن غایت قطعی و پارلاق بر صورتده معین اولونان ضد وضعیته قایدالم.

ایمدی موجود اولان ملتردن هانسینی حاکم حساب ایتک اولار؟ بو ملترک هانکیسی ئوز ملتنک امکچی کتله سنی اسیر ایدرک. عین زماندا آز، یا خود جوق قایا و غضبکارانه بر صورتده دیگر ملترلی همده اولارک بالکیز، محکوم صنفلرینی دگل، بلکه حاکم صنفلرینی ده ئوز قنودینه تابع ایدیورلار؟ اگر کره ارضک هر ایکی یاربم کره سنه نظر سالاراق، اگر ملی اسارنی و اونک بوتون اقتصادی اناسلارینی رفع ایتک کبی حقیقی بریولا چیقان شورالار اتفاقک اراضیسی بر طرفه آتیرساق، او زمان کره ارضک غایت بویوک $\frac{1}{10}$ حصه سینده، هپسنگ آدینی بورادا سایماغا حاجت گورمه - دیگم، بر جوق ملترک آراسیندا بالکیز تام معناسیله حاکمیت سورن دورت حاکم ملت واردر.

اولا اینگلتره. بوراسی کیچیک بر آدادر. بوراده دنیاده برنجی درجهده قونلی اولان و حاکمیتی ئوز اراضیسنک دورت منله یایان حاکم ملتردن بری یاشبور. اینگلترهده ۴۰ ملیون اهالی وار؛ اون ملیونه قدرده اینگلز (قاناذا)، اوسترالیا، یگی زه لانیدادا یاشبورلار؛ بو برار بویوک اینگلتره ایپراتورلنک بر قسمنی تشکیل ایدیورلار. و بورالار داسا کن اولان اینگلز لر ئوز معنوی بویاسیله (اینگلتره ئوز-ئوزلیگینده معنوی بویادر) برابر، اینگلتره نک حاکمیتی آلتیندا اولان حدسین حسابسینر مستملکه لر اوزرینده آغالبق ایدیورلر.

سوگرا شمالی آمریکا قوشما جمهوریتلری گلیدور، بو جمهوریتلر شمالی آمریکا اراضیسنک تقریباً اوچده ایکیسینی اشغال ایدیوروتقریباً ۹۰ ملیونه قدر اهالیسی واردر.

مذکور جمهوریتلر حال حاضرده، حقیقت اعتباریله، ئوز حاکمیتلرینی بوتون آمریکا قطعه سنه شامل قیلور (بو خصوصدا بن آشایدن اوزون دانیشاجغم). و بحر محیط کبر و واسطه سیله، شرقی آسیانک غایت بویوک اولان اراضیسی، دیگر بر جوق مملکتلری و بزمله یاشیق اولان بالیق ساحلی، دولتله قدر بر جوق دولتلی ئوزلرینک نفوذی آلتیندا بولوندریورلار. بوتون دنیاده اک برنجی متین بر حاکم ملتنک اداره سی آلتیندا بولونان آمریکا بورژوازیسنک گنیش چاتیلمس لر یله بز هر برده توقوشیوروز.

دها سوگرا ایمبرالیست یاپونیسی گلیدور، ایشته یاپونیانک بوتون اراضیسی جنوبی (ساخلین)، (ایه سو)، (نیبون)، (کیئو-سیئو)، (فورموزا) آدالاری، یاپونیانک بوتون توپراغی قوزمه یا و چینده کی برنجی استناد نقطه لری ده علاوه اولاراق؛ بو آدالار غروبندان عبارتدر. بوراده سوک درجهده قونلی و ۷۰ ملیون اهالیسی اولان ایمبرالیست برهات یاشایور؛ یاپون ملتی شرقی آسیانک بوتون بویوک اراضیسنک سیلا سی و اقتصادی حاکمیتی ئوز اینه آلماق اوغریندا، آمریکایه فارشو، هله ک محاربه یه چوریلیمه مش اولان امانسز بر مبارزه آبریور. نهایت اک کیچیک حاکم ملت اولان فرانسز، ملتی گلیدور. فرانسه ئوزی، بویوک مستملکه لرینه نسبتاً دفعه لرله کیچیکدر. فرانسه شمالی آفریقانک بویوک برقسمنه (الجزائر، تونس)، غربی آفریقانک بویوک حصه سنه، ماداغسکار آدالارنا، آمریکا و آسیانک بعض برلرینه (آتام؛ تونکین) حاکمدر. بو خصوصدا ایلهریده مفصل دانیشاجغز.

بویله لکه تقریباً ۵۰ ملیون انگیز، ۹۰ ملیون آمریکالی، ۷۰ ملیون یاپون و ۴۰ ملیون فرانسز - اگر شورالار اتقاقی حساب ایدیلمه زسه - بوتون کره ارضک آغاسی و حاکمیدر. اگر بو حاکم ملترک ایچر - یسینده مقداری بویوک اکثریتی تشکیل ایدن محکوم صنفلرک اولدیفنی و هر بر حاکم ملتنک ایمبرالیستلرینک ده بو صنفلره حاکم اولدقلارینی نظره آلیساق، اوزمان، کره ارضی غایت کیچیک بر دسته اداره ایتدیگینی گوروروز.

سز بوراسنى گوزل آكلاماگز و گوزلجەسىنە خاطر دە ساقلاماگز
 ايجون سويلەملىمكە؛ ھندستاندا ياشايان و مقدارلارى عمومىتە اون ملىونلارچە
 اولان باشقا خاقلر حساب اولونمايلاق، تىكجە ھىندونىتى بو دورت حاكم ملنك
 عمومى مقدارىدىن چوقىر. چىن ملنى ئوزىنە دوغما اولان اتامىت وصياملازلا
 برلىككە (۳۸۰) ميلوندىر، يعنى دورت حاكم ملنى، حتى محكوم صفارىنى دە
 بو آرادا گوتورسەك بىلە. نە چىنبايلر بر يارىم دفعە چوقدرلار.

ايشتە دنيا مقياسىندا كى وضعت بويلەدر. ايشتە بز مىلى مسئلەبى بو اسالـ
 سى نقطەدن محاكمە باشلايورز. سز البته بويلە بر سؤال وىرە جىكسىگز كە:
 بو، مىلى متقابل علاقلەر و مىلى ضدىتلر نەجورە عملە كىمىشلر و نە صورتلە
 آرتىشلار؟ بويلە بر سؤالى سز وىرىگىز بو سؤال مارقىچىلار ايجون طبعى
 بر سؤالدر، مارقىچى بو سؤالە آز چوق آيدىن بر جواب وىرمەيدىر.
 محكوم و حاكم ملنارك موجود اولماسى فاقىتى اىلە حسابلاشماق لازمدر.
 بو، تارىخى بر فاقىتدر: بو فاقىتى سكوت اىلە كچمك، انكار اىنمك و
 اھمىت وىرمەك سياستدە اڭ مھلك تىجىدلر وىرە بىلىر.

فقط ايشچى صفىنىڭ انقلابچى فرقىنىڭ؛ بو فاقىت اىلە دوزگون حساب
 لاشماى ايجون موجود اولان مىلى مناسبات و ضدىتلر نە جورە و ھانسى
 صورتلە اىلەرىلەبوب آرتماىنى آكلاماق البته لازمدر. اگر بو مسئلەبە
 باقلاشىرساق، او زمان گوروروز كە تامامى - تامامە بورژوازىيا جمعىتى كىبى،
 ملتدە اوزون سورن تارىخى انكشافك و ئوزنىڭ موجود اولماسى شرايطلە
 كىچىردىگى بر چوق تبدىلانك نمرەسىدر. بو گونكى ملنارك آبرى - آبرى
 عنصرلرنىڭ يىكلرچە بىل و عصرلر ظرفىدە، تارىخىڭ انكشاف كىدىشىدە
 تدرىجاً اىلەرىلەدىكارىنى سزە تصوير ايدرسەك، بو اولدىقجا اوزون، اولدىقچ
 گىش اولار و بزى نظرىە دائىرەسە جىكوب گوتورەردى. فقط بويلە
 تدقىقات نامىلە آيدىن و آشكار بر صورتدە گوستەرمىشدر كە: بو گونكى
 صورتدە راست كىلدىگىمىز ھەر ھانكى بر ملت اشغال ايتىدىگى مەن اراضى
 و اكترىيا دانىشغى مەن بر دىل موجودىتى ماھىيەتە و تىجە اعتبارە قاپتا.
 لىست جمعىتنىڭ بالاسىدر؛ قاپتاىلىست جمعىتى اىلە مربوطدر و ايمىدى راست
 كىلدىگىمىز صورتدە قاپتاىلىست جمعىتى زمانداچاتمىشدر. اگر بز قىدىم واورتا

عصر تارىخىتە باقارساق، او زمان اورادا بو گونكى ملتك يالگىز اىتدائى
 و ال دو قونماش عنصرلرىدىن برى - برىنە سىقى صورتدە، فقط اقتصادچا
 پك دارىسقال و اڭ محدود بر اراضى دائىرەسىدە مربوط بولونان قىلە و
 طائفەلرى گوروروز كە، بونلارك دىللىرى و شىوملرى يەدە پك سادە و برى
 برىدىن او قدر فرقى كە يان - يانا ياشايدانلار برى - برىنىڭ دىلىنى آكلادى.
 مايورلار.

بويلە كە اگر اورتا عصر آلمانىسىنا باقچاق اولساق، اوزمان بز يوقالـ
 رىداكى منظرەبى گورمش اولورز. اگر اورتا عصر فرانسەسە باقچاق
 اولساق، اورادەدە بو منظرەنك عىندىر. نھاىت اسكى روسىيە باقارساق، او
 زمان بە گونكى ملت ايجون مھم بر عنصر ايلان واحد بر دىلە اورادە
 راست كىلمەيە جىگز.

بوتون فرانسز ملتىڭ اىندى دانىشغى و فرانسەنك آبرى - آبرى
 حصەلرى آراسىندا بولتوبدا اوزون مدتدەبرى آرتىش و محكمەشەش
 معلوم بر رابطەبە استناد ايدىن فرانسز ادبى دىلى، يالگىز ۱۷ نچى عصردە
 يعنى ۳۰۰ بىلە قدر بوندىن اول جور بە جور لەجە و شىوملر ك سونوك
 اختلاطندىن عملە كىلور و قىمى بر زىنك آلور. آلمان دىلىدە آنچاق
 اصلاحات دورى و اگر تەبىر جائزاسە، ۱۶ نچى عصر ك يارىسندىن اعتباراً
 آلمان ادبى دىلى صفىتە يواش - يواش انكشافە باشلايور، يالگىز ۱۸
 نچى عصردە آز، ياخود چوق اىلەرىلەيور و قىمى اولاراق، آلمان ادبى
 دىلى رنگىنى آلور و گىش آلمان كىلەسنىڭ آكلاباجاغى بر دىل اوليور.
 روس ادبى دىلى حقىدە عىنى سوزلرى سويلەمەك اولار.

قايتاىلىست مدىنىتى جلدىنە دوشمەن، قايتاىلىست انكشافە جىل اولونمايان
 بويلە قايتاىلىست انكشافىدا، مىلى مدىنىت مەھومى اياھ مربوط اولان اىتدائى
 اساسلارى آلمايان خىلقلەردە، مىلى دوشونجەنك نە قدر ضعيف اولدىغى سز
 بر چوق مىللاردا گورە بىلىرسىگز. مىلا غايت گىرىدە قالغىش بر روس
 كىدىلىسىدىن بىلە، ھانسى ملدىن اولدىغىنى صوروقدا «پرووسلاونى» جواپنى
 وىرىيور. اونك ملت مەھومى ھلە دىنى مەھوم بر دەسىلە قاپايدىر؛ ياخود شورى
 لار اتفاقدە بولونان تورك خىلقلرى آراسىندا بز مىلا بر قىرغىزە، تاتارە

ھانسی ملتن اولدیفینی صورقدقا ئوز ماتىك آدینی سوبله ميور و يالگىز :
«مسلمان» ديور. حال حاضردا بو كىيىتى چوق تز - تر مشاهده ايتىك
ممكندر.

بو حالك سىي آشكاردر. مى ذيل هر شيدن اول سواد و ابتدائى
مبارفك يايلماسى سايه سنده بنمسه نيله بيلير. مى مدنيت: كنىش اهالى كئله
سنگ بو سوادى بنمسه ديگى نسبتده كئله ايچرىسه سوقولبور و درناه شير.
اهالى معلوم بر ديلدن استفادة ايتىمكه آئشديقجا، بو ديلده او قودقجا، بو
دیلده انگشاف ايديبور، بر يردن ديگر يره آتيلبور و معلوم دائره نك اهالىسى
ايچون اقتصادى رابطه خدمتى گوريور. بو خانه بز يالگىز قايىتاليزم انگشافنده
راست گليورز. هله قايىتاليزم انگشافى مرحله سنه گيرمه بن، بزم دوشونجه مزه
موافق ملت اولمايان خلقىر ك تقليده (اوقشامانا) چوق آسان قايىلمالارى فاقى
حجسىز بر فاقى حساب ايديله بيلير. فرانسه اهالىسنىك (ئه لزاى - لورهن) ي
نامه بايى و سابقده آلمان اباتلى اولان ديگر فرانسز اباتلارنى؛ (ئه لبا) ايله
(نه مان) آراسىندا كى سلاوبان و ليتوا ملتارىنك آلمانلاشدير بلماسنى و نهايت
ايتىكى و دليقوروسىادا كى فيلرك روسلاشدير بلماسنى گوسته رمك كافيدر.
نايتاليت دورىنك هجوم ايتمه سيلاه، ماتىك وجوده گلعه - ياه، بونلارك آراسىندا
كى حدودلار كسگين بر صورتده گوسته ريلبور و اوقشامانا دمك اولور كه
دوردر بيلبور. بز البته اراضى ايله مربوط اولان ملتارى نظرده دوتيورز.
يالگىز آرتماقدا اولان اقتصادى رابطه، اقتصادى مناسبانك بر واسطه خد-
مى گورمك لزومه سبب اولاراق، بىحددن زاده چوغالماسى - عمدده و سائظدن
برى ايهه ديلدر. زمينده كى قايىتاليزم انگشافى بوگونكى معناده اولان
قطعى بر مانى دوغور بيلور. يالگىز قايىتاليت جيمينىك، تارىخى دورينده بز
نايت امانسى اولان مى مبارزه چيفيرينا گيريورز. بورژوازىا مى مفكو-
دملرك حامس اولور. معلوم بر ملتك بورژوازىاسى معين مى بر دولت
وجوده تيرىكى ئوزيه وظيفه حساب ايديبور. اسارت آئشدا كى بر ملتك
بورژوازىاسى حاكم بر ملتك بورژوازىاسيله مارزميه باشبور كه: بو مبار-
زهده اول سايىش بىراق، ئوز دولتى وجوده كنىره بلسن.

بورژوازىا زاده موقراتياسىنىك بوتون اضولنك ركن و اساسندن برى اولان:
- ملتىرك ئوز مقدراتى - ئوزلىرى حل ايتمه لرى شمارى آلتيندا بورژوازىا
دولتلى وجوده كتىرمك اوغرىندا آباريلان بويله مبارزه قايىتاليزم دنياسىندا
يالگىز ۱۸-نجى عصر ك آخريندن اعتباراً كنىشله بور.
بو مبارزه نه كى صورت آلبور، نه كى نتيجه لره واريبور، سياسى و
اقتصادى علاقه لره نه كى يگى منظره و بر بيلور، معين و برى - بريندن
كسگين خصوصيتلره آباريلان مى دولتلى وجوده كتىرمك اوغرىندا كى
مبارزه ئوز انگشافى بويله نه جورده ئوز - ئوزىنى انكاره واردىنى، مى
دولتلى حدودى خارجه چيقديغى حدسىز ملتلى احاطه ايدوبده بونلاردان
يالگىز برى حاكم و باشقالارى ينه محكوم اولان چوق ملتلى دولت وجود-
ده گلمكله نتيجه لندىگى، قايىتاليزم انگشافى دورى ئوز برىنى نه جورده ئوزنىك
يگى ايمه رباليزم مرحله سنه ترك ايتدىگى، بن ايله ريدنه گوسته ره جك
و سوبله به جكم.

ھانسی ملتن اولدیغینی صورقدقا ئوز ماتک آدینی سوبله میور و یالکز :
«مسلما» دیور. حال حاضردا بو کیفیتی چوق تز - تز مشاهده اتمک
ممکندر.

بو حالک سیبی آشکاردر. ملی ذیل هر شیدن اول سواد و ابتدائی
معارفک یایلماسی سایه سنده نهمه نیله ییلیر. ملی مدنیت: کنیش اھالی کتله
سنگ بو سوادى نهمه دیگی نسته کتله ایچریسه سوقولور و درینه شیر.
اھالی معلوم بر دیلدن استفادہ اتمک آشدقجا، بو دبلده او قودقجا، بو
دیلده انکشاف ایدیور، بر یردن دیگر یرہ آنیلور و معلوم دائرہنگ اھالیسی
ایچون اقتصادی رابطه خدمتی گوریور. بو خانه بز یالکز قایتالیزم انکشافده
راست گلیورز. هله قایتالیزم انکشافی مرحله سہ گیرمہ بن، بزم دوشونجه مزہ
موافق ملت اولمایان خلقک تقلیدہ (اوقشامایا) چوق آسان قایلمالاری فاقتی
حجستز بر فاقح حساب ایذله ییلیر. فرانسه اھالیسنگ (ئەلزاس - لورەن) ی
نامانایای و سابقده آلمان اباتلی اولان دیگر فرانسز اباتلرنی؛ (ئەلبا) ایله
(ئەمان) آراسیندا کی سلاویان و لیتوا ملتارینگ آلمانلشدیر بلماسنی و نہایت
ایندیکی وەلیقوروسیدا کی فیلرک روسلاشدیر بلماسنی گوستەرمک کایدیر.
نایتالیت دورینگ هجوم اتمه سیاه، ماتک وجوده گلە-یاه، بونلارک آراسیندا
کی حدودلار کسگین بر صورتده گوستەریلور و اوقشامایا دمک اولور کہ
دوردریلور. بز البته ارضی ایله مربوط اولان ملتاری نظرده دوتیورز.
یالکز آرتماقدا اولان اقتصادی رابطه، اقتصادی مناسباتک بر واسطه خند-
متی گورمک لزومہ سبب اولاراق، محدوددن زیادہ چوغالماسی - عمدہ و سائظدن
بری ایسہ دبلدر. زمینده کی قایتالیزم انکشافی بوگونکی معادہ اولان
نظمی بر مانی دوغوریور. یالکز قایتالیت جمعیتینگ، تریخی دورینده بز
نایت امانسز اولان ملی مبارزه چیغیرنا گیرییورز. بورژوازی ملی مفکود-
مارک حامسی اولور. معلوم بر ملتک بورژوازیسی معین ملی بر دولت
وجوده کیرگی تویزینہ وظیفه حساب ایدیور. اسارت آلتدا کی بر ملتک
بورژوازیسی حاکم بر ملتک بورژوازیسیله مبارزه باشیور کہ: بو مبار-
زەدە اول سوتەدراق، ئوز دولتی وجوده کیریە بلسن.

بورژوازییادە موقراتیاسینگ بوتون اضولنک رکن و اساسندن بری اولان:
- ملتک ئوز مقدراتی-ی ئوزلری حل اتمه لری شعاری آلتیندا بورژوازی
دولتاری وجوده کتیرمک اوغریندا آباریلان بوبله مبارزه قایتالیزم دنیاسیندا
یالکز ۱۸-نجی عصرک آخریندن اعتباراً کیشله یور.

بو مبارزه نه کبی صورت آلیور، نه کبی تیجه لره وارییور، سیاسی و
اقتصادی علاقەلره نه کبی یگی منظره ویریور، معین و بری - بریندن
کسگین خصوصیتلره آباریلان ملی دولتار وجوده کتیرمک اوغریندا کی
مبارزه ئوز انکشافی بوبله نه جورہ ئوز... تویزینی انکاره واردیغی، ملی
دولتار حدودی خارجه چیقدیغی حدسز ملتاری احاطه ایذوبده بونلاردان
یالکز بری حاکم و باشقالاری ینہ محکوم اولان چوق ملتار دولت وجو-
ده گلەکلە تیجه لندیگی، قایتالیزم انکشافی دوری ئوز برینی نه جورہ ئوزینگ
یگی ایمپەرالیزم مرحله سہ ترک ایتدیگی، بن ایله ریدە گوستەره چک
و سوبله به چکم.

كيدان و اوستريادان آيران و داها زياده آلچاق اولان داغ سلسله لري گوريورز. بو كبي طبيعي حائلر نوز-نوزلاريندن ملي دولتلك وجوده گلمه لري بولونا چيقمشلار و بر طرفدن خارجدن اقتصادي رابطه لرك ايله ريله مه سي ايچون برر حدود و او برى طرفدن بو اقتصادي رابطه لرك داخلده ايله ريله مه سي و محكمه لمنه سي ايچون چارجيوه اولمشلار. دبل بو چارجيوه ايچريسينده انكشاف ائتمش، تكمله چاتمش و بويه اقتصادي رابطه نك اڭ مئين آلت و واسطه لاريندن برى اولمشدر. نوز دوره محيظه گنيش كتله يي داخل ايدن و بو گنيش كتله يي بر يردن ديگر يره آتيلماغا و بر يردن ديگر يره آتيلماقه برابر، بر دائره نك اهالي سي ايچون اونگله ياقين و سيقى صورتده مربوط اولان دائره نك ديلني، اقتصادي برليگه اساس واسطه اولماق اوزره آڭلاشيلقلى بايماغا مجبور ايدن ايكي طرفلى اقتصادي جريان تيجه سينده، غربى آوروبادا بر چوق ملي دولتار عمله گلدى: مثلا (آبه نين) داغلاري، (آلپ) داغلاري، اورتا جريانى درين و سويي چوق (رهن) نه ري كبي هر طرفدن طبيعي حدودلاري اولان فرانسه؛ هر طرفدن دگزييله و (بيرنه) داغلاريله محاط اولان اسپانيا؛ بحر سفيدده اوزون و دار (آبه نين) ياريم آداسيله كسيلمش اولان، اوزاقدان چكمه به اوقشايان و بوقاريدن آوروبادا اڭ هوندور اولان (آلپ) صيرا داغلاريله فاپانان ايتاليا؛ سوگرا جنوبدا بر چوق صيرا داغلار، شرقده بر چوق سازلق و سويي چوق نهرلر ايله محدود اولان، شمالدا آلمان و بالطيق دگزييله تماس ايدن آلمانيا كبي.

آوروبا قطعه سني صيرا داغلار صورتده آينه و اوزونينا پارچلايان و اوني دگز صورتده حاشيه انديرن بو طبيعي حدودلار، غربى آوروبادا معين. مختلف، برى-برندن حدودجه آيرى اولان ملتلك وجوده گلمه سته يارديپ ايتديلر و معلوم اراضيه منسوب اولان بو ملتلردن هر برى نوزى ايچون يالگز سياسي دگل، بلكه عمده اولاراق، معين اقتصادي بر وجود اولان

ملي دولت وجوده كئيردى. ملي دولتلك وجوده كئير يلمه سينده بلك نوبده، قاپتاليست جمعيتك. ايش باشنا كچمك ايچون اللور بوزون يا صئفي اولدى.

2 - شوردا حكومتك ملي سياري. **М. Ф. Азундов адына Азербайжан Республикасынын Научная Китепханасы**

ايکنجي محاضره.

ملي مسئله و ايمه ربا ليزم. دنيا ايمه ربا ليزم محاربه سي و اونك نتيجه لري.

سياسي اقتصاددن بيلورسگز كه، دره بگليث، صنعتكار-تسخ تصرفاتي و تورياغا تحكيم عنصرلريندن ياواش-ياواش قاپتاليست استحصال علاقه و مناسبلري بويويه ريك، ميدانه گلمشدر. بو مناسبلرك انكشافي، مبادله تصرفاتك ناتورال تصرفات (۱) حسابنه آرتماسي، جمعيت عنصرلري آراسيندا كي اقتصادي ارتباطك گه نيشله بوب، محكمه لمنه سي، صئفي ضدبتلك گه نيش كوك آتاراق دريشمه سي، بر طرفده بورژوازيانك و او برى طرفده پروله تارياك ميدانه گلمه سي سايه سينده اولمشدر.

ايسته بو، اقتصادي جريانك بر طرفي؛ او برى طرفي ايسه، ملي دولتلك وجوده گلمه سي اولمشدر. اقتصادي رابطه لرك آرتدى. فقط استحصال قوملريك، انكشافي محدود بر سويه ده اولديغيندان، بونلارك آرتماسي معين حدود خارجه چيقتا بيلمه مشدر.

اونلارك آرتماسي معين بر حدود داخلنده داينمش و بو اقتصادي رابطه لرك محكمه لمنه سي گيت - گيده معين بر حدود داخلنده واقع اولمشدر. بويه اتفاقلارك اكرينده حدودلار ايكي مختلف ملتك ساكن اولديغي ايكي قومشو اراضي آراسيندا هر هئكي طبيعي حائلر موجود اولان يرده معين ايديلمشدر. آوروبادا بزه، بر طرفدن داغلار، او برى طرفدن دگزلر كبي بر چوق بويه حائلر گوريورز. (بيرنه) داغلاري، (آلپ)، (بالقان)، (قاربات) داغلاري كبي بر چوق داغ سلسله لري و نه ليمت چال حاضر ادا آلمانيايي جه سلاوا-

1) ناتورال تصرفات - بر عشرت و عائله لرك نوبته لازم اولان استحصال، مبادله اصوليه دگل، يالگز نوز قودسيه وجوده كئيرمه سينه دئيلير.

اینگلیزجه

فقط دره بگلیک علاقاریندن قایتالیست استحصال علاقهری وجوده گلمک جریانی آغریسز کچمدبگی کی، بو جریان دا آغریسز کچمه دی. بو اوغوردا قانلار سویرنه آقدی، اولمازین تعرضلر یابیلدی، بر چه ق امانسز و غضبکارانه محاربه لر یابیلدی. بو محاربه لرده تام خلقلر و ملیونلار جا آداملار تاف اولدی. قایتالیست جمعیتی بو قان و جر کابک ایجریسینده دوغولمشدر. بو جمعیت بری بریندهن حدودجه آیری اولان بر جوق معین ملی دولتله آیریلمشدر.

قایتالیست جمعیتنگ ایچنده کی بو مبارزه ۱۸نجی عصرک ایکینجی یاریسیندان اعتباراً خصوصی قوت و گنیشلگه ایله ربه مگه باشلابور. بو مبارزه ننگ اولی سابق اینگتیره مستملکه سنی انگلیز اسارتدن قورتاران و بو مستملکه لرنک ینه تدریجاً بوگونکی آمریکا قوشما جمهوریتلرینی وجوده گتیرن استقلالیت اوغریندا کی آمریکا محاربه سیدر. بوندان اون ییللرجه کچدی بکدن سوگرا بویوک فرانسیز انقلابی باشلادی؛ انقلاب محاربه لری اون ییللرجه اوزانندی و بوتون آوروپا حدودلارینی باش آاق سالاراق ده گیشدیردی. باشیندا فرانسیز بورژوازیسی دایانان فرانسه انقلابی. فرانسه ایچون اقتصادی جهندن واحد اراضی وجوده گتیرمک مسئله سنی ایله ری سوردی. بو انقلاب بوتون اسکی دره بگلیک اصوللارینی، بوتون اسگیلمش غیر طبیعی بولگولری، اسکی حدود و گومر و گجانه لری، اسکی دره بگلیک و قرالاق فرانساسیندا اولان سیاست و اقتصادجا بری-بریندن آیری و سربست یاشایان بوتون اسکی ایالتلری کوکیندن یقوب، یاقاراق، اونا مخصوص همین یارم سربست و اقتصادجا بری برینه باغلی اولمایان ایالتلر عوضنه، محکم، متحد و قدرتی فرانسا دولتی بارانندی. اوزمان ایسه، فرانسه ننگ شرق طرفنده ده بویله ملی دولتلر وجوده گتیرمک مسئله سی ایله ری سورولدی.

بویوک فرانسه انقلابنک آردتجا گلن انقلاب محاربه لری؛ فرانسه ننگ شرقنده اولان اورتا آوروپادا ملی دولتلر وجوده گتیرمک مسئله سنی حل ایده بیلمه دی. بو محاربه لر، فرانسه انقلابیله علاقه دار اولاراق، ایله ری سورولن و آلمانیا ننگ ایالتلرک برلشمه سی حتمه اولان مسئله یی مثبت جهندن حل ایده بیلمه دیلر. بو مسئله آرت اولاراق، سوگرا کی تاریخی دوره، آوروپادا قایتالیزمک سوگرا کی انکشاف دورنه قالدی.

آرادان چوق مدت کچدی بکدن سوگرا، آوروپانک جنوب - شرقنده، تورکیه ننگ حاکمینی آلتندا بولونان بالقان یارم آداسیندا ملی جمهوریتلر وجوده گتیرمک مسئله سی ایله ری آیلدی. عین زماندا سابق مقدس روما ایمپراطورلغی و اوستریا مجارستانک اراضیسینده بر جوق ملی مسئله لر باش ویردی. نهایت؛ بویوک فرانسه انقلابی و ناپولیون محاربه لری ایله علاقه دار اولاراق عموم آوروپا مقیاسیندا کی فوق العاده مهم بر ملی مسئله اورتایه چیقدی. بودا بولشا مسئله سی ایدی. ۱۸نجی عصرک ایکینجی یاریسیندا و قسماً آخریندا دره بگی دولت حالندن قایتالیست دولت حالینه چوریلیمگه مجال تاپامش اولان بولشا پارچالانندی و قوه شولتندا کی دره بگی دولتلر اولان اوستریا، پروسیا و روسیه آراسیندا یابیلانندی. بولشا ننگ بری بریندن آیری دوشمش بو حصه لری داخنده قایتالیزمک انکشافی-بولشا بورژوازیسنگ انکشافی بولشادا بورژوازی انقلابی مسئله سینی نوبه یه آتدی. معلومدر که، ۱۹نجی عصرده بولشادا بویله بورژوازی انقلابی بارتماق اوغریندا روسیه مطلقیتی علیهنده ایکی دفعه غایت جدی تشبث یابیلمش و بو تشبثلر موفقیتسز لگه نتیجه لشمدر.

فرانسه انقلابنک محاربه لری دورینی بیترین و ۱۸۱۵نجی ییلده چانییریلان ویانه قونفراسی اورتا، جنوبی و شرقی آوروپادا بو دفعه آرتق اقتصادی انکشاف طرفندن ایله ری سوریلیمش ملی مسئله یی-قایتالیست دولتلر وجوده گتیرمک مسئله سنی حل ایده مه دی. بونگجون ۱۸۳۰نجی ۱۸۴۸نجی ییللر انقلابلاندان سوگرا، بالکیز ۱۸۷۱نجی ییلده قورتاران داها بر جوق محاربه لر یابیلماق لازم گلدی، مثلا: ۱۸۵۹نجی ییلده شمالی ایتالیا اراضیسیندا فرانسه ایله اوستریا آراسیندا باش ریرن محاربه؛ ۱۸۶۶نجی ییلده بر جوق آلمان دولتلرنک اشتراکیله پروسیا و اوستریا آراسیندا بییلان محاربه و نهایت ۱۸۷۱-۱۸۷۰نجی ییللرده فرانسه-پروسیا محاربه سی. اویله محاربه لر اولمشلار که: بونلارک زمانندا بویوک فرانسا انقلابلاندان حل ایدیلمه مش قالان ملی مسئله لر حل ایدیلمیشدر.

بو محاربه لرنک نتیجه سینه واحد، متین و تام بر قایتالیست دولتی اولان آلمانیا واحد ایتالیا وجوده گلدی.

سوگرا بوتون ۱۹نجی عصر طرفنده، بالقان یاریم آداسیندا ملی دولتلر وجوده گتیرمک اوغریندا کی مبارزه گنیشله مشدر. بو مبارزه ننگ باشیندا

بورژوازيانك ابتدائي عنصرلرى دوريووردى. چار روسىيەسى بو مبارزه دن ئوز ايمپېريالىست مافعتى ايجون استفادة اتمگه چالشيوردى. تييجه ده روسيه ايله تور كيه آرا-يندا بر چوق محاربه لر توره دى. ۱۸۱۲ - ۱۸۰۷ نجى ايللرده كى محاربه ؛ ۱۸۲۹ - ۱۸۲۸ نجى يىللار محاربه سى، ۱۸۵۵ - ۱۸۵۳ نجى يىللرده كى شرق محاربه سى. بو سوڭ شرق محاربه سى زماندا تور كيه يى؛ هله او زمان - بوراسينا خصوصى دقت و بربىگىز. گله جكده ده بو مسئله به راست گله جگىز - مىلى آزادلق تعبيرلرى برده سنى بوزنه تاقان چار روسيه سنڭ ييرتيجى اشتھاسنه قارشو غربى - آوروپا دونلرى مدافع ايندېلر. روسيه نڭ بالقان ياريم آداسيندا كى غصىكارانه اشتھاسى انگلتره ، فرانسه و ديگر دولتلرڭ احتياج و منافعى ايله توقوشدى و روسيه سيواستوپول حصارى آلتندا مغلوب و منهزم اولدى.

نھات ۱۸۷۷ - ۱۸۷۸ نجى يىللرده روسيه ايله تور كيه آراسيندا بر محاربه داھا اولدى و بو محاربه بالقان ياريم آداسيندا قىطعى اولاراق مىلى دولتلر وجوده گئيردى (رومانيا، صربيا، بولغاريا). بو دولتلر هر نه قادار مىلى، معين اراضى، معين بر ملنڭ دېلى ايله مربوط ايندېلر سده، فقط بونگه يله، اولدقجا كىچىك ايندېلر و بوگى گوره ده اقتصاداً مستقل بر وجود اولماقدان عاجز ايندېلر. بالقان ياريم آداسيندا اوزون مدتدېبرى آباريلان محاربه و مبارزلر تييجه سينده اورادا رومانيا، بولغاريا، صربيا، يونانستان دولتلرى وجوده گئدى؛ بونگه يله بو ملتلردن اولان خلقلرڭ چوق حصه سى هله تور كيه (و آوستريا) اراضيسى داخنده قالدى و بالقاندا مىلى دولتلر وجوده گئيرمك ايشىنى آز - چوق قورتارماق ايجون، ينه مبارزه يى دوام ايندېرمك و ۱۹۱۲ نجى يىل محاربه سى لازم ايندى. ايمدى سىز گوره بىليرسىگىز كه: آوروپا داخنده، قايتا يازمك گئيش انكشافي زماندان باشلاپان بورژوازيانك - مىلى دولتلر وجوده گئيرمك ايشى اون يىللر و عصرلرجه اوزانمش و قايتا يالىست دىياسى - اگر تعبير جائز ايسه - ايمپېريالىزم مرحلەسى آدلانان يىگى بر مرحلە يه داخل اولدېنى زماندا دوام اينمشدر. - مثال اولاراق ۱۹۱۲ نجى يىل محاربه سنى آلكىز. - قايتا يازمك انكشافده كى بو ايمپېريالىزم مرحلە - سيندن بحث اينمزدن اول، بن سىزڭ دقتگىزى آشاغىدا كى حاله ويرمه گىزى رجا ايندېرم.

مىلى مقدراتى تعين شەرى آلتندا مىلى دولتلر وجوده گئيرمك ايشى بورژوازيانك نڭ؛ دره بىكلك اسارتدن خلاص اولماق بولوندا كى مبارزه سى، آوروپانك سياسى علاقه لرنىڭ، - اگر تعبير جائز ايسه - بورژوازيانك ديموقراتلىقى اساسينده صورتجه ده گيشمه سى ايله علاقه دار اولاراق ايله ريله مشدر. مىلى مقدرات تعينى حقوقى پرىنسىپى تام اولدن باشلاپاراق، بورژوازيانك ديموقرات - لىك، اساسى شعارلار بندان برى اولمش؛ بو شعار، بورژوازيانك ديموقراتلىقى اصولينده سياسى آزادلىق، عمومى، برابر، مستقيم و گىزلىن سەچكى اختيارى خلقڭ حاكىمىتى شعارلارى و غير بىلر يله براكده ئوز پرىنسىپى دوتمشدر.

بن سىزڭ قارشو گىزدا بورژوازيانك ديموقراتلىقڭ بوتون اصوللارنى محاكمه ايتمه به چىكم. بن، يالگىز بوراسينا دقت و بربىگىزى رجا ايندېرمك؛ بورژوازيانك طرفدن اعلان اولونان بو بورژوازيانك ديموقراتلىقى پرىنسىپلرنىڭ و او جمله دن مىلى مقدرات تعينى حقوقڭ سوگىرادان حياته كچيرىلمە سى چوق تر بر زماندا، بورژوازيانك جمعيىنىڭ ايله ريله مسندن نشت ايندن بر چوق مانع لره راست گئىلر و تييجه بو اولدىكه: بورژوازيانك قايتا يالىست انكشافىڭ و دره بىكلك ايله آپاردىقى انقلاب مبارزه سنڭ دوغولوشىندا ايلەرى سوردىگى بورژوازيانك ديموقراتلىقى طلبلرنى؛ بوتون ۱۹ نجى عصر و ۲۰ نجى عصرڭده بىرنجى يارىسى طرفنده كى مبارزه سى نڭ گىدېشىنده اونوتدى و ماھوتلار آلتنا باصديردى. بولە اولان صورتده مىلى مقدرات تعينى حقوقى بورژوازيانك ديموقراتلىقڭ باشقا شعار و پرىنسىپلرنىڭده مقدراتى پارچالادى. اودا باشقا شعارلارڭده مقدراتى پارچالادى. چونكه بورژوازيانك چوق تر و ديمك اولار كه: دره بىكلك اصوليله آپاردىقى انقلاب مبارزه سنڭ تام ابتدا سيندان حيهه آرقاسندان، يعنى يىگى انقلابى صنف اولان صنفى حاكىمىت اساسلارنى تهديد ايندن بىرولە تاريات طرفندن هده لىتمش اولدى و بو صنفى حاكىمىتى قوروماق احتياجى؛ اونڭ ئوز طرفندن ميدانه آتيلمش اولان بورژوازيانك ديموقراتلىقى شعارلار بندان و او جمله دن مىلى مقدرات اختيارى پرىنسىپلرنىڭده اوگىا دوشمان اولان مقصدلر و منفعتلر ايله اونڭ صنفى حاكىمىتى قوروماق مقصديله استفادة اولونماسينا مقابل دورماق ايجون بورژوازيانك تدبير گورمگه مجبور اولدى.

نه ایچین بورزو آزیانك قارشیسینا بویله تهلکه چیقدی؛ چونکه قایتالیزمك انکشافی قایتالاری بر آرایه توپلا بور، قایتالیست دولتلرک تصرفات اراضیسی تدریجاً د گشدیریور، مختلف قایتالیستلر آراسیندا کی مبارزه بی کسگینلشدیریور، بازار، خام مال منبعی، یاناجق منبعی وغیریلری اوغوریندا مبارزه به-وق ایدیور. بو مبارزه: قایتالیست جمعیتک ایچریسینده، اونک، یعنی قایتالیست جمعیتک اگر تعبیر جایز ایه ئوز انکشافک، ایمپریالیست دوره سنه گیرمه سی گیدیشینده تدریجاً گئیش بر میدان آلیور. قایتالیزم انکشافک ایمپریالیست دوره سی جسیم و دیوجئلی قایتالیست دولتلرک دنیابه گللمه سیله سجه له نیور، ب دولتلر ئوز نفوذلارینی کره ارضه کی بوتون مملکتلره یاییورلار.

قایتالیزمك انکشافده کی ایمپریالیست دوره سی خاکم طبقه نك اقتصادی ماتتک آرتما سی، اونک ئوز ملتدن اولان محکوم صنفه گوستردیگی تضیقنك قوتلنمه سی، ایمپریالیست قایتالی ئوز نفوذی دائره سنه داخل اتمه سی و محکوم اولان مملکتلره و خلقلره گوستردیگی تضیقنك قوتلنمه سی ایله تصویر اولونیور. ایشته بر جریان که ۱۹-نجی عصر دن باشلا یارق، خصوصی گئیشک و قوتله ایله ریله بور و دنیا ایمپریالیست محاربه سی باشلانیدیغی زماندا ئوزینك سوک بو کسک حدینه چاتیور.

بو جریان بورزو آزیانك ئوز سیاسی دموقراتیلفی طلبلرینی و او جمله دن ملی مقدرات تعیینی حقوقنی حیاته کچیرمه سنه نه جوړه تأثیر ایتمیشدر؛ آشکار در که، قایتالیزم بروله تاریاتک قوتلنمه سی و اونک صنفی دوشونجسنگ آرتما سیله مربوط اولدقجه، بورزو آزی ؛ بروله تاریاتک دولت اداره سنه اولان نفو- ذینی محدود ایتک اوغوریندا تدبیرلر گورمه لی و دولت ماکنه سنك یگانه حاکمی و مباشری اولماق اوغوریندا اللشمه ایدر. نتیجه بو اولور که: بورزو- آزی دولت ایچریسینده بروله تاریاتک سیاسی حقوقنی سوک درجه محدود ایتمگه، بروله تاریات ایچون اولان سیاسی دموقراتیلق ئوز منافعه اوغون و بروله تاریاته ضد بر دموقراتیلفا چویرمگه و اگر تعبیر جائز ایه، بو سیاسی دموقراتیلفی هر جہتن محدود ایتمگه و هیچه ایندیرمگه چالیشیور.

قایتالیزم عین زماندا ملی دولتلرک حدودی خارجنده ممکن اولان قدر چوق تصرفات اراضیسی اله کچیرمک میلنی دوغوریور. فقط ملی دولت

حدودلاری خارجنده تصرفات اراضیسی آرتیرماق ایشی بر دولت اراضیسنگ دیگر دولت اراضیسی حسابنه چوغالماسی . هر دورلو مقدرات تعیینه رغماً بر ملتک باشقا بر ملت اوزره رینده تعرضکار حاکمیت دوزلنمه سیله علاقه داردر. بو شرائط داخلنده ، بو کبی جریانلارک موجود اولماسیله؛ دنیانك بوتون مملکتلرینده ایمپریالیست قایتال حاکمیتک فوق العاده گئیش و منمر بر صو- رتده یاپلماسیله البته، مقدرات تعیینی حقوقنی برینسیبی هیچ بر صورتله حیاته کچیریله مز. بو برینسپده ضدیتلی بر رنگه گیرییورو بر بارا ایمپریالیستلر او بری ایمپریالیستلر ایچون بر آلت اولیور که، بونی ده سوک ایمپریالیست محاربه سی زاماندا چوق کوزهل گوریوردیک. ایشته بورزو آزیانك سیاسی تاریخده اونک ئوز شعارلاری و او جمله دن ملی مقدرات تعیینی برینسینده واقع اولان ده گیشیکلک. بر چوق فاقتلاردان سزبو نتیجه بی چیقارا بیلیرسکزر که: ۱۹-نجی عصرک سوک قسمی و ۲۰نجی عصرک اولینده کی مدت ایچریسینده غایت نمره لی مستملکه سیاستی آباریلیور، ملی اشاره ت، ملی ضدیتلر و ملی مبارزه قوتله نیور .

بویله لکه گلجه کده کی ایمپریالیست محاربه سنك عنصراری حاضرلانیور، صلح محدود بر تامی تمثیل ایتدیکجه، ایمپریالیست دولتلرک آرتماقدا اولان احتیاجی ئوز ملکتنی گیشتمک و چوغالماقدا بری - بریله توقوشدقجا اوله بر زمان گلیور که: بو توقوشمالاری حل ایتک بولیندا ایمپریالیست محاربه- سیندن باشقا بر اصول و باشقا بر قوت قالما یور.

عین زماندا آوروپا دولتلریندن آیری - آیریلیقدا هر برینك داخلنده نملر اولیور؛ خصوصاً بورزو آزی انقلابی و بو انقلاب ایله علاقه دار اولان ملی دولتلر وجوده گئیریلمه سی جریانی تجاوزکارانه بر صورتده دایاندیریلان آوروپا دولتلرینك داخلنده نملر اولیور؛ اورادا اسپرملتلر کله سنك آراسیندا- کی ناراضیلیق گیت- گیده آرتیور. بویله بر جریان، ۱۹نجی عصرک سوک اون ییلی عرضنده ۲۰نجی عصرک اوللرینده بورزو آزی انقلابی قورتارما یان، یاخود بو انقلاب هیچ اولمایان بک چوق ملتلی دولتلر ده اداها گوزه چاریاندر؛ زیرا بو دولتلر بکلرک او اولار ایله مربوط بولونان بیوروقراتیانك و هایله نه اینسه ئوز مظلوم ملتنی کتله سی اولان ایشجی صنفی؛ و کئندچیلر اوزرینده، بکله کترینک هله حاکم صنفلری اولمایان

و اکثریتی پرولەتارامكجى كئەلەردن. كندجىلەردن، كوچوك بورژوازىيادان عبارت اولان و مائىت حىسى يىگىچە اوانىش و نوز مىلى مەدنىتى يىگىچە قورمىش اولان مائىت اوزرىندە دەرىجىگى نظام و اسارتتى بوروتىك اساسىلە قورولمىشدر. ايشته بو حالى، غير تارىخى ملنلرئك - اگر تەبىر جائز ايسە اويانمىسى روسىيەدەم اولدىغى كىي، ۱۹نجى عصرئك ۲نجى يارسىندا و آخىرىندە آوسترىيادا گورىيورز. مئلا آوسترىيادا بو بولكچە مىلى حرىكانى ابلەرىلە بور. اواجە مشهور اولان، اوزون مدت كندىلەردن و خىردا بورژوازىيادان عبارت اولان آلمان ملكدارلارى و آلمان بورژوازىيانىك اسارتى آلتىدا بولونان چە ملتى، ۱۹نجى عصرئك، اىككىچى يارسىندا انكشاف ايتىمگە باشلا بور. چە پرولەتارىيىسى وجودە گلبور و چە بورژوازىيىسى آرتبور و محكمەلە نيور. بو چە بورژوازىيىسى آلمان بورژوازىيىسىلە امانىز مابازىيە گىرىشور، و آلمان بورژوازىيىسى اوتوردىغى بردن يقوب او ىرى ئوزى دوتماغا چالشبور. عىن زماندا چە پرولەتارىيىسى دا، آلمانىا پرولەتارىيىسىلە بر موقەمە گلبور. فقط چە پرولەتارىيىسى آلمان پرولەتارىيىسىدان فرقىلى اولاراق، صنفى اسارت ابلە برابر مىلى اسارتە مەروض قالىور.

چە ايشىجىنىك، نوز چوچوغنى دوغما دىلەدە اوقوتماغا امكانى اولما بور. چە ايشىجىسى گىردىكى دولت ادارەلەرىندە باشقا بر دىل ايشىدىور. او، هر آدەمدا حس اىدىيور كە: حاكم اولان آلمان بورژوازىيىسى اونى، يالگىز بورژوازىيا اولدىغىنا گورە دىگل، بلكە بر ملت اولدىغىنا گورە اسارت آلتىدا ساقلا بور و تەجەدە اوتىدا فوق العادە قوتلى اولان مىلى دويفو كىسكىنلە شىور. او يالگىز، بر اسىر صنف اولدىغىنا گورە دىگل، بلكە اسىر بر ملت اولدىغىنا گورەدە ئوزىنى آزاد ايتىمگە چالشبور. چە ايشىجىسىندە بويلە مىلى اسارت دويفوسى اولدىغىندەن، (بن چە ايشىجىلەرنى يالگىز بر مثال اولاراق گوتو- رورم، بن جنوبى اسلاويان غالبچادا كى اوقراينا ايشىجىلارى و غيرىرى خقەدە سزە بر چوق شىلر سويلە بە بىليرىم) آوسترىيادا يالگىز غير تارىخى ملنلرئك - اگر تەبىر جائز ايسە - بورژوازىيانىك اسارتى آلتىدا دىگل، بلكە اونلارئك امكجىلرى، اونلارئك پرولەتار و بارىم پرولەتار غىصرلرى آراسىندا مىلى تارابىلغك آرتماىنى گورىيورز.

واحد و محكم بر دولت اولماق اوزرە قطفى اولاراق. ۱۸۷۱نجى يىلدە تشكىل اولونان آلمانىا نوز اراضىسى داخلىندە بر چوق مائىتى غىصب ايتىدى و آلمان بورژوازىيىسى مىلى اسارت اصولنى بو ملنلرە قارشو تاكىدىلى بر صورتە تەطبيق ايتىدى.

۷۱ - ۱۸۷۰نجى يىل محاربەسى زماندا، تەرضكارانە بر صورتە فرانسه دان دارتيلوب آلتان (ئەلزرس - لورەن) دە بويلە ايتىدى. دانىمارق ابلە پروسىيا آراسىندا كى محاربەدن سوگرا، يئە تەرضكارانە بر صورتە اسارت آلتا آلتان (شلەزويغ - غولشتىن) دەدە دانمارقلىلار قارشو بويلە باپىلدى. نىهايت (بورنان) دا لېلرە (بولياقلارا) قارشودا بويلە ايتىدى. تىجەدە آلمانىانك اىچرىسىندەدە، حاكم آلمان بورژوازىيىسى قارشو امانىز مابازىيەلر آبارىلدى.

روسىيە خقەندەن آشاغىدا داها مفصل دانىشاچاغىم. ايمىدى گىتيردىگم مثاللار؛ آرتماقدا اولان قاپىتالىست ايمپەريالىزمى و بونىكلە علاقه دار اولان ايمپەريالىست محاربەسى غىصرلەرىلە برابر، قاپىتالىست آوروباسىندا اگەجك اختلافك باشقا غىصرلرئك نىچە آرتدىغى سىزە گوستەرمىلدر. گەجك حرىبى اختلافك بو باشقا غىصرلرى، بو سبب و بو شرطلر بوزىندن ميدانە چىقىدىلار كە: بورژوازىيا اسارت آلتىدا نى امكجى كئەلەلرئە وعد ايتدىكى سىياسى و اجتماعى آزادلىقى وىرمەمكە برابر، مىلى آزادلىقدا وىرمەدى. دوغرىدەر، بورژوازىيا حاكم ملنلرە و او جملەدن بو حاكم ملنلرئك ايتىدى طبقەلرئە قارشو اونلارئك مەدنىتى نىمىسەمەلرئى، اونلارئك او ملت داخلىندە يالگىز بورژوازىيا مەدنىتى دىگل، بلكە پرولەتار مەدنىتى و بورژوازىيانىك صنفى حاكمىتىنى دوام ايتدىرىمك مئافىئە ضد و دوشمان اولان بر مەدنىت وجودە گىتيرمەلرئە بر درجەيە قدر كومك و بعض شرطلر وىرە بىلدىسەدە، فقط عىن زماندا يئە همان بورژوازىيا مىلى مئىلەبى عمومىئە حل ايتىمكەن عاجز اولدى. عىن زماندا مىلى اسارتك چىزىن حاللارى باقى قالمىش و علاوه اولاراق، هر بر آبرى - آبرى دولتك دائىرەسىندە ايمپەريالىزم هوسى آرتدىقچا و نفوذىنى قوتلندىردىكچە بو مىلى اسارت دە قوتلنىمكە دوام ايتىمىش و بو ايمپەريالىزم هوسى ئوزلرئە خارچى سىياست آزادلىغى اللە ايتىمك اىچون مەملىكت داخلىندە حرىكات آزادلىغى و نام سربىستلك تائىمىن ايتىملى

ایدی؛ دیمک اولیور که: ایمپریالیزم دوشمان اولان بروله تاربات و امکچی کتله نك، تأثیر نفوذیندن و زور گوسته رهمه سیندن آزاد و آرخان اولمالیدیلار. بئم قیسا اولاراق، تصویر ایتدیگم بو جریانلارک قطععی نتیجه سینده دنیا ایمپریالیست محاربه سی باشلادی. بو محاربه کره ارضی بورژوازی آراسیندا بایلاماق هوسی و بو کره ارضک برلیکده استمارینی دوستقله تأمین ایتمک ممکن اولماماسی نتیجه سینده باش ویردی.

بورژوازی بوگا عاجز اولدی. امانسز بر مبارزه باشلادی و بو مبارزه نتیجه سینده قاپیتالیست ایمپریالیست دنیا سنک اساسلی حاکم ملت لریندن و ایمپریالیزمک اساس قوملریندن بری اولان آلمانیا بریشان اولدی و محکوم ملتلر صیراسینا دوشدی و سیاسی - اقتصادی جهندن تضیق آلتا سالیندی.

فقط عین زماندا بوتون کهنه مسئله لارک حل ایدیلیمه سی ایراغی آلتندا باشلانمش اولان ایمپریالیست محاربه سی بو مسئله لری قطععیاً حل ایدمه دی. بن بورادا اولی دا سوله ملی بمکه: قاپیتالیست دنیا سیندا ملی دورک و ملی مسئله نك ۱۸ - ۱۹۱۴ نچی ییلرده کی کبی اولدقجا بویوک اهمیت قازانماسی اولا بیلسونکه اولجه هیچ بر زمان گورولمه مشدر. جهان ایمپریالیست محاربه سی حاکم ایمپریالیست غروبت منافعی خاطرینه یا بیلیمشدر. فقط بو محاربه بی باشلارکن خلق کتله لرینه نه جوره بهانه لر گتیریلدور، او محاربه نه کیسی بردونا گیدیریلدور و خلق کتله لری او محاربه به نه کیسی امیدار بسله بوردیلهر؟ اگر بو مسئله نك اوزرینده دوشونه جک اولسا گنز، گوره جکسکگز که:

ایمپریالیست محاربه سی خلق کتله لرینه ملی بر محاربه کیسی گوسته ریلمشدی. خلق کتله لری بو محاربه به گیده رک، ئوز حیاتلارینی ته لکه به صوقدیلا ر و ییگلرجه - ملیونلارجه آدام ملی دویغو و ملی روح خاطرینه جبهه لرده تلف اولدیلا ر - قیریلدیلا ر. بو محاربه آلمان خلق کتله لرینه قارشو گویا آلمانینک ملی موجودیتی اوغریندا بایلان بر محاربه ایدی. اولار محاربه بی بویله تصویر ایدیور و دوشونبوردیله ر. حاکم ایمپریالیستلر غروبی ایمپریالیست محاربه سنی آلمان خلق کتله لرینه بویله گوسته رمکه موفق اولمشدی. انگلیز خلق کتله لریده بو محاربه بی انگلتره نك ملی موجودینی اوغریندا بایلان محاربه قن ایدیوردیله ر. فرانسه ده هکذا باشقا دولتلرده هکذا. بوتون حاکم

ملتلرده هکذا. بوتون بو ملتلرک خلق کتله لرینه دیوردیله ر که: اولار بو محاربه ده ئوز ملی موجودیتلرینی، ئوزلرینک گونش آلتندا کی موقلرینی - بو سوزلری دانشماغی اوزمان آلمانیا ایمپریالیستلری چوق سه ویردیله ر - قورومالی والدن ویرمه ملیدرله ر.

بوتون کره ارضه کی اهالینک اوچده دوردینی تشکیل ایدن محکوم ملتلرک خلق کتله لرینه نه دیوردیله ر؟ اولارک قارشوسینا ئوزلرینک آزادلق شعاری آیتلمشدی. آلمانیا بورژوازیسی ایرلاندا، هندستان، آفریقا ده کی انگلیز مستملکه لری، مصر و فرانسه مستملکه لری و غیرلرینی خلاص ایدمجه گنی سوبه بوردی. انگلتره و فرانسه بورژوازیسی ایسه، آلمانیا دا کی پولشا ابلتلرینی، نه لاس - لوره بی، شله زویغ - غولشینی و غیرلرینی آزاد ایدمجه گنی ایلهری سورمشدی. انگلتره و آلمان، مجار بورژوازیسی بر چوق روسیه سی؛ آلمانیا نك متفق اولان و آلمان، مجار بورژوازیسی بر چوق محکوم ملتلر اوزرینده ئوز حاکمیتینی قوران آوستریانک حقتده بورادا کی ملتلرک اسارتدن آزاد ایدیله جکلرینی سوبله بوردیله ر.

بولشا مسئله سی نیجه اولدی؟ سزک خاطر گزیده در که: هرایکی ایمپریا - لیست قوالسیونی بولشا مسئله سنک اوستنده ئوزلرینه سیاسی قاپیتال قازانماق ایسته بوردیله ر. باش قوماندان وه لیکی قیناز نيقولای نيقولایه و بیچک مشهور مرا - جعتامه سی ایله آلمانیا فیلدمارشالی هینده نبورغک مراجعتامه سی همان بر گونده نشر ایدیلمش کیسی ایدی، مبارزه آباران هر ایکی ایمپریالیست مملکتی بو مراجعتامه لرینده بولیاقلاری (لهاری) ئوز طرفلرینه چاغیر یوردیلار. وه لیکی قیناز نيقولای نيقولایه و بیچ آلمان - آوستریا بویوندریفی آلتندان خلاص اولاراق، بولشانک چار روسیه سی حمایه سی آلتندا برلشدیریله جگنی، چار روسیه سنک آدیندان بولیاقلارا وعد ایدیوردی. آوستریا و آلمانیا ایسه، ئوز طرفلریندن بولشایی روس بویوندوریفیندن آزاد ایدرک، ئوز حمایه لری آلتندا مستقل بولشا باراداجاقلارینی وعد ایدیوردیله ر.

ایشته جهان محاربه سینده بر پارا ایمپریالیستلر او برلرینه قارشو مبارزه آبارماق ایچون ملی مسئله، ملی ضدیتلر و آوروپا خارچنده کی مستملکه لر

اوزۇرىندە ئىمپېرىيالىست غروبى ھاكىمىيەت مۇجۇد اولماسىدىن بۇقارىداكى
صورتاھ استفادە ئىتمىشلىرىدۇر.

اگر ايمىدىدە جهان ئىمپېرىيالىست مەخربەسىنىڭ بۇرۇنقى نەتىجىلەر دەقت
ئىدىكىڭ اولساڭىز، گورەجىگىز كە: مەم ئاتاتتا قوۋايسىونى مەمە ئالمانىيا
قوۋايسىونىڭ مەخكوم مىلتىرى آزاد ايتىمك و عدلىرى كاغذ اوزرىندە قالدى.
فقط مەين بىر طاقم مىلتىرك بۇرۇنقى زىياسى مەلۇم بىر پارا مەنقىتلەر گوردى.
بولشا، چەستان كىبى بىر چوق مىلى دولتىر و جۇدە گلىدى، سىرىيا ئوز دائىرىسىنى
دەقەلەرلە آرتىراراقتا، جىنۇبى سىلاويا اولدى. رومانىيا اىكى دەقە شىشىدى.
بۇ صورتاھ سابىق، آوستىرىيا - مەجارستان و ئالمانىيا اراضىسىندە نەظرە بۇيلە
گلبورگە، گويما مىلى مەسئەلە حل اولونان كىيدىر، فقط ايشى بىر آز دقتلە
دوشۇنەرەك، دىرىندىن باقاچاق اولساق، نەظرە حل اولونمىش كىبى گورونىن
مىلى مەسئەلەنىڭ حەقىقەت اەتبارىلە ھىچدە حل اونونمادىغىنى گوروروز؛ اوزمان
چوق آز شىئىك دە گىشىدىگە اەين اولوروز. ايشىك يالگىز لوھەسى و چول
طرفى دە گىشىمىش؛ فقط حەقىقەتدە ايسە، مىلى اسارتىڭ يىكى صورت و اىو-
للازى كەنەنىڭ بىرىنى دوتىمىش و مىلى اسارت ايسە، عىنى ايلە بىرىندە قالمىشدر.
ايمىدىيە قادار ھاكىمىيەت ياپان، فقط ايمىدى مەخكوم چالە گىلەن يىكى بىر
مىلت، عىنى ئالمانىيا مەيدانە گلىدى. بۇ مىلتىڭ اراضىسى بىرىشان ايدىلدى، اونىڭ
نام بىر حەسەسى تەرضىكارانە بۇ صورتدە آلتوب، يىكى و جۇدە گىرىلمىش
مىلى دولتىرە و بىرىلدى. مەنلا نەمس (بۇھەمىيا) سى. چەمە سىلاوا كىيانىڭ ھىئەنە داخلى
ايدىلدى. اورادا بىز حال حاضردا تەماملە ايدىن و آچىقچاسىنا مىلى مەخكو-
مىت اولدىغىنى گوربىوروز. بالقان يارىم آداسنىڭ يىكى قورولوشى؛ اورادا
بولونان دولتىر مەخكەم ئىمپېرىيالىست قىرار گەھلارى آراسىندا تەقسىم اولوندىغىنا
گورە، بۇ نەتىجىبى و بىرىدىگە، مىلى مەنقىتلەر بوزولدى (بولغارىيانىڭ پارچالانمىسىنى
گوتەرمەك كالىدىر). ئالمانىيانىڭ مەسئەلەلەرى يىكى آغلار آراسىندا ياپلا-
شىلدى. فقط مىلى مەخكومىت، ئىمپېرىيالىست ئولكەلەر طرفىدىن مەخكوم
مىلتىرك قىلتىڭ سىورولماسى و يوز مىليونلارچە ھەندولار، چىنلىلەر، مالايللار،
زىچىلار و غىرىلارنىڭ اقتصادى تىزىق و استىمار آلتىدا ازىلمەلەرى كىفەيتتە
ھىچ دوقونولمادى.

بۇ صورتاھ ايشىجى صىفى دە، قايتالىزم دىناسنىڭ دورمىش اولدىغىنى عىنى
مەسئەلە قارشۇسىندا دوربىور. ايشىجى صىفى ھاكىم و مەخكوم مىلتىرك مۇجۇد
اولماسى فاقتىڭ قارشۇسىندا دوربىور. ايشىجى صىفى و اوڭا رىياست ايدىن
قومومونىست ائىتەرناسىونالى دىنا مەخربەسىندىن آلدىغىنى تەجرىبە سايەسىندە مىلى
مەسئەلەنىڭ نە قادار بۇيۇك اولدۇچا بۇيۇك اھمىيەتى اولدىغىنى بىلىور. ئىمپېرىيالىست
بۇرۇنقى زىياسى بۇ مەسئەلەنىڭ اوزرىندە ماھىرانە بىر صورتدە اىتكار ياپاراق،
مىليونلارچە آدمىلار بىر - بىرىنىڭ قاتنى آقتىدىرماقتا اقتدارىنا مالك اولدى؛
فقط او، مىلى مەسئەلەنى حل ايدەمدى. مىلى مەسئەلەنىڭ حل اولونمىسى خاطرئە
بىر - بىر اوزرىنە سالدۇرىلان خەلق كىتلەلەرى قارشۇسىدا چاتلاق
تىكەندىن باشقا بىرشى گورمەدىلەر. مىلى مەخكومىتىدىن آزاد اولماقتا شەئارى
آرقاسىدىن خەركەت ايدىن بوشەرخا خاطرئە ئوز بۇرۇنقى زىياسىنى مەدافە ايدىن، (مەنلاچە
- خەلق كىتلەسى ئوز بۇرۇنقى زىياسىنى، بولماقتا خەلق كىتلەسى دەنە ئوز بۇرۇنقى زىياسىنى مەدافە
ايدىيوردى)، بىر چوق قىلارنى تەماملە ايشىكار اولدى. مىلى آزادلىق - اگر تەبىر چاتىز ايسە -
بۇرۇنقى زىيانىڭ دوشۇندىگى مەنادە؛ اقتصادى بۇيۇندۇرغىدىن آزاد اولماقتا
دەمەك دىگىلەر. بەلكىس بۇ آزادلىق ھەر بىر دە يالگىز مىلى مەخكومىت سۇ-
رتلىرىنىڭ دە گىشىمەنە راست گلبور، چۈنكى حەقىقەتدە باقتىدا، عىجاب بولسا
بۇرۇنقى زىياسى واسطە سىلە روسىيە چارنىمى و ئالمانىيا ئىمپېرىيالىزمى بۇيۇندۇ.
رىفەندىن (گويما) آزاد اولونان بولسا ايشىجىلەرى ئوز بۇيۇنلارنىدا يالگىز
بولسا بۇرۇنقى زىياسى دىگىل، خەنى فرانسىز قايتالىزىڭدا اقتصادى غەيرىلغىنى خەنى
ايمە بۇرۇنقى زىياسى؛ چۈنكى ئىمپېرىيالىست فرانسە بولشادا كىي و مەسئەلەنىڭ حەقىقىتى آتاسىدىر.
ايشە عومومى و مەسئەلەنىڭ حال حاضردا ايشىجى صىفى، قومومونىست ائىتەرناسىونالى و اونى
تەشكىل ايدىن آبرى - آبرى قومومونىست فرەقەلەرى بۇ
و مەسئەلەنى قارشۇسىندا بۇلۇنۇپتۇرلار. ايشە مىلى مەسئەلەنىڭ بىز اىچۇن اولان
بۇتون اھمىيەتى بۇرادان نەشتە ايدىيور. بۇ مەسئەلەدىن بىز اىنقلابىي عەمەل كىي
استفادە ائىتمەلى بىز.

نە قادار كە مىلى مەخكومىت ھەر بىر دە و ھەر زىمان اقتصادى مەخكومىت
ايلە علاقەداردۇر و بۇ مەخكومىتە مەدافە اولونۇپتۇر - (بۇنى بىز سۇگرا،
قەسمى فاقتار گوستەنەرەك ائىبات ايدەجىگىز) او قاداردا، بىز حال حاضردا

ملی محکومیتک وارلغیندان استفاده ایتمه لی، قاپیتالیست جمعیتی بیقماق، حاکم ملتارک ایمپریالیست بورژوازیاسنک، کره ارض اوزرینه کی حاکمیتی دهوبرمک ایچون ملی محکومیتی متین بر عامل حاله سالمالی بز. مزدلی امگیک استثماری اوزرینده اساسلاران و ئوز انگشافتک ایمپریالیست دوره سنی باشاماقدام دوام ایدن ایمدیکی قاپیتالیست جمعیتی هرشیدن اول دورت اساس ایمپریالیست دولتک شخصنده اولاراق، بزمله دوشماندر؛ بونلاردان، بزى ایمدییه قادار آنجاق بری تصدیق ایتمشدر. (انگلتره تصدیق ایتمش، فرانسه، آمریکا و یابونیا تصدیق ایتمش)؛ بو قاپیتالیست جمعیتی؛ ئوزینک هله لیکده چوقی بورژوا یا نوکری اولان سوسیال - دهموقراتلارک معنوی قیوملغیندان آزاد اولمامش ایشجی صنفک یالکز بدنی دگل، بلکه روحی اوزرینده کی متین حاکمیتی، یالکز ایشجی صنفی استثمار ایتمک فاقتی اوزرینده دگل، بلکه سایلاری آز ایمپریالیست ملتاری و داها دوغریسی، اولار بورژوازی باشجیلارینی، کره ارضک مختلف مملکتلرینده کی حدسز - حسابسز محکوم ملتار کتله لرینه حاکم یماق اوزرینده اساسلاندریور.

قاپیتالیست ایمپریالیزمه قارشو اولان مبارزه ننگ اگ قدرتلی واسطه لریندن بری اولارک محکومیتی آلتندا ایگله ین ملتاری ینه اولار قارشو آیاغا قالدیرماق. قاپیتالیست ایمپریالیزمی چارجیوه سینده بولونان ضدیتلردن و از جمله حاکم ملتارک بورژوازیاسنی محکوم ملتارک یالکز و امکچی کتله سیندن دگل، بلکه ینه او محکوم ملتارک بورژوازی طبقه لریندن آیران ضدیتلردن استفاده ایتمکدر. بورژوازی داخنده کی، یعنی حاکم ملتارک بورژوازیاسنی آراسیندا کی بویله منافع ضدیتلردن استفاده ایتمه لی بز.

بونى بز تورکیه، ایران و چینک مثالده گوسته ردک و نه جوره باهمافی ممکن اولاجاغنی گوسته ریورز.

بوتون سوبله دیکر مزدن سوگرا، قومونست ایتنه رناسیونالی و ایشجی صنفک دولتی اولان سوسیالیست شورا جمهوریتلری اتفاقک ملی سیاست اساس- لارینی قطعى صورتده بللی ایتمک ایشینه گیریشمک ایچون، بزهرشیدن اول؛ ایمپریالیست قاپیتال طرفدن واحد وجوددا مربوط ایدیلن اقتصادی و ملی عمللری قطعى صورتده تحلیل ایتمکه مجبور اولاجاغز. بو اساس عنصرلری

قطعى اولارق تحلیل ایتمک زمینی اوزرینده، بز قومونست ایتنه رناسیونالک آپاردیفی ملی سیاستک اساسلارینی ایضاح ایده جگز؛ ایمپریالیست قاپیتالک ایشجی صنفی ئوزه رینده کی حاکمیتی اساسیندن بیقماق ایچون، قومونست ایتنه ر- ناسیونالک ملی مسئله دن اگ متین تحزیات عاملی و واسطه سی صفتیه استفاده ایده جگی بول و واسطه لری گوسته ره جگز. تحلیلمزک آخزینده ایسه، شورالار اتفاقک اراضیسی داخنده اولان، مدنی و اقتصادی انگشافتک مختلف پله لرینده بولونمش و بولونان حدسز - حسابسز ملتارک موجود اولماسی شرایطیه . ایشجی صنفی ملی مسئله یی ئوز واسطه سیله نه جوره حل ایتمه سی نتیجه سینه گله جگز. ایشجی صنفی چار اصول اداره سیندن ارث قالان ملی محکومیت عنصرلرینی اورتادان قالدیریور و بونلاری اورتادان قالدیرارق، شورالی اولمایان مملکتلرک محکوم ملتارینه نظری بر ثبوت و اورنگ ویریور؛ او ثبوت و اورنگ ده بودر که: یالکز ایشجی صنفی و اساسی اقتصادی محکومیتیه نایب قویان ایشجی صنفی حاکمیتی، اقتصادی محکومیتیه مربوط باشقا محکوم- میتره و اوجمله دن ملی محکومیتیه نایب قوبماغا قادر اولاجاقدر.

اوچنجى محاضرہ

ملی و مستملکہ حکومتی اساس شکلری

بز کچن محاضرہ لرمزی؛ قومونست اینترناسیونالی و شورالار اتفاقتک بر طرفدن خارجده، دیگر طرفدن ایسه، خارجده کی ملی سیاستنی آکلماق ایچون، لازم اولان بر جوق ابتدائی اساسلاری بللی ایتمگه حصر ایتمشدک. بز ملت کلمه سنک نظری مفهومی بللی ایتدیک؛ بز اونی (ملنی) ایکی معین علامتله، یعنی اراضی و دیل علامتی ایله مربوط ایتدک. ایندی قارشومز ابر سوال چیقور که کلی کتله حالنده یاشایان معین اراضیسی اولمایان یهودی مانی کی، ملتله نه آدورلم؛ بو خصوصدا مارقس، قانونسکی و نهایت له نین بولداشک رأیارینی سوبله مک اولاره، اونلاردا بودر که: ایملیکی قاپیتالیست جمعیتده یهودی ملتک حقتده ملت کلمه سنک اساس مفهوملارینی تامین ایدن بر ملت اولراق بحث ایدیله مز.

بوملتک حقتده اونک معین دیلی و اراضیسی اولدیغی زماندان اوت قالان بر جوق معلوم خصوصینلری معین ایله بیلیرز. بوزمان چوقدان کچمشدر. یهودی مانی بوتون کره ارضه داغلمشدر و اگر بز بر طرفدن اونک آبری آبری حصارینی هر هانکی اسپانیا یهودیلرینی، بکروش یهودیلرینی، غربی آوروپادا تمامی - تمامه شکلنی و عادتلرینی ده گیشمتر اولان یهودیلری و دیگر طرفدن شورالار اتفاقتا و بولشادا یاشایان و صورتی ده گیشمش آلمان دیلی یهودی خلق دیلینده - اگر تعبیر جائز ایسه - داییشان یهودیلری آلبیدا بری - بریله مقایسه ایدمک اولساق، اوزمان بونلار تمامیه مختلف اولاجاقلار؛ بونلارک آراسیندا هیچ بر عمومی ملی تقسیمات اولمایاجا قدر. - سیاست شوراجمهوریتاری اتفاقتده و بولشادا یاشایان یهودی ملتک اکثریتته گنجه، دیمک اولور که یهودی ملتک بو حصه سی صوگ عصر ایچهر سینده معین دیل و شیوه و هایله اراضی قاریشقیلینا باقمیارق، بعض ملی غلاملرینی

سئلامشدر؛ بودیل، شیوه و اراضی قاریشقیلینی چار اصول اداره سی زماننده، ارزون مدت دوام ایتمش اولان یهودی اوتوراق حدودیندن ایلری گلمشدر. حال حاضر دا بو اوتوراق حدودی شرطی لغو اولومشدر؛ شورالار اتفاقتا کی یهودیلر ده، قاپیتالیست مملکتلر ده یاشایان و چوقدان بری اورادا کی خلقلره برلیکده سرغلی تقلید (اوقشانتما) بولونا چقان یهودیلرک بولونا چقمشلار. امدی کجه لم مطلب: کیچن دفعه بز بوگونکی مالک اراضی به و دیله مالک اولان ملتک قطعی اولراق، نه یول ایله صورت کسب ایتدیگی، نو گرنک. بز تعین ایتدیگکه اونک قطعی صورت کسب ایتمه سی قاپیتالیزم آرتدقجا و افع اولمشدر. قاپیتالیست استحصال اصلونک جریان، موجود اولان انکشافده بر جوق می دولتار عمله گیرمش و بونگله نتیجه لشمشدر که هر ملک ئوز ملی دولتی قورماق ایچون معین اراضی به مالک اولسون.

بو قاپیتالیست استحصال اصولی جریان ایدی؛ بو جریانک مفکوره وی ترجمانی ملی مقدرات تعیینی حقوقی برنسپیی ایدی، او برنسپ که بر زمان بورژو. آزیا ده موقراتیسنک بوتون اصلولارینک رکن و اساسنی تشکیل ایدیوردی. بز، بو برنسپیک؛ گیت - گیده ئوز تاربخینده، بورژو آزیا ده موقراتیسنک باشقا اصلولارینک مقدراتی پارچالادیغنی سزه سوبله دم. اقتصادی دولتی براشمه. نک چارچوملری، همان قاپیتالیست انکشافک گیدیشینده ملی حدودلاری آشوب کچبور و نتیجه ده ملتک معین اراضی به مالک اولماق و بو اراضیده درنتی چارچوه ایچریسینده انکشاف ایتمک حتمین البته یالکز بونوزلار و آیاقلار قالور. قاپیتالیزمک ایمپریالیزم انکشافی مرحله سینده بز گوربورز که: بر زمان ملی مقدرات تعیینی حقوقک حیاته کچیریلمه سیله مربوط اولان اسارت ضعیفله میور، اورتدان چقمابور، بلکه بائکس اگ جوق آرتیور و گیشله بور. بز بنده له نین بولداشک مقدارچا آز اولان حاکم ایمپریا - لیست ملتر و حدسز - حسابسز محکوم ملتر حقتده قومونست اینترنا - سیونالک ایکنجی قونفره سینده سوبله دیگی سوزلری خاطر لاتاجغم. بونگچوز ملی و مستملکه مسئله سینه دائر قومونست اینترناسیونالک ایکنجی قونفره سی طرفدن قبول اولونان و له نین بولداشک یاقیندان اشتراکیه دوزمان ته زیسلر ده آیریجا بر ماده حصر ایدیلشمشدر. اورادا دینیلور:

«پورژوا - دیموقراتاسی بالاینک عکسینه اولاراق، مللری ایکی بره تقسیم ائمه لیدر: برسی حاکم، استثمارچی، تام حقوقه مالک اولانلار، او برسی ده محکوم، استثمار اولونان، و حقوقجا برابر اولمایانلاردیر. پورژو-آزیا دیموقراتاسی ایمپریالیزم و مالیه قایتالی دورینه مخصوص اولان مستملکه مئنه سی، اهالی نك بویوک بر اکثریتك آز بر مقداردا اولان قایتالیست مملکتلرک اڭ ایلری گلمیش نروتدارملتاری طرفندن تضیق و اسیر ایدیلمه-نی برده لیمک ایسته بور». بویه لیکه، بوراسنی قیدایتمه گزی رجا ایدردم، ملی محکومیت، مستملکه و مالیه محکومیتك، داها دوغروسی اقتصادی محکومیتك عینی در. اگر بز ملی محکومیتك مختلف صورتلرینی مفصل محاکمه ایدرسک، او زمان نتیجه اعتباریله، اولاری اقتصادی محکومیتك مختلف صورتلرینه سالمش اولورز. بویه صورتلر چوقدر. بن ایندی سزه بوصورتلرک اڭ باشلیجه لرینی سویله مک ایسته ردم.

قایتالیست دیناسیندا نوزلرینک تعبیری اعتباریله مستقل اولان بر چوق دولتار وار؛ بونلارک چوقی ملی دولتلردر، بونلاردا سانکه ملی محکومیت بوق کبی، گورونور، حقیقته ایسه، بونلار اقتصادجه بوسبوتون بئم بوقاریدا سویله دیگم و بوتون کره ارضك حاکمیتی اللرینده ساقلان اساس ایمپیر-یالیست مملکتلرک بریندن آسیلیدرلار. اگر بر طرفدن دگزلرده حاکمیت قزانمش اولان دینانک اڭ بویوک اینگیلز ایمپریالیزمک، دیگر طرفندن قوری دا حاکمیت قزانمش فرانسه ایمپریالیزمک حاکمیتی اولان آوروپایه باقارساق و اگر آوروبادا کی برده قالان باشقا پورژوا دولتلرینی ده - اینگیلتره و فرانسه دن باشقا، بونلارک دا سایی بگرمی دن آز دگندر - آلوب سایار-ساق، او زمان بو اعتقده گله جگزر که بودولتار هر نه قدر، سوزده «مستقل» و نوز اهالیسنگ هیئتی اعتباریله «ملی» ایسه لردد، فقط عین زماندا بو ایکی اساس ایمپریالیست دولتک اقتصادی بویوندروغی آلتدادرلار. ایسته مثال ایچون کوچوک بر فقت اولاراق، نوروج مملکتی آنگلز. انگلتره بزى تصدیق ائدی. ایکی گون کچمه دیکه. نوروج ده تصدیق ائدی؛ نه ایچون بویه اولدی؛ چونکه نوروج حقیق اعتباریله نوزینک دگل، بلکه انگلتره نك سیاستی آباریور. اقتصادی سیاسی جهندن انگلتره نك حمایتی آلتندا بولونیور.

نوروج کبی دانیمارقادا اقتصادی و تجارت جهندن تامیله انگلتره دن آسیلیدر. بوکا باقیماراق، دانیمارقادا سانکه صرف ملی بر دوات ایمش کبی، گورونور. نهایت سابق روسیه اراضیسینده وجوده گلن نوستویا، لاتویا، لیتوا کبی بر چوق دولتلری آلام. هر نه جوره اولسادا، بوتون بودولتار حقیق اعتباریله انگلتره قایتانک حاکمیتی آلتیندا بولونیورلار.

بو صورته مذکور دولتلرک امکجی کنه لری نوز پورژو آزیاسینا، بوراده محکومیت صورتی صرف صنفی جهندن آسیلی اولماقدر و اوندان باشقا برده اینگلتره ایمپریالیست قایتانک تابع دوتولمیشلار. بوراده صنفی جهندن آسیلی اولماق صورتی، ملی جهندن آسیلی اولماق صورتیله معلق بر شکله گیریور، بر زمان اینگلتره ایمپریالیزمک امریله آلمانیا به حرب اعلان ایدن و جهان محاربه سینده اینگلتره - فرانسه ایمپریالیست غروپه طرفدار اولان پورتگیلرده خریطه ده سانکه ملی و مستقل بر دولت کبی گوره نیور. هوللاندا دا هکذا، ملی بر دولتدر، (البته اگر مستملکه لری حساب ایدیلمه زسه)، حقیقته ایسه، اینگلتره ایمپریالیزمیندن آسیلی در. نهایت هر نه قدر هوللاندا دان فرقلی اولسادا (مستملکه لری بوقدر) بونانستانیک دا حقیقته عینی سوزلری سویله مک، اولار. بن آوروبادا بولونان و تعبیر ایدیلدیگی اوزره اینگلتره نك یاریم مستملکه سی و نفوذ میدانی اولان بر چوق دولتاری گوستردیم.

فرانسه نك ده کوسمگه حقی بوقدر: پولشا، چه سلاواکیا، جنوبی سلاویا، رومانیا بونلارک بالیکز آدلاری مستقل و ملی دولتلردر.

حقیقته ایسه ۰۴ فرانسه قایتالیزمک تأثیر نفوذی آلتندا بولونیورلار. نه ایچون؟ چونکه بونلارک هیمی اقتصادی جهته فرانسه دن آسیلیدرلر. جنوبی سلاویا، چه سلاواکیا و رومانیا نك داخل اولدینی و تعبیری جائز گوروله بیله جک کیچیک آتانا نه در؛ بو فرانسه نك بو دولتار اوزرینده کی حاکمیتی برده لرن بر فیرمادر.

سوگرا کیچیک آوستریا و بویوک آلمانیا بی آلام. سزه البته، صوگ آلمانیا حادنه لرینی اولدیججا گوزله تعقیب ایتیمیشگزر، غزتلری او قومیشگزر و او قوماقدا دوام ایدیورسیگزر. حال حاضرده آلمانیا و بوتون آلمان خلق کستله سنک نه همان فرانسه ایمپریالیزمیندن نه قدر غدار ملی محکومیت

چكديگىنى سزه سولمك لازم دگلدنر. آوستريايه گلدكده ايسه، اونكدا قيوى آتاتا اولديغى ينه سزه معلوم اولساگر كدر. منظره يالگنر آوروپادا بويله دگلدنر، اگر بز آسيانك چين، ايران، افغانستان كيبي-تعييرى چنر گوروله يله چك- مستقل دولتلر ي آلاچاق اولساق، او زمان بوتلاركدا همان قايتاليست ايمپرياليست دولتلر ك سياسته تمامى - تامنه و بلکه داها زياده تابع اولدقلارنى گوروروز. قطعى فاقه گوسترمه چك: چينك بوتون حياتى، اقتصادى چيندن آسبلى اولماتك ا ك مختلف زنجير لرايله نه قدر دولاشديغى، بوتون قايتاليست مؤسسهر، ديمير بوللارى، معدنلر، ايملانلار، تجارت دائره لرى ايمپرياليست دولتلر ك نه درجه ده حاكميتى آتندا اولديغىنى تعين ايمك چوق چيندر، هم كچميشه، هم ده حال حاضره عائد حدسز- حسابسز مثاللار گنيرمك اولار. يالگنر ۱۸۵۸نجى ييله بر طرفدن چين، اوبرى طرفدن ايسه، فرانسه و انگلتره آراسيندا كى محاربه كى بر فاقى يادىگرا سلايم. ايشه بو محاربه چينك تام مغلوبىتى ايله تمام اولدى، يعنى نتيجده چين، آوروپا حكومتلرنيك بوتون طلبلرني قبول ايمك مجبور اولدى. چينده ترپاك استعمالى چوق انتشار اتميشدر. ترپاك چين اهاليسنيك بويوك بر بلايدنر. چينده ترپاك استعمالك انتشارى على الخصوص ۱۹نجى عسرده، آوروپا دولتلرى و ايلك نوبده انگلتره و فرانسه بوياره كلى مقداردا ترپاك گنيرديكلى و ترپاك تجارتنى ئوز تجارتنرنيك وازداتلى منبعلرنيك بري حانه سالدقلارى زماندا چوقالمشدر. فقط چين ئوز وطنداشلارنيك صحتنى فوروماق و اونلارك حياتى بلادن ساقلاماق مقصديه ترپاك گنيرمكى قدغن ايديجى قانون نشر ايدىگى زمان، فرانسه و انگلتره محاربه دن سوگرا چينى ئوز قانوننى ده گيشدرمك مجبور ايتديلر و تاماميه آزاد ترپاك تجارتنى امكانتى الله ايتديلر. ايشه بر چوق مثاللاردان برى.

ايمدى بر نيچه كامه ده ايمپرياليسترك برده قالان مستملكه و يارم مستملكه ئولكه لرده، يعنى جغرافيا خريطه لرنيك مستقل دولت رنگيله چيزلن ئولكه لار ده كى حقيقى آغالقلارنيك باشقا صورتلرنيك بري حقنده - قايتيو لايون حقوقى تعبير اولونان حقوق حقنده سويله يهليم.

بو حقوق موحينچه؛ انگلتره، فرانسه، آمريقا، ياپونيا، چار روسيه سنك وطنداشلهرى بر زمان تور كيه، چين، ايران اراضيسى داخلمده هيچ بر محلى فانوللارا تابع اولمايور، هر هانكى بر جئائى يابا بيليرديلر و بو جئائيلره قارشو قانونى مسؤولتله جلب اولونمازديلار. يالگنر ئوز حكومتلرنيك نماينده سه، ئوز سفيرلرنيه قارشو مسؤول اولورديلار. باشقا كيمسه بى تايماز- ديلار. چينده، چين خلقنيك خارجى ايمپرياليزم طرفدن اولان تجارت، ماليه، اقتصادى و سياسى استمارنيك جمع اولديغى بويوك تجارت مركزلرنيك مثلا، (په كين) ده، (شانغهاي) دا و (تيان سزين) ده حتى آوروپاليلار محله سى آدلانان برلر واردر كه، بوياره هر هانكى بر چينلنيك گيرمه سى غايه قطعى صورتده قدغن ايديشدر. اويله حساب ايدىيورار كه: چينلار ئوز مخصوص دولتلرنيك آوروپاليلار محله سنك كوچه اربله گنيمك لايق دگلدنر.

بن بو مثالى؛ چين خلقنيك، كاغذده مستقل دولت اولماقاه برابر، خارجى ايمپرياليست قايتالينا نه قدر اسيرجه سينه تابع اولديغى سطحى چيندن باقيلدقا ييله آچىق جاسينا گوزه چاريدىغى اثبات ايجون گنيريورم.

نهایت سوگ. مثال اولماق ئوزره، حدسيز حسابسز دولتلرى اولان جنوبى آمريقادا؛ برازيليا، چيلي، پيرو، و نه زوئالا. آرغه تينا وغيربارى گوسته ريله بيلير. خريطه ده كى رنگلىرى اعتباريله مستقل كى گورون بوتون بو دولتلر ده حقيقت اعتباريله، ئوز سياستلرنيك تمامى - تامنه شمالى آمريقا قوشما جمهريلرنيك داخلمدر. ايشه قوتلى ايمپرياليست دولتلر ك ظاهرى استقلاليتلرى اولان ضعيف دولتلر اوزرنيك كى، بو حقيقى حاكميتى، قايتاليست دنيا سيندا كى مى محكوميتنيك ا ك چوق انتشار اتمش شكللرنيك بر بيدر.

فقط بو، يگانه بر شكل دگل، باشقالارى دا واردر. چوق وقت بز باشقا ملتك ساكن اولديغى بر اراضينك هر هانكى بر دولت طرفدن بوتولديغى و بو اراضينك تعرضكارانه بر صورتده ئوز اراضيسى دائره سنه داخل ايدىلديگنى گوربوروز. آوروپا خريطه سنه باقدقا، بو جوره مى محكوميت و تجاوزكارانه الحاق حقنده بر چوق مثاللار گنيرمك اولار. فرانسه ايمپرياليزمك الحاق ايدىگى (ساآر) حوضه سنى آلام. بورادا بويوك كومور معدنلرى وار. هله (روز) حوضه سنى ديمه بوروز. بوشايى آلام.

۱ گر بولشانك ۛتوغرافى خرىطەسنە باقاجاق اولسا كىز. اوزمان بولشا اراضىسنك انك چوق قىسمىندە يا بەلوروسلار، يا ليتواليلار، ياخۇد اوقرايناليلار و ياخۇد بولشانك غىرب حصەسىندە آلمانلارنك ساكن اولدقلارنى گورەچكسكز .
 (ومرسال) صلخدن سوگرا شىشەن رومانانكدا داخلدە، تجاوزكارانە بر صورتدە الحاق اولونان بەسارايادا كلى مقداردا اوقرايناليلار و يهوديلر ؛ تراسيلاوانادا مجارلار و دوربىجەدە بولغارلار و غيرلرى واردر. ايشتە ھرنە قدار بورادادا ىنە قايتالىست اىمپەريالىزمى مىلى محكومىتى پردەلمەگە گوز بولماغا چالشورسادا، فقط بو مثاللار داھا آچىق اولان و گىزەدىلمەين مىلى محكومىت شكللىرىنى سزە گوستەرىيورلر. گوز بولماق بوندان عبارتدر كە:
 مىلا بولشادا عمومى، برابر، مستقيم و گىزلىن سەچكى حقوقى وار. بولشانك ھربىر وىطنداشى ملتىندن آسىلى اولمايارق، ظاهراً عىنى حقوقدان منفعەتدار اوليور، ظاهراً دولت ادارەسىندە اشتراك ايدىيور، فقط دانشىفى دىل، اگر بولماقچە (لەجە) د گلسە تعقيب اولونيور.

باشقا دىللارنك دانشىلماسى قدغن اولونيور. بن دولت ادارەلىرىنى. محكمە آباراتى دىمە، يورم، مكنىلردە يىلە، دىلار قدغن اولونيور و غزەلر باغلائيور. بو صورتلە اگر سز معىن بر ملتە منسوب ايسە كىز، ھمان دەموقراتىك دولتك وىطنداشلىق حقوقدن ظاهراً استفادە ايدىيورسكز، فقط حقيقتە گلدىكدە، بو حقوقدان محروم سكز، حقيقت اعتبارىلە سز دە بو حقوق بوقدر. بومىلى محكوم مىت آورە پادا انك چوق اتشارايتمش شكللىرىندەر، ھلە باشقا مىلكتارى دىمە يورز. نھايت بولە اوليور كە: محكوم ملتنلر كاغذ اوزرىندە اولان، ظاهرى حقوقى يىلە اولمايور. مىلا فرانسه. مستملكلەلىرىنى آلگىز. آفرىقا قىطعەسنك دىمىت اولاز كە پارىسى فرانسه نك حاكىمىتى آلتندادر. بو قىطعە نك بر قىسمى سو گورمەين صحراى كىيردر، فقط دىگر قىسمى زنجىلر ك باشادىفى الجزاىر. تولىس و بوبوك سودان در. فرانسىزلارنك آفرىقا مستملكلەلىرىنك بو اھالىسى ھىچ بر حقوقە مالك دگلدلرلر، ھىچ بر نمايندەلك دائرەلىرى، حتى چار بوسە سىندە اولدىفى كىبى، دولت دومالارى يىلە بوقدر.

نە ظاهراً، نەدە حقيقتى اولارق قىطعياً ھىچ بر شىلرى بوقدر. آفرىقادا بولون و بولمى اھالىسى باشلىجا اولارق زنجىلردن عبارت اولان انگىلىز

مستملكلەلىرى دە - آوروپاليلار ياشايان جنوبى آفرىقادان باشقا - فرانسىز مستملكلەلىرىنك اولدىفى وضعىتدە درلر. ھرنە قدر سو ك بىللر عرضندە انگلترە حكومتى ۳۰۰ مىليونلۇ ھندو خاقتە بعض گذشترە گىتمگە، اورادە گوز بولماق اىچون مشروطىت اصول ادارەسى وجودە گىترمگە مجبور اولمشادادا، فقط ھندستان دا، بوقارىدا كى مستملكلەلر ك اولدقلارى وضعىتدە در. آمرىقانك دە غائىتى، فىلىپىن آدالارى، بر زمان اسپانىادان آلان ھاواى آدالارى كىبى تامامىلە حقوقسىز بر چوق مستملكلەلى وار. قايتالىست دناسىندا مىلى محكوم مىتىنك آز، ياخۇد چوق گىزلى و يا آز، ياخۇد چوق آبدىن اتشار ابدن شكللىرى بوللاردر.

مىلى محكومىت بوشكللىرى، قايتال طرفدن اقتصادى محكومىتنك مىلى بر محكومىت اولارق، اولار جا و بوزلر جە ملىون امكجىارى قابلامش اولدىغىندان، بو امر واقع قايتلك اقتصادى حاكىمىت و آغالىق اصول و قاعدە لرىلە نە كىبى بر ارتباطدە بولونيور؟ بو چوق مھم بر مسئلە در. بزبونك اوزرىندە اولدقجا چوق دايا ناملى يز. بن قومونىست ايتەرتناسىونالنىك ۱۹۲۰ نجى يىلدە كى ۲ نجى قوتقرەسى طرفدن مىلى و مستملكلە مسئلەلرىنە دائر قبول ابدىلمىش علاوہ تەزىسلىر ك آشاغىكى بىندىنى سزە يىلدىرمەلى بىم. اورادە دىنيليور: «آوروپا قايتالىزمى صرف اىتمك اىچون ئوزىنە لازم اولان قومى باشلىجا اولارق، آوروپانك صنابع ئولكلەلرىندن دگل، بلكە ئوزىنك مستملكلە املا كندەن آليور. اونك موجود اولماسىچون گىتىش مستملكلەلر، بازارلار و گىتىش استىمار مىدانى اوزرىندە قوتترول لازمدر. اىمپەريالىزمك استناد گاهى اولان انگلترە بر عرصە تىرىدەر كە: استحصال چوقلىغىندان اذىت و مشكلات چىكيور. حاضر امتەبى ساتماق اىچون بوقادار لازم اولان و عىن زماندا اونى خام مالدان تىجىز ابدن گىتىش مستملكلەلر اولماسا، انگلترە قايتالىزم قورولوشى آغىراق چىكەر ك چوقدن بىقىلىردى. انگلترە اىمپەريالىزمى آسيا و آفرىقانك يوز مىليونلار جە خلقنى اسارت آلتندا ساقلايارق، عىن زماندا ئوز مەلكىندە كى بولە تارىاتى بورزو آزىبايە تابع اىتمىشىدر. مستملكلەلردن آلدىفى قازانچىدان فضلە مبلغىلر (آرتق قازانچ) بوگونكى قايتالىزمك باشلىجە وسائىط مئبلرلىندن بىردر. آوروپا اىشجى صنىفى يالگىز بو منبەى قىطعى اولارق تو كە تدىفى

تقدیرده قایتالیزم قورولوشنی یقماغا موفق اولاجاقدیر. سزك بواشیتدیكلر كزی نه درجهیه قادار اثبات اینك ممكندر. بونك اوزرینده اوزون اوزادی بحث اینمه جگم. فقط برینچه فاقت بنهده گوسته رم جگم. بن اورتایه آدیتم مسئله نك اڭ آیدین و آشکار جهتی حقنده، یعنی قوتلی صنایعه مالک اولان ایمپریالیست دولتنك، ایسته بو قوتلی صنایعیندن حاصل ایتدیگی معمولاتی ساتماق ایچون بازارا محتاج اولماسی و مستملکه لرلکده اڭ چوق بویله بازار رولی اوناماسی حقینده دانشماق ایسته میورم.

اگر سز ایمپریالیست قایتالیزم تاریخینك سوڭ دورلرینه فکر ویره جك اولسا كز، اوزمان گوره جكسگز که: مستملکه لر سوڭ ۱۰ ییلاڭ عرضینده ساتیش بزازی اولماق رولوی، خام مل منبعی اولماق رولنه ترك ایدیورلر. بورول ایمپریالیزم دورینده اساس برزول اولیور. خام مال منبعلری اساس قایتالیست مملکتلر ایچون گیتدیكجه بوبوك اهمیت قازانیور. سزیلیرسگز که هرر ایمپریالیست دوات ایچون لازم و ضروری اولان برنجی و اساس و ساطندن بریسی یا ناجاق و علی الخصوص نفتدر. اگر مختلف مملکتلرده کی نفت منبعلرینه فکر ویره جك اولساق، اوزمان گوره جگز که: بو نفت منبعلری چوق آزددر و ایمپریالیست دولتلره: بو نفت منبعلرینی هر هانکی بر ئو اچوده اولورسه اولسون، ئوز اللرینه آماق ایچون بری بویله کسگین مبارزه آبارماق لازم گلیور. شمالی آمریکا قوشما جمهوریتك ئوز توپراغیندا نفتی وارددر، فقط بوراد کی نفت احتیاطلاری قورتارماق اوزرددر، و شمالی آمریکا قوشما جمهوریتك: مکسیقایه، جنوبی آفریقا و (ودنه زوئه لالا) به یابدیفی ایمپریالیست هجوملارینك سببی اورادا زنگین نفت منبعلرینك موجود اولماسیدر. انگلتره بی آلام. غزتلر، لوزان قونفرانسی زما تدا، موصل تختی حقنده قولاقلاری ددنك ایدیوردیور. جهان محاربه سی زما تده اینگلتیره ایمپریالیزمنك بین النهرینی استیلا اینمه سنه موصل نفتندن باشقا هیچ بر سبب بوق ایدی. انگلتره ایمپریالیزمی ظاهرده؛ یاریه مستقل و یاریم مختار اولان عرب دولتی وجوده گتیره رك، حکمنی بین النهرینه شامل قیلما سنا موصل تختی سبب اولدی. بر زمان ایران مسئله سیندن دولابی انگلتره ایله چار روسیه سی آراسیندا اولان اختلاف و حال حاضرده انگلتره ایمپریالیزمنك، ایران ایله

علاقه دار اولان مسئله لره دائر عصیت گوسته رمه سنه - کهرزون نوتاسنی اخطار ایتك کافیدر - اساس؛ انگلتره قایتالیستلرنك؛ بحر خزرنك جنوب ساحلنده، یعنی ایران توپراغیندا بر چوق نفت منبعلریندن استفاده اینمه لریدر. اینگلتیره نك؛ بوتون کره ارضی پارچا مالیه تجهیز ایدن توقو بو حیلوق صنایعی ایچون مصر و هندستانك اولدقجا بوبوك اهمیتیه وارددر. اینگلتیره بورلردن بامبوق آلیور. اقتصادی حیاتدا ایلکتیریک رولی آرتماق سایه سینده، دنیا اقتصادیاتدا سوڭ درجه بوبوك رول اویناماغا باشلابان میس. آفریقادا کلی مقدار دارد، آفریقا قطعه سنك بوبوك بر قسمنك اینگلتیره طرفندن غضب اولونما سنا سبب اورادا کی میس معدنلریدر. سوگرا اینگلتیره ات، یون و کند تصرفات محصولاتی آوسترالیایا و قانادا دا کی مستملکه و یاریم مستملکه لریندن آلیور. اینگلتیره علاوه اولاراق، رده، دنیا تجارتك چوق بوبوك قسمنی اینده ساقلایان بر مملکت اولدیفینده، اینگلتیره ایمپریالیزمی ئوزی ایچون خام مال منبعلری و ساتیش بازارلاری تأمین ایتمکدن باشقا، تجارت یوللاری تأمینده محتاجدر. بو تجارت یوللاریندن اڭ باشلیجه رولی. اینگلتیره دن هندستانه و چینه اولان تجارت یولی اوینایور. اولجه بوبول آفریقا اطرافنده کی (امید) برونك یانیندان کچوردی و بونك اڭ برنجی سببی جنوبی آفریقانك (قاب توپراغی تعبیر اولونان) هله چوق زمان اول اینگلتیره طرفندن غضبی ایدی. (سویس) قانالی آچیلدیقدان سوگرا، اینگلتیره نك هندستانه اولان باشلیجه یولی بحر سفیددندر. قانالك آچیلما سی مسافه یی سوڭ درجه آزالدی. فقط اگر، اینگلتیره نك، غایت مهم مستملکه لر یله رابطه سنی ساقلایان بو باش تجارت یولونا فکر ویره جك اولسا كز، اوزمان گوره جكسگز که: بوتون بوبول هر طرفنده اینگلتیره دونماسی ایچون کومور ستاسیونلاری، سنگرلر، تجهیزات منطقه لری وارددر. مثلا بحر سفیدی، بحر محیط اطلسیندن آیران جبل الطارق بوغازینی وارددر. بو جبل الطارق بوغازیندا دنیا دا کی اڭ صارصلماز و اڭ گوزل تجهیز ایدیلمیش استحکاملارك بریسی وارددر. بو استحکام بوغازا حا کملک ایدیور و انگلیزلرک اینده بولونیور. سوگرا ایتالیا نك جنوبنده کیچیک مالطه آداسی وارددر. خریطه ده نظره چاریمایان و اینگلتیره دن چوق اوزاق اولان بو کیچیک آدا، اینگلتیره به هیچ لازم دگل کیی گورونیور، فقط بو کیچیک

آدا انگلتره نكدر و اورادا انگليز دوناماسنك ستاسيونى واردر. سوگرا
سويش قنائه گلگنز، بوراده مصر وار. مصر انگلتره ايجون باموق منبعدر،
فقط عين زماندا سويش قانالى نورتين براراضيدير. سويش قانالنگ يانيندا،
انگلتره نك الينده بولونان (بورت سعيد) شهرى وار. سوگرا بويول بحرا حمر
وهند دگزي ايله ايله ريله بور؛ هند دگزي نه داخل اولدقدا بز بنده قوتلى
انگليز استحكامى اولان (عدن)ى گوريوروز. اونك قارشوسيندا بنده انگلتره به
مخصوص اولان (پريم) آداجيغى وار. سوگرا هند دگزينده هندستان
ياريم آداسنك شمال طرفده بنه انگلتره به مخصوص اولان سيلان آداسى
واردر. هند دگزيندن بحر محيط كبيره گيريلديكده (سوماترا) آداسيله
(مالاغا) ياريم آداسى آراسينداكى بوغازنگ يانيندا انگلتره نك مهم عسگرى
وتجرت منطقه لريندن اك بويوگى اولان (سينغاپور)ى گوروروز، حال حاضرده
(سينغاپور)دا ياپونيه قارشو بويوك اس الحركه انشا اولونيور. ايشته مستملكه لرنگ
باشليجا ايمپرياليست دولتلر ايجون اولان صوك درجه بويوك اقتصادى وسياسى
اهميتنك تصويرى بوندان عبارتدر. مستملكه لرنگ بويوك رولنى تامامى - تامانه
و قطعى اولاراق، باشا دوشمه گز ايجون، بن مثال اولماق اوزره بر آزدا
فرانسه دن بحث ايده جگم. فرانسه نك ضعيف تجارتنى وار. فرانسه نوزينك اك
عمده دقتنى آروبا قطعه سنك داخلنده اولديقى قدر دگزه ويرمه مشدر.
فرانسه ايمپرياليزمنى، آروبا قطعه سى داخلنده بويوك جدى حركت ايشمگه
مجبور ايدن خام مال و باناجاق و خصوصاً كومه ر منبعى احتياجيدر. فرانسلار
نه ايجون (سآر) حوضه سنى استيلا ايتديلر؟ نه ايجون فرانسلار (رور)
حوضه سنى استيلا ده دوام ايديبورلر؟ سببى بودر، هم اورادا، هم ده بورادا
فرانسه نك احتياجى اولان كومه ر واردر. فقط فرانسه به مخصوص
اولان بويوك توبراق قطعه سنى فكتور ويره لم. بوتوبراقلار فرانسه به بعض مستملكه
مالدارى ايله تجيز ايشمكدن باشقا، نسبتاً آزدا اولسا، فرانسه امتعه سى ايجون
سائش بازاری اولماقدان باشقا، فرانسه ايمپرياليزم نه اونك ايجون چوق بويوك
اهميتى اولان وسائط. بعضى تام معناسيله گولله يمى ويريور. بوتون اساس
ايمپرياليست دولتلردن، اهاليسنك هيئننى اعتباريله الكضعيفى، فرانسه اولديغى
سيئه بوقريدا سويله دم. فرانسه نك آروبادا كى توبراغيندا آلمان يادان

چوق آز، يعنى تقريباً ۳۸ مليون اهاليسى واردر. ايش بورادادر،
كه فرانسه نك اهاليسى هر نه قدر باواش دا اولسا فقط تدبيراً آزالمقادير.
ايشته فرانسه ايمپرياليستلىرى، هله آلمانيا محاربه سيندن چوق اول، دنيا
ايمپرياليست سياستنى آباران بر دولت ايجون فوق العاده اليريشلى اولمايان
بو آدم احتياجى نظره آلاق، قارا اوردو تعبير اولونان بر اوردو وجوده
گتيرمك، آفريقادا ياشايان بوياريم وحشى - اكر وحشى دگلر سه - انسان
كنله لرني سلاحلانديرماق، و اولارلا بوتون تخريات بوللارنى نوكره تمك
وظيفه سنى تعقيب ايتديلر. آلمانيا محاربه سينده فرانسلارنگ گتيرديگلىرى يوز -
يىگدرجه قارا عسگرنگ نه كى بويوك رول اوينايدى سيزه معلومدر، فرانسه
جنراللارى بونلارى كلى مقداردا هجومه سوق ايديبور، آلمان سنگر لر نه و -
مقبول سد لر نه هجوم امرى ويره رنك، اون يىگدرجه عسگر تلف ايديبورلردى.
همچنين آلمانيا ايمپرياليست مطبوعاتى بر زمان گورولتو و قيامتلر قوباراق؛
ايجريسته آدم ينلر اولان بوقارا فرانسه عسگر لرلى «بويو»، «بويو» (ات)،
«ات» باغيتلاريله وورشمايه كچديكلرني و ميدان محاربه ده نوللارى يمگه
قدر وارد قلا رنى يازديغى دا سزه معلوم اولسا گر ك - ر. بوقاقلار معين ايدياميشدر.
بونلار بين الحلق ايمپرياليزمك سياستنى تصوير ايدن برر نوتدر و بالنگز
جانسز خام مال دگل، بلكه ايمپرياليست محاربه لرلى ايجون جانلى انسان
قربانلارى ويره مگه مجبور اولان مستملكه لرنگ رولنى سزه گوسته ريورلر.
بونلار سز قايتاليزم ياشايا ييلمز. ايشته ايمپرياليزمك موجوديتى ايله علاقه دار اولان
ايمديكى مى مستملكه محكوميتنك عمومى منظره سى. ايشته مستملكه لر
و ملتلرنگ محكوميتى ايمپرياليزم ايجون نه كى بويوك رول اوينايدى ونه
ايجون بواساس ايمپرياليست مملكتلر ده كى قايتالنگ حاكميتنى نوزمقدراتنى بر ريله
سببى صورتده مربوط ايدهرنك، بوحا كميئى حد سز - حساب سز آروبالى باشليجا
اولاراق، غير آروبالى محكوم و اسير خلقلر اوزرينده ساقاماسى بونگله
ايضاح اولونيور.

دوردنجى محاضرە.

قومونىست اينتەرناسيونالى و سوسىيالىت شوردا جەمئورىيەتلىرى اتفائىنىڭ مىلى باسنى. اۇنىڭ پرىنسىپ - اساسلارى و تەطبيق ابدىلىدىگى ظاهرى شرايط .

دېمىك ، مىلى مسئلەنىڭ قومونىست اينتەرناسيونالى ايچون اولان اهمىتى بۇندان عىبارتتىر: بورژوا آزيانىڭ اقتصادى مىحكومىتى آلتىدا بولۇنغان يوز يىگىلەرچە امكيجىلر ايچون، بو اقتصادى مىحكومىت مىلى مىحكومىت كىبى حس اولونىور و قبول ايدىليور. مىلى مسئلەنىڭ خصوصى اولاراق، كىسكىنلەشمەسى ايمپەريالىزمك گىشلىنمەسى و مىحكىلمنمەسى، مىلى دولتلىرىڭ ايمپەريالىست و چوق مىللىر دولت حالئە گىلمەسى زمانىندىن باشلايور. بو حال آوروبادا ۱۹ نىچى عصرىڭ آخىرىنە دوغرو اولدقجا آيدىن بىر صورتدە گورولمىگە باشلامىشدر. بوگا گورە، ۲ نىچى اينتەرناسيوناللىڭ ۱۸۹۶ نىچى يىلدە لوندوندا اولان قونفرەسنىدە مىلى و مسئلەنىڭ مىللەلىرى قوبولمىش و ھەر بىردە مىلى مىقدرات تەيىنى حقوقى طابىئى ايلەرى سورمىك حقتدە قارار چىقارلمىشدر. ۱۹۱۳ نىچى يىلدە كىبى فرقە پروگراممىز مىلى مىقدرات تەيىنى حقتدە كىبى ۹ نىچى مادەسىنى ۱۸۹۶ نىچى يىلدە اولان ۲ نىچى اينتەرناسيوناللىڭ لوندون قونفرەسى قارار لارنىدان اخذ ايتمىشدر. لوندون قونفرەسنىڭ بو قارارى قبول ايتمەسى، مىلى مسئلەنىڭ قازانماغا باشلادىقى اهمىتىڭ آرتدىغىنا دلالت ايدىيوردى بو اهمىت انكى جىغىر ايلە گىتمىشدر. بىر طرفدىن آوروبانىڭ ھەلە بورژوا آزيانىڭ انتىلابى اساسلانمايان حصەلەرىندە مىلى مىحكومىت ھەب كىسكىن بىر شىكل آلدى. خصوصاً لوندون قونفرەسنىدە مىلى مسئلەنىڭ اورتايە آتماق تىشېنى، حقىقت اعتبارىلە اوچ قومەشو دولت يەنى آلمانىا، آوسترىا و روسىيە آراسىندا پارچىلان بولياڭلارامخصوص ايدى. بو مسئلەنىڭ اورتايە ايتىلماسىنا ايكىنچى سبب ايمپەريالىزمك قودوموشجاسىنا انكىشافى اڭ قوتلى و اڭ بىرىتىجى آوروبانىڭ

۴۵ دولتلىرىڭ آفرىقا، آسيا و آمرىقامستىملىكلەرى اوزرىندە ھاكىمىت بىرپا ايتىمەلىرى ايدى. بو مستىملىكلەر ۸۰ نىچى و ۹۰ نىچى يىللارنىڭ آخىرىندە عملە گىلمىش و انكىلترە ايلە فرانسه بو قىيا مدت عرضىدە ئوز دولتى اراضىنى مىستىملىكە حسانە دقەلەرلە آرتىمىشلاردى .

دېمىك كە مىلى مسئلە ۲۰ نىچى اينتەرناسيونال طرفدىن اورتايە ايتىلمىشدر. فقط بو ۲ نىچى اينتەرناسيوناللىڭ مىلى و مىستىملىكە مسئلەسىنى بوتون گىشلىگىيە اورتايە قوبىماقدان عاجز اولدىغى چوق تىز مىدانە چىقدى. ۲ نىچى اينتەرناسيوناللىڭ بو عاجزلىگى بىن الحظاق قونفرەدىن ۱۱ يىل سوڭرا، ۱۹۰۷ نىچى يىلدە (شوتتغارت)دا چاغىرىلان قونفرەسىدا مىدانە چىقدى. بورادا قونفرەنىڭ بىر طرفدىن سول اورتىدوقسال جناحى ايلە او بىرى طرفدىن صباغ رەمىزىيونىستلر آراسىدا امانسىز توقۇشما و مناقشەلەر سبب اولدى. بو مسئلە ايلە علاقەدار اولاراق، باشىندا (قارل قانوتسكى) و (گەئورغ - لەدە بورغ) دايانان سول جناح، ھەمان ايمىدى قومونىست اينتەرناسيوناللىڭ بو مسئلە يە دائىر كىچىرىمىكە اولدىغى پروگراممى، يەنى مىللىرىڭ مىقدراتى ئوزلىرى تەيىن ايتىك حقتى، مىستىملىكلەرنىڭ تامامىلە آيرىلماسىنى و ايمپەريالىستلارنىڭ مىستىملىكلەر اوزرىندە كىبى ھاكىمىتنىڭ يقىلماسىنى طلب ايدىيوردى. بو طلب دوغرىدىر، چوق بومشاق بىر شىوہ ايلە ايلەرى سوروليور دېسەدە، فقط اساس اعتبارىلە بولە پرىنسىپ قبول ايدىيەشدى: مىستىملىكلەرنىڭ ايمپەريالىست بوبوندىرىغىندان آزاد ايدىلمەسى و مىلى مىقدراتى مەيىن ايتىك حقتىڭ مىستىملىكلەرە وىرىلمەسى، فقط ھوللاندىا اوپورتونىستى (وان - قول) رىياسىنى آلتىدا كىبى دستە طرفدىن ايلەرى سورولن دىگر بىر نقتە نظر داھا وار ايدى. فرانسه و آلمانىا فرقەلرنىڭ بىر قىسمى (وان - قول) مەنسۇب ايدىلار. بو اوپورتونىست نقتە نظرى؛ انكىلترە ايشىجى فرقەسىنىڭ باشچىسى (ماقدوناللىڭ)، حال حاضردا انكىلترە مىستىملىكلەرنىڭ قارشو اشغال ايتىگى موقەڭ بىر درجە يە قادار مەقدەمەسى دېمىك ايدى. اوپورتونىستلارنىڭ ايلەرى سوردىگى بو نقتە نظرى گورە، «مترقى» مەملىكىلارنىڭ «گىرى قالمىش» مەملىكىلر اوزرىندە ھاكىم اولماسى، سانكە، تامامىلە عادى بىر فاقتىر؛ گىرىدە قالمىش خلقلار ئوز ايشلىرىنى اداره ايچون يىشمىدىكلەرنى گورە، مترقى مەملىكىلر؛ بونلار اوزرىندە ھاكىم اولماسى يالگىز اقتصاد نقتە نظردىن دىگل،

بلکه سیاسی و معنوی نقطه نظر دهنده لازمدر. بوکا گورده مستملکه نر ساقلانمالی، فقط اورادا کی اصول اداره بی بر درجه قدر یوموشالتماق لازمدر. (وان ... قول)ك (شتوتنارت) دا چاغیریلیمش ایکنجی اینتهرناسیونال قونفره سنك ۲۴ نة نظری بویله ایدی. بو نقطه نظر؛ ملی و مستملکه مسئله سنی اولجه ترتیب ایتمك ایچون، قونفره طرفندن وجوده کتیریلن قومسیوندا اکثریت قازاندی و چوق آز اکثریت ایله قونفره نك پله نومی طرفندن رد اولوندی. بو اونی گوسته ریور که: ایکنجی اینتهرناسیونالدا ملی و مستملکه مسئله لری چوق ییس بر حالدا ایدی و جهان محاربه سی بونی کافی درجه ده گوسته ردی. بویله که: سوسیال و وطنپرور فرقه لر نوز ایمپریالیستلریندن سوکرا ملی مقدرات تعیینی حقوتتی، بر بارا ایمپریالیستلرک الینده، باشقا ایمپریالیستلرک علیهنده بر آلت حالته کتیردی و مستملکه لری آزاد ایتمك طلبی اونودولمیش بر وثیقه اولدی.

آشکاردر که: ۲نجی اینتهرناسیونالک بوتون اوپورتونست عنضلریله قطعی صورتده علاقه سنی کیمش اولان ۳نجی اینتهرناسیونال ملی و مستملکه مسئله - لرینده ده بویله قطعی حرکت ایتمیلی ایدی. پروله تارباتنک ایلمک دفعه اولاراق، حکومت باشیا کچدیگی روسیه کبی بر مملکتده، بو ایشک تجربه ده نه جوره یابیلدیغنی بن گله جک محاضره لریمده سوبه یه جگم. فقط قومونست اینتهرناسیونالی بو مسئله حتمده نه کبی بر برنسیپ موقعی اشغال ایتمشدر؛ بو خصوصدا له نین یولداشک یاقین اشتراکیله ترتیب اولونان قطنامه بی خاطرلاماق داها برلی اولاجاغیدن بو قرارک اساس نقطه نظری له نین یولداشک سوز.. لر یله سوبه مک داها یاقشی اولار. بو کا گورده او قرارک بعض برلرینی عینله آلاچاغم. بر طرفندن اولجه سوبه دیگم کبی، بوزادا؛ ملنلرک خاکم و محکوم ملنلره تقسیم اولونماسی واردر. ایمدی؛ باقالم، (ومرسال) صلحی ایله آوروپا خریطه سینده بیجیمی ده گیشن، محکومیت آلتندا قالان. یا خود یگیدن بو محکومیت آلتادوشن ملنلره نه حالدا درلار. بو خصوصدا قومونست اینتهرناسیونالی طرفندن چبقاریلمش قرارک بر برینده دینلیور: «صنعی صورتده پارچالانمش ملنلرک بر آرایه توبلانمالاری، قسماً پروله تارباتنک منافعه موافقدر؛ فقط پروله تاربات صمیمی ملی آزادلیقا و برلگه یالکز انقلاب مبارزه سی و

بورژوازی اوزرینده غلبه چالماق بویله نائله اولا بیلیر». لاتویا، لهستونیا، لیتوا، پولشادا گوردیگمز بورژوازی چارجیوه سینده کی ملی «آزادلق- نیجه که بن سزه سوبه دم. - حقیقت اعتباریله بو مملکتلردن هر برینده کی خلقک اساس کتله سینک خارجی ایمپریالیزم طرفندن تضییق ایدیلمه سی دیمکدر». مللکدارلاری و بورژوازی بیدی ویرمک مقصدیله انقلاب مبارزه سی آپارماق ایچون. بوتون ملت و مملکتلرک پروله تارباتنی و امکجی کتله لرینی بری - برینه یاقلاشدیرماق. قومونست اینتهرناسیونالک بوتون سیاستک اساسنی تشکیل ایدیور؛ دیمک که ایمپریالیزمک سدیبه عمومی هجوم یاماق مقصدیله اساس قایتالیست تولکهلرک پروله تارباتیله گیریده قالمش محکوم مستملکه خلقلری آراسیندا سیقی رابطه و برلک وجوده کتیرمک لازمدر. ۲نجی اینتهرناسیونالک تجربه سینده بویله همرا بیلک یا بوتون بوتونه اعتراف ایدیلمه مش، یاخود یالکز ساده و سطحی بر صورتده اعتراف ایدیلمشدر، فقط حال حاضردا «مختلف ملت امکجیلرینک یاقینلغنی سوزده اعتراف و اعلان ایتمکله کفایه ایتمک اولماز. بلکه بوتون ملی مستملکه آزادلق حرکاتی ایله قومونست اینتهرناسیونالی و شورالار اتفاقی آراسیندا ک سیقی اتفاق وجوده کتیرمک سیاستی آپارماق لازمدر.»

شورالار اتفاقی؛ بین الخلق پروله تار انقلابی عاملی اولان خارجی سیاستی حتمده بن گله جکده کی محاضره لریمده بحث ایده جگم. «قومونست فرقه لرینک وظیفه سی بودر که: بوتون قایتالیست مملکتلرینده کی بوتون اقلیته قالمش ملنلرک برابرلک حقوق تأمیناتک دانما خللدار اولونماسنی همان مملکتلرک دمومقراتیک قانون اساسلرینه رغماً دورمادان افشا ایتسین. بوندان علاوه بوراسنی دا ایضاح ایتمه لیدر که: اولاً، یالکز شورا قورولوشی بورژوازی علیهنده کی مبارزه ده پروله تارباتی و سوکرا بوتون امکجی کتله لرینی برلشدیرمک، ملنلره حقیقتاً برابر حقوق ویرمگه قادردر و ایکنجیسی مستقل و غیر مستقل ملنلرک و مستملکه لرک انقلاب حرکاتنه بوتون قومونست فرقه لری دوغریدان دوغرو یا کومک ویرمه لیدر لر.» بورادا بر ماده داها واردر: «محکوم ملنلرک آزادلیق منافعی تمامی - تامانه بین الخلق پروله تارباتک آزادلق مبارزه سیله سیقی صورتده علاقه داردر. بورادان بو نتیجه چیقور که: بر مملکتده کی پروله - تار مبارزه سی منافعنک دنیا مقیاسیندا کی آزادلق مبارزه سی منافعه تابع دوتوماسی

لازمند. ايكنجىسى بو تابع دو توملاق ئوز بورژوازياسينا غلبه چالان بر ملتن؛ بين الخلق قايتالى ده ويرمك خاطرته جوق بو يوك ملي قوربانلار و برمگه حاضرلق و استعداد طلب ايدييور.

ايشته حال حاضردا قومونىست اينته رناسيونالنگ ملي مسئله حقننده دوتدينى موقع مختصر اولاراق. بوندان عبارتدر.

بورژوازيا بر زمان؛ دره بلكك محكوميتى ايله آباردينى مبارزه دة اينده آلت اينديكى و بر زمانلار مستقل ملي بورژوازيا دولتلرنىك اينده آلت اولان ملي مقدرات تعينى حقى برينسپى، ايمدى قومونىست اينته رناسيونالنگ اينده بير آلت اولمش و قايتالىست مملكتلرنىك حاكميتى، بيم سويله ديگم دنيا اوزرينده كى ايمپرياليزم آغالغى استحكاملارنى ده ويرمك و يقماق واسطه سينه چويرلمشدر.

مستلمكه لرده كى آزادلىق حر كاتىك، بو سويله ديگم اهميتدن باشقا بين الخلق پرولتار حر كاتى ايجون اولان بر بو يوك اهميتى ده بورادا قيد ايتمك لازمدر. سو ك ۱۰ يىللر عرضينده بوژوازيا حاكم ملتارى؛ مستلمكه لردن آلدقلى پارا و آرتق قازانچىلاردان ئوز مملكتلرنىك - اگر تعبير جائز ايسه - ايشجى آريستوقراتياسى باشجىلارنىك آغزينا بر شى توللاباراق، اوللارى ئوز طرفلرته جلب ايتمك يولونا چيقيمشىلار. ۲ نجى اينته رناسيو نالنگ داغىلاماسنىك بر سببى بو ايدى. ايمدیه قدر، انگلتره ده حقيقى قوممو نيست فرقه سى بوقدر؛ چونكه او نيجه قومونىست فرقه سيدر كه، او بو يوكليكده مملكتده بر نيجه بيك عضوى اولسون، دگل قومونىست فرقه سى، حتى باقى قومونىست گنجلىر اتفاقي ده بوقدر. آمريقادا ايشلر بر آزى باقىدر، اورادا ۱۲ قومونىست غزته سى چقىر و قومونىست فرقه سينىك (۳۰.۰۰۰) قادر عضوى واردر. عمومته بيله بورژوازيا مستلمكه لرنىك استماريندان ك جوق قازانچ آلماسى سايه سينده پرولتار باشجىلارنى و بونلاردان آسبلى اولان پرولتار كتله سنى ساتين آماغا، ئوز طرفته جلب ايتمگه و اوپورتونيزم ايله بورماغا موفق اولدنى مملكتلرده. قومونىست حر كاتىك ضعيف اولماسى نهادقى بر كيفيت دگلدن. ايشته او كا گورده، قومونىست اينته رناسيو نامى، شرق سياستى بوروتديكى زمان و بو شرق سياستىك نيجه سى اولاراق،

انگلتره، فرانسه قايتالى و غير يارنىك مستلمكه استماريندن آلدقلى و سائط آزادلىقى و بر جوق مستلمكه لر ايمپريالست دولتردن آبر يادىنى زمان، بويله لكه هر شين علاوه، ايمپريالست بورژوازيانىك ايشجى آريستوقراتيايه و اونىك واسطه سيله ده بعضى مملكتلرده اولدنى كى، كتله يه تاثير نفوذ گوسته مەسى كى، معنوى بر اساس يغبايور. بويله لكه قومونىست فرقه لرنىك چالشماسى ايجون داها دا الو بر ياشلى شرائط وجوده گنير بليور.

بن آرتق قومونىست اينته رناسيونالنگ ملي و مستلمكه مسئله لرينه دائر اولان سياستدن بحث ايتمه يه جگم. بن شورا جمهورتنىك بين الخلق سياستنه كچيورم. بو سياست نه كى مقصدلر تعقيب ايدييور؛ بز بوتون ملي آزادلىق حر كاتى حتى بزى چين، يا خود ايرانىك وضعيته سالماق اوغريندا چاليشان، بزه قارشو دوشمان و تجاوزكار سياست آباران اساس حاكم ملتلر عليه بنده بورژوازيانىك ييله، اشتراك اينديكى ملي آزادلىق حر كاتى مدافعه ايتمگه چالشيوروز. بز مثلا چينىك، ئوز اوستنده ايمپريالست تجاوز. كارلنى يابان آمريقا، انگلتره، فرانسه و غيرى بو كى مملكتلر قارشو اولان ملي آزادلىق حر كاتى معنأ مدافعه ايدييوروز. بز افغانستانى، ايرانى و او جمله دن اوللارنىك باشيندا دا يانان بورژوازيا عنصرلرني انگلتره و غيرى ايمپريالستلر قارشو آبارديقلى مبارزه ده مدافعه ايدييوروز. بز ۱۹۲۰ نجى يىلدىن باشلاباراق، ايشندا مصطفى كمال باشانىك بورژوازيا - ضيالى عنصر. لردن عبارت فرقه سى دا يانان توركيه نى انگلتره يه و اونىك تحريك اينديكى يونانستانه قارشو آباردينى مبارزه ده مدافعه ايدييوروز. بوتون بو ايشلر ايمپرياليزمىك دنيا اوزرينده كى حاكميتى صارسىماق، محدود بر حاله سالماق وضعياتىك مقصديله يايوروز؛ بو مقصد سياستىك رهبر اساسنى تشكيل ايدييور. فقط بوندىن باشقا بزه، بو مملكتلرنىك هر برينده بولونان محكوم ملتلرنىك، بورژوازيا گروهنه قارشو آبارديقلى مبارزه لرنى مدافعه ايتمشز و مدا فعه ده دوام ايدم جگم. بو بورژوازيا گروهى ئوزى انگلتره، فرانسه و غيرى ايمپريالستلر طرفدىن استمار اولونماق له برابر، عين زماندا دولتى اولمايان ملتلرى استمار ايدييورلر. بو سياستىك بزم ايجون نه قدر اهميتلى

اولدېقى، فوژ و شېرتىزى بىزىمە يان - يانە اولان مىنلەرە ياماقدا نە كىبى
 آت و واسطە خىدمىتى گورە بىلە جىگىتى، بىزىم بىلا واسطە تىماس ايتىدىگىز
 مىلى مەشلەرى قىطعى مەخاكەمە ايتىدىگىز تەقدىردە گورورسىگىز. قومشولغىمىزدا
 باشابان مىنلارنىڭ موجودىت شىراپى ابلە آشنا اولدىنىگىز تەقدىردە، مىلى سىيا -
 سىتمىز اولنلارى بىزىم طرفىمىزە جاب ايتىدىگىتى، بىزە تەمبىل گوستەردىكىلەرنى،
 بو سىياسەتمىز بىر طرفدىن بىن الخاق انقلاب مقصدلەرنە، دىكىر طرفدىن دولت اتفاقى
 منافعە و بىن الخاق بىرولەنار انقلابنىڭ منافعە تامامىلە موافق اولدېقى گورە بىلىرىسىگىز.
 بىر نىچە كەمەدە بو خىصوصا سولەيە بىم. بىزىمە تىماس ايدىن دولتلردىن ايلك
 اول نظىرە چىن چارپىيور. بىز بوتون چىنگ و او جىملەدىن اونىڭ بورژو -
 آزىيانىڭ دا. قايتا ئىست دولتار طرفدىن مەخكوم اولمالارى حقتە جوق سولەيە.
 مەشۇر ائىدى بىر نىچە كەمەدە بىزىمە مەخكوم اولان و تەجاول كارانە بىر سورتە
 چىن جىمورىتتە داخلى ايدىلەن خىلقلارنىڭ چىن بورژوآزىيانى و اونىڭلە علاقە -
 دىر اولان، بىر دىرەجە بە قىدر دىرەك بىوقرانلار طرفدىن نە كىبى اسارتە
 مەروض قالمالارى حقتە سولەيە بىلەم. مەغولستانى آلكىز. بو مەملىكت ايكى حصە.
 دن عبارتدەر. مىنلا: بىرى داخلى مەغولستان، او بىرى ايسە، خارچى مەغولستان آدلانىيور.
 داخلى مەغولستان چىن طرفە مەل ايدىيور، خارچى مەغولستان، اولچە چىن
 بىوروقرانلارى و چىنگ تىجارىت بورژوآزىيانىڭ جوق ظامار گورمىشدر.
 حال حاضر دا مەغولستاندا بىزە جوق قوتلى سىياسى حىسن توجە بىلەن انقلابچى
 خىلق حىكومتى واردەر. مەغولستاندا مىلى حىركىت چىن بورژوآزىيانىڭ ئىلەندەدر
 و نىچەدە بىزىمە غابت ياقىن دوست اولان مەستقل مەغولستان دولتى وجودە
 كەلمىشدر. مەغولستاننىڭ غەربىدە، نە بىزىمە مەخكوم اولان (اوربان خاى) ئولكە.
 سى واردەر. بىر زىمان بو ئولكە ظاهراً چىنە، بىنۇندە ايسە، روسىيە ايمپە -
 راتورلغىنە مەخصوص ايدى، ايمىدى اورادادا دىچىك و مەستقل بىر دولت وجودە
 كىرىپمىشدر و ايش باشىندا مەغولستاننىڭ انقلابچى خىلق فرقىسەنە اوقشايان بىر
 فرقى بولونىيور. (اوربان خاى) حىكومتى ابلە بىزىم آرامىزدا سىبىقى مەنوى
 رابىطە واردەر. سوگرا قىرغىز جىمورىتى و تور كىستان جىمورىتنىڭ قومشول -
 لغىندا (جوتقاريا) آدىلى بىر جىمورىت واردەر. بوراننىڭ اھالىسى اولان قىر -
 غىزلار اقتصادى جەتدىن بىزە دوغرو بىوك مىل گوستەرىيورلر.

(جوتقاريا) نىڭ، اقتصادى جەتدىن بىزە دوغرو مەل ايمەسە سىب، سوگ
 درجە بىوك اولان (قوبى) ياخود (شامو) صىجرا سىلە جىتدىن آرىلەمىسدر.
 بىزە كەلىدىكە بىزىمە، مەخكوم مەملىكت آراسىندا ھىچ بىر طىبىقى ممانەت
 يوقدەر. بورادا طىبىقى حدود خىدمىتى گورن داغلاز و سولار يوقدەر. قىرغىز
 ستان جىمورىتنىڭ و تور كىستاننىڭ بەض جابىلارى جىن قىرغىز ستانى آدلانىان
 مەملىكت ايجرىسىدىن آقپورلار. چىن قىرغىز ستانى سوگ زىمانلار بىزە دوغرو
 مەل ايمەكە باشلايور و چىن بورژوآزىيانى، جىن بىوروقرانلارنىڭ گوردىگى
 ظاملار آرتقىچا بىزە سىلان حىسن توجەدە آرتيور. داھا سوگرا، جىنوب
 غەربە شىرقى تور كىستان ياخود (كاشغەر) واردەر. شىرقى تور كىستاننىڭ بىزە كى
 تور كىستاندىن فرقى بولدىر نە، اورادا: تور كى خىلقلە قوھوم اولان و
 اوبىغور آدلانىان بىر طابىقە بىراشمىشدر. شىرقى تور كىستان چىن بورژوآزىيانىڭ
 سىياسى و اقتصادى ظلمىسى آلتىدا بولونىيور و بورادا چىنگ ظامىنە قارشى -
 اولدىقىچا قوتلى مىلى حىركات واردەر.

چىنگ بىزىمە مەخكوم اولان اراضىسى داخلىدە كى مىلى حىركات بوندان
 عبارتدەر. بوتون بو اراضى بى مەملىكتىمىز قوشماق بىزىم ايجون ھىچ چىن دىگىلەر.
 قىط بىز اولنلار قارشى جوق احتىياطلقى بىر سىياسىت آبارىيورز كە، بىر طرفدىن
 بىزى ايمپەرىيالىزمە مەتەم ايمەكە ھىچ بىر اساس اولماسون. اوبىرى طرفدىن دە
 ايمىدىكى چىن حىكومتى ائىنگىلتەرە، فرانسە و آمىرىقنىڭ قوجاغىنا آتاق ايسە.
 مېورز. قىط بىز بوراسىنى دە نظىرە آلبورز كە: چىنگ بورژوآزىيانى حىكومتى
 بەضاً بىزە ضد اولان منافعە آت اوليور. فرانسە و آمىرىقا ايمپەرىيالىزمنىڭ
 دودوگنە اوبىيور و شىرقى - جىن دەمىر يولنى ائىندە ساقلاپ اراق، (مانجورىيا)
 دا بىزە ضد اولان بىر جوق ايشار گورىيور.

شىرقى - جىن دەمىر يولى رسماً روسىيە مەخصوص اولان بىر يولدىر و
 انكىلتەرە، فرانسە، آمىرىقا و بابونىيا بىر آز اولكى (واشىنگتون) قونفرانسىدا
 بونى اعتراف ائىتملى ايدىلەر. آشكاردەر كە بىزىم منافعەلە ايمىدىكى چىنگ
 قىسماً رول اوينادىقى ايمپەرىيالىست منافعى آراسىندا كى مبارزە ساحەسىندە، بىز
 چىنگ داخلىدە ولونان و ھىنوز سولەيە دىگىم مىلى حىركاتە گوز بوما
 بىلمەرز.

ایندی افغانستان نه گلهلم؛ افغانستان انگلتره نك خصوصی ایمپریالیست احتراضه آلت اولمش و آلت اولاراق دا قلیبور. افغانستان بزی، انگلتره نك مروا- ریدی، انگلیز قرانك تاجی اولان هندستاندان آیریور. بر محاربه وقوعنده هندستانه گیره بیلگمز ایچون افغانستانك داخلنده رفع ایدیله میه چك درجه ده فوق العاده جغرافی شرايطك اولماسینا باقما باراق، انگلتره بزم افغانستان سیا- ستزه جوق تلاش ایله باقیور. تونسی انگلیز قاپتانك ایمپریالیست فیریلدا- قلا ریندان قورویان افغانستان حكومتی ایسه، جوق وعده بزه استاد ایتمگه مجبور اولیور. بو کبی حاللاردا بز، انگلتره قارشو افغانستان حكومتی مدافعه ایدیور، چونکه هر ایکیمزك تونمزی مدافعه مناهه مزبری برینك عیندر. فقط اگر افغان اهالیسنگ ملی هیئینه فکر وبرسهك، اوزمان گوره- جگزه که افغانستانك ۱۰ میلیون اهالیسیندن یالگزه باریسی افغان ملتته منسوبدر. شمالدا (هرات) دائره سینده (هه ری رود) نه ری اوزرینده و (آموداری) نه ری ایله بخارا خلق شورا جمهوریتك جنوبده یاشابان، اوری باریسی ایسه، حاکم افغان ملتی، افغان بیوروکراتیسی و افغان بورژوازیاسنك حاکمیتی آلتدا بولونان تورك خلقلرینه منسوبدرلار. بوتورک خلقلری بر طرفدن افغانستان تورکستانی آدلی مملکتده یاشابان اوزبکلر در (بورادا قسامده ایران تاجیک طائفه- سی یاشایور، بونلارک بر قسمی ده بوخارا و سمرقند دائره لرینده یاشایور). سوگرا (هه ری - رود) حوضه سینده بزم (قوشقا) دائره مزه بایشیق یرلرده تورکمنلر یاشایور. تورکمنلرک مختار ایالتلری وار و یاقین گله جکده تورکمنستان جمهوریتی آلا جاقلار.

سوگرا ایران گلیور. معلومدر که: ایران دولتی اینگلیزک ظلمی آلتدا بولونان بر دولتر، فقط بو محکوم دولته حاکم ایران خلقی اتفاقمزا قومشو یرلرده کبی بر جوق تورک خلقلرینه آغاق ایتمکده در. ایران ایله هم حدود اولان (زاقاسی) نك هر ایکی طرفنده تورکمنلر و خصوصاً (بومود) آدلی کوچری تورکمن طائفه سی یاشایور. گرک ایراندا و گر که بزم اراضیمز داخلنده یاشابان تورکمنلر اقتصادجه بری - بریله فوق العاده صیتی صورته ده علاقه داردرلار. تورکمنستان جمهوریتك وجوده گتیریلمه سی ایران اراضیسی داخلنده کبی تورکمنلرک حسن توجهی جاب ایتک ایچون،

جوق قوتلی عامل اولدی، اگر بز ایرانك، آذربایجان سوسیالیست شورا جمهوریتی ایله تماس ایدن حصه سنه فکر وبرسهك، گوره جگزه که: ایرانك دا بو حصه سی آذربایجان آدلانور و اورادا یاشابانلاردا آذربایجان جمهو- ریتنه کبی کبی تورک ملتی در، فقط بونلارک یاشامالاریندا بوبوک فرق واردر. شورا آذربایجانی تونمک ملکدارلاریندان آزاد اولمش: ایران آذربایجا- تدا کیلار ایسه، اولکی کبی تونمک ملکدارلارینك اسیری اولاراق، قالیورلار. باکو نفت صنایعده چالیشان تورک ایشچیلرینك بوبوک قسمی ایران آذر - بایجانتان چقانلاردر.

بو یله کله بورادا کی ملی سیاستم سرحدك او طرفنده تاثیر نفوذ گوسترمکدن خالی قالما یور. نهایت گورجستان حدودمزك اونه طرفنده تورکبه داخلنده بر نیچه یك گورجی طائفه سی، آجار ایلار و لازار واردر.

آسیا حدودلارمز بویله در. آروبا حدودلارمز دادا حالک عینی گور بیورز- بسارایایی گوسترمک کافیدر. بسارایا اهالیسینك باریسی او قراینالار، یهودیلار و روسلاردر. بسارایانك بو آهالیسی؛ حال حاضر دا حاکم رومانیا حكومتی طرفندنك شدتلی ظلملر گورمکده در.

بورادان هانکی مسئله چیقور؟ بسارایا مسئله سی، بو مسئله حال حاضرده بزم بین الخلق سیاستم زده نه کبی بر رول اوینادیغنی بیلیرسگزه. رومانی؛ آتاتانك آلمانیا اوزهرنده کبی غلبه سیندن و ۱۸نجی ییلده کبی وطنداش محاربه سیندن استفاده ایدرمک، بسارایایی غضب ایتدی. رومانی، سابق آوستریا مجارستان ایالتلرینده بر چوقنی ضبط ایتدی.

ترانسیلوینا، بانات و بوکوینا بویله ضبط اولونان یرلر در. (بوکوینا) دا کی اهالیسینك چوقی (غالچیا) دا یاشابان او قراینالاردر. بو او قراینالاردا جوق آغیر شرايط ایچرینده یاشایور و بسارایادا اولدیغنی کبی ظلملر معروض قالیورلار.

بولشا حقتده عینی سوزلری سوله مک لازم گلیور. او قراین سوسیالیست شورا جمهوریتی و حال حاضر دا بویوهن بهلوروسیا سوسیالیست شورا جمهوریتی ایله هم حدود اولاراق، بولشانك معیشته داخل اولان او قراین و بهلوروس

بشینیجی محاضرہ

چار حکومتینک انقلابہ قدر ملی سیاستی

بوندان اولکی محاضرہ لمزده سز گوردیگز که، آوروبانگ غربندہ ملی دولتک وجودہ گنیرلمہسی، قایتالیزمک انکشافی و حکومتک بورژوآزیا الینہ کیچمہسیہ بر زماندا اولمشدر. فرانسهده، انگلترہده و سوگرا دان آلمانیا و ایتالیا دا بولہ اولمشدر. آوروبانگ شرقندہ و جنوب شرقندہ بر درجہ قدر باشقا منظرہ گوریورز. بورادا عمومی بر قاعدہ اولماق اوزرہ، دولتک وجودہ گنیرلمہسی قایتالیزمک انکشافندن اول، داها دوغروسى حکومتک بورژوآزیا الینہ کیچمہسی ممکن اولدیغی و حیاته گچیریلدیگی دوربندن اول اولمشدر. بن روسیہنک و سابق آوستریا مجارستانک اراضیسنی نظرده دوتیورم. بو اراضیدہ لازمی دولتک وجودہ گلنجهیه قدر، دولتک داها سرعتلی - هله بن دیهر ایدم - بر درجہیه قدر وقتندن اول، وجودہ گنیرلمہسنہ (وقتندن اول دوغولان چوققلار) کومک ویرن خصوصی سیلر وار ایدی. بو سیلر آوروبادا برلشمک ایستہ بن کوچریلرله آردی - آراسی کسيلمہدن محاربه آبارماق لزومی ایدی. نتیجہده آوروبانگ شرقندہ و جنوب شرقندہ هله بر آز بوندان اولہ قدر، غربی آوروبادا اولدیغی حدودلاری او مانک حدودیا. آز چوق موافق اولان ملی دولتک دگل، بلکه چوق ملتر، دولتک گوریورز؛ بو دولتک بر حاکم ملت و بر چوق دا محکوم ملتر وار. اھالیسی قرق ملیوندان آرتق، سابق آوستریا مجارستاندا بز ۸۰ ییل بوندان اول، بالکوز سابی بر نیچہ ملیونہ چاتان حاکم ملت، یعنی آلمان ملتتی و بو حاکم آلمان ملتتی ایله برلیکده بونک محکومیتی آلتندا بولونان بر چوق ملتر گوریورز. بو ملتر، مجارلار، چہلر، سلاواقلار، رومیلر، پولیاقلار، سربلر، خوروانلار، سلاویانلار و اوقراینالیلاردہ سوگرا

اھالیسی باشبور. بونلارک باشادیفی برار (غربی والین)، (شرقی غالیجیا) و (خولمشینا) نک بر قسمی و غربی اوقراینانک شمالندہ اولان اراضیدر، (بوغا) نہرینک ساغ ساحلندہ بہاوروسلار باشاورلار. بولشادا نہدرجہده شدتلی ملی محکومیت اولدیغی سزہ گوزلجہسینہ معلومدر. بولشادا حکمران اولان بو ملی محکومیت نتیجہسی اولاراق، اورادا باشایان امکچی اوقراینالیلار و بہاوروسلار آراسندا اوقرانبا و بہلورس شورجا جمهوریتلرینہ اولان حسن توجه و تمایل آرتیور. بو فاقنک، بزم بولشابه اولان سیاستمزدہ صوگ درجہ بوبوک اھمیتی واردر. نہات اگربولشاخارجی تاثیرلرہ تابع اولاراق، وھرهانسی بر سببہ گودہ، بزم محاربه اعلان ایدرسہ، نہ بو فاقنک بوبوک اھمیتی اولاجقدر.

نہایت سز بر آز اول، تمامیلہ بر کندلی ٹولکھسی و ہردرلو صنایع پرولہ تاربا سیندان تمامیلہ محروم اولان (قاربات اوقرانبا) سیندا سہچگیلرک قومونستلر ایچون نہ کبی بارلاق نتیجہلر و بردیگی او قودیکز. (قاربات اوقرانبا) سنک (قاربات روسی) آدلاندیریلماسی دوز دگلدنر. بو مملکت چہ سلاواکیانک ہیئتہ داخلدر. بورادا مجارستان بورژو آزیاسی اساس کتلہ اولان اوقرانبا کندیلرینہ غایت قورقونج ملی ظلملر گوستہریوردی. اورادہ اھدی دہ ملی ظلملر وار، فقط چہ سلاواکیا بورژو آزیاسنک ایتدیگی بو ظلملر بر آرضعیف صورتندہدر. بو ظلملرک نتیجہسیندہ، قاربات داغلارینک آراسیندا او نودولمتن وگیری قالمش بر مملکتندہ، صنایع و صنایع پرولہ تاربا سینک اولماماسینا باقما یاراق، قومونست فرقه سینک صوگ درجہ بوبوک نفوذی واردر. قومونست فرقهسنہ ویربان سسلرک چوقلیغی قاربات اوقرانبا سینک دگل بالکوز بزم اولان اقتصادی تمایلی، بلکه ملی ظلملر نتیجہسیندہ ملی جیغیردا ایلہری گلن تمایلک شہہسینر. ایستہ ملی سیاستمزک خارجی چارچوملری. ایستہ حال حاضردا محاط اولدیغمز جغرافی، سیاسی و ملی محیط، بو محیط گوستریور کہ شورالار اتفاقی بالکوز نوز اراضیسندہ ملی سیاستک معن برنیسپارینی حیاته کیچیرمک نقطہ نظریندن دگل، بلکه بو سیاستی نوز مملکتی خارجندہ حیاته کیچیرمک و بو صورتلہ نوزینک - بین الخلق پرولہ تار انقلابی وضعیتی ایله سیتی صورتندہ مربوط اولان بین الخلق وضعیتی محکمشدیرمک نقطہ نظریندن دہ غایت اوبریشلی شرائط ایچریسیدہدر.

آوستریا - مجارستان آراسیندا دولت رابطة سسی ساقلاماقنه، آوستریا و مجارستانه آیریلدیفینا گوره، بو حاکم ملت عوضنه ایکی حاکم ملت عمله گلدی. آوستریادا آلمانلار، مجارستاندا ایسه، مجرلار. یاخود ونه گهرلر حاکم اولدیلار. بویله لکله چوق ملتی آوستریا دولتی و اونکله قومشو اولان ینه چوق ملتر روسیه دولنتک وجوده گلمه سنه تاریخی اساس، معین خارجی شرائطک موجود اولماسی ایدی. بو خارجی شرائط قومشو کوچری خلقلر ایله دائما محاربه یا باق لزومندن عبارت ایدی. روسلار طرفدن اولان بو محاربهلر دائما تانارلارا، آوستریانک محاربهلری ایسه، تورکاره قارشو ایدی. بوتون بو حاللارک تیجهمسی اولاراق، روسیه و آوستریادا، دره بکلیک علاقمسی انکشاف ایتمکده اولان قاینالیزم طرفدن محو ایدیمه زدن اول، چوق ملتی دولت عمله گلدی. هم روس، هم ده آوستریا دولتی ابتدائی دره بگی دولتی ایدیلر.

روس دولنتک دائره سنک گیشله مک دورینی خریطه ده گورمک اولار. بز بیلیرز که، ۱۶ نجی عصرک اولینده روس دولتی اورتا وولغا و بالطق دگزینه چاتما بوردی. جنوبدا ایسه، اونک حدودی (قورسک) و (وورونه ز)ک بر آز جنوبه چاتیوردی. سوگرا بو دولت گیشله مگه باشلابور. معین قوت الده ایدمک، معین حربی ماکنه وجوده گنیره رک، نوزینک آوروباه قومشو اولماقدا کی الوریشلی وضعیتدن استفاده ایدمک - چونکه آوروباه ایله قومشو اولماقنه برابر، بو طرفده مدنیته گیریده قالمش خلقلر وار ایدی و بونلارا قارشو آوروبانک حرب تخنیکاسنی تطبیق ایدم بیلردی - روس دولتی ایله نوبه ده نوز اراضیسنی بو گیریده قالمش خلقلرک حسابنه اولاراق، گیشله تیور. بز گوریورز که: ۱۶ نجی عصر عرضنده روسیه نک دائره سی جنوب شرق و شرقه دوغرو گیشله بور. تدریجاً گیشله به رک، سبیریانک بویوک قسمنی دوتیور و بورادا روسیه نک ایله ری حرکت ایتمه سی هیچ بر مقاومته راست گلمه بور. چار روسیه سنک دولت دائره سی ۱۸ نجی عصرک اولیندن اعتباراً داها زیاده نمره لی بر صورتده گیشله مگه باشلابور و معین اقتصادی و عسگری قوت الده ایدیور؛ چار روسیه سی بو قوتک موجود اولماسینه آوروبادا کی قومشو دولتره قارشو مبارزه آپارا بیله چک بر سوبه به چاتیور. چار روسیه سی ایمدی نوزینک مترقی حرکتی، بالکز اک آز مقاومت

خطی ایله، بالکز گیریده قالمش آز مدینلی و چار حکومتیک برنجی اولان عسگری قوته کافی قدر مقاومت گوسته رمکدن عاجز اولان خلقلرک حسابنه دوام ایتدیرمک دکل. بلکه آرتماقدا اولان بو عسگری قوت باشقا جیغیرلاردا ایله ری حرکت ایتمک امکاتی آلیور. روسیه نک قوت عسگر به سی اولکی زمانلارا نسبتاً اک بویوک سلطنت سوردیگی یللرده روسیه بالطق دگزینک ساحلرینی و او جمله دن، ایمدی شورا دولنتک هیئتنه داخل اولمایان مملکتلری، یعنی نوستویایی ولانویانک بر قسمنی (لیفلاندیا) اشغال ایدیور. روسیه نک دیگر جیغیرلاردا ایله ربه مسمی دایه ایلور؛ سبیریانک اک شرق پارچاسی اولان (قامچاقا) یاریم آداسینا و (به ریغ) بوغازی طریقله آمریقا قطعه سنه چاتیور. همچنین بویوک بترویه جنوب حدودلاریندا محاربه یا باق ایجاب ایتدیگی تاریخده اوقوبورز. او، تورکیه نک (دون) آغزلاریندا برلشن (آزوف) استحکامنی آلدی. بحر خزره باقلاشاراق، بو دگزینک شرق و جنوب ساحلرینی ایراندان ضبط ایتدی. فقط بترونک خلقلری زماندا، روسیه نک هله او زمان هیچ بر اقتصادی منفعت گوتورمه دیگی بو اراضی ایرانک نوزینه قاتاریلدی. (دون) آغزلاریندا تورکیه دن غصب اولونان تور اقلارا کلدیگده تورکیه ایله بایلان موفقیستیز و (بروت) سفری تعبیر اولونان محاربه ده همان برلر تورکیه به قاتاریلدی. بویوک بترو زماندا، چار روسیه سی اراضینک گیشله مسمی بر درجه به قدر، دره بکلیک درینلکریندن یاواش - یاواش باش چیقاروب قالمقدا اولان بورژوازی تجارت غروبلارینک منافعی بوزیندن ایله ری گلمشدی. بوراسینا دقت وریکیز که، بویوک بترونک محاربه لری دگز طرفلرینه دوغرو ایدی. بونلارک اک عمده سی اولان شمال محاربه سنک یگانه مقصدی بالطق دگز طریقله آوروباه دولتری ایله محکم تجارت رابطه لری معین ایتمکدن عبارت ایدی. بویوک بترویه قدر، روسیه نک غربی آوروباه دولترله اولان دگز تجارتی (آرخانگلق) دن کچن دولام - دولاش بولی ایله واقع ایدی. سزه معلوم اولدیفی اوزره، آرخانگلق، یلیک چوق آز زمانی عرضنده بوزلار آلتدا اولما بور. بوندان باشقا، موسقوادان آرخان - گلسته گیتمک چوق چیتندر. بویله لکله مذکور بولک چوق اویغونسیرلنی

وار ایدی و بوبوک بئرو زاماندا کی روس مونارخیسی و اوزمان هوز وجوده گلمگه باشلابودا مونارخییبه نائیر نفوذ گوسته زن بورزو آزبا غروبلا ری بوتون جدجهدلرینی بوراسینا صرف ایدیورلاردیکه، بر طرفدن باطریق دگزینه، او بری طرفدن ایسه، آزاق دگزینی و قارا دگزیه یا قلاشونلار. فقط نیجه که قید ایندک، بوبوک بئرو قارا دگزینی ضبط اینمگه موفق اولمادی. چار روسیه سنک موفقیتلرینک سو گرا کی بوبوک دوری امپراطورچه ایکینجی یه قاترینا دوریدر. قومشو بولشا دولتک داخلده اوزمانلار موجود اولان بر طرفدن ملی و او بری طرفدن صنفی شکله گیره ن شدتلی داخلی مبارزه دن و بولشا دولتی اداره ایدن حاکم باشچیلارک آراسیندا کی نفاقدان استفاده ایدهرک روسیه، ۲نجی یه قاترینا زاماندا بروسیا و اوستریا ایله برلیکده اولاراق، بر نیجه دفعه بولشایی بارچالاماق نیشنده بولوندی لار و نتیجه ده اولجه بولشانک هیئته داخل اولان به لوروسیا و اوقراینانک ساغ ساحلی روسیه ایله برلشدیریلدی. سوک بولشا محاربه سی زاماندا (بیلسودسکی) و قومانیاسنک ۱۷۷۲نجی ییل حدودی مسئله سنی چوق تیز-تیز ایله ری سوردیکلری خاطر گز دادر. اولار بولیاقلاری بریا اینمگه جالیشیوردیلار، بولار بولشانک، بارچالاناماشدان قابق اولان حدودلاریدر. بولشا حکومتی بوتون غیرتتی صرف ایدیوردیکه: بر زمانلار ئوزینه مخصوص اولان بوریلری اهالیسینیک بوبوک اکثریتی اوقراینالیلار و به لوروسلار ایله مسکون اولماسینا باقمایاراق بگییدن بولشایه بیتشدبرسین. ایکینجی یه قاترینانک خارجی سیاستنک دیگر طرفی ده وار ایدی. ۲نجی یه قاترینا ئوز سلفی بوبوک بئرونک موفق اولمادیقی نیشلرده نائل اولدی. روسیه نک اوزمانکی جنوب قومشوسی تورکیه ایله آپاردیقی اوزون محاربه ده تورکیه نک عسگری قوتلری منهزم ایدیلدی و نتیجه ده ایمدیکی اوده سا ولایتی، قریم، یه قاترینوسلاو ولاتنک بر قسمی و قوبان ایالتنک بوبوک بر قسمی روسیه یه قوشولمسی اونک، اقتصادی جبتدن گیت-گیده ایله ربه مسنده بوبوک رول اوینادی. بو خصوصدا بز آشاغیدا دانیشاجغز.

۱۹نجی عصرک اولینده، چار ۱نجی آلفساندرک زامانده چار روسیه سنک آروپادا نابولیون، و آسیادا، بالقانلاردا تورکیه ایله آپاردیقی محاربه نتیجه سنده

روسیه نک اراضیسی یه حددن زیاده گیشله دی: اوزمانه قدر تورکیه به مخصوص اولان بسارییا روسیه به الحاق ایدیلدی. اولجه (اسودج) مخصوص اولان فینلاندا، ۱۸۰۹نجی ییلده روسیه یه قوشولدی و نهایت ۱۸۰۵نجی ییلده بولشا چارلفی ده روسیه به الحاق ایدیلدی. بولشا چارلفی ذیلین برلی بولشا بارچالا ندیقی زمان قسماً بروسیا و قسماً ده اوستریانک ایله دوشن برلر ایدیکه، سو گرادان اولاردان آلتمشدی. فرانسه امپراطوری نابولیون، بوریلری برلشدیرمک، وارشاوا هرسوغلیقی وجوده کتیرمشدی. نابولیون متفق اوردو قوتیله مغلوب ایدیلدیکن سو گرا، وارشاوا هرسوغلیقی روسیه ایله بروسیا آراسیندا با لاشیلمیشدی و اونک اک بوبوک قسمی بولشا چارلفی آدیله روسیه نک هیئته داخل اولمشدی. چار امپراتورنک جنوب طرفده ایله ربه مسی ده دابانمایور: ۱۸۰۰نجی ییلده گورجستان دا روسیه نک هیئته داخل اولدی. سو گرا دان ایمدیکی آذربایجانک داخلده بولونان باکو، شوشا خانققلاری و غیر برلری کی بر چوق خلدیقزلاردا روسیه نک اداره سی آتته کچبور و سو گرالاردان روسیه ایله ربه رک، گورجستانک غرب جهتمده اولان مینگرمایا، ایله ربه یایی، یعنی غربی گورجستانی آلبور. چار روسیه سنک جنوب-شرقده کی ایله ربه مسی ده دوام ایدیور. ایمدیکی تورکستانک هیئته داخل اولان ایالتلر و قیرغیزستانک بر حصه سی تدریجاً روسیه دولتک اداره سی آلتا گیرییور.

سو گرا ۱۹نجی عصرک باریسیندا ۱نجی نپولابنک چارلفی و روسیه نک حربی اقتدارنک چوق ایله ربه مسی دوری و سو گرا ۲نجی آلفساندرک سلطنتی زمانی کلبور. بو ایکی حکمدارک سلطنتی زامانده قفقازک غرب قسمنک استیلاسی قورتاریور. طاغلیلار-چرکسلرک چوق قسمی تورکیه به کوچورولیور، و بوندان بر آز اول، داغستان بوسبوتون فتح اولونیور. داغستان فتح اولونمازدان اول چار حکومته بوبوک مقاومت گوسته رمشدی. بوزمان روسیه نک تورکیه و ایران ایله آپاردیقی محاربه ایمدیکی ارمنستان جمهوریتی وجوده کتیریلن اراضی بی ۱۸۷۸ - ۱۸۷۷نجی ییللر محاربه لر ی نتیجه سینده روسیه به قوشورور و قارس متاوله نامه سی موجب نیجه تورکیه به قار بلمش اولان برلری، یعنی قارصی، اردهانی، آرتوین و غیر ی برلری فتح اینمک امکاتی ویریور.

۵۰ نجی ییلک آخیریندن اعتباراً چار روسیه سنک تور کستانه اولان حر کتی باشلابور. بو حر که بهانه اولاراق، گویا تور کستان اراضیسینده باشابان خلقل طرفندن روس اداره سی آلتداکی برارک باسقینا معروض قالمالاری ایله ری سورولوردی.

بو بهانه چوق اساسز ایدی. چونکه تور کستانک ملنلری خصوصاً اونک جنوب حصه سینده بولونان و دینج ا کینجی اولان اوزبه کلر و تاجیکلر صوگ درجه بویوک و غیر مسکون قیرغیز داغلاری ایله آیریلاراق، چوق اوزاق اولدقلارینا گوره، هیچ بر باسقین یابا یلمزدیلر. حقیقته ایسه، روسیه نك ایله ری حر کت ایتک ایچون باشقا سبب لری وار ایدی. هر نه سبب اولورسا اولسون، فقط ۶۰ نجی ییلرک اولینده بوتون بو برار روسیه نك حکمرانلغی آلتینا گچیور و اولجه مستقل خانقلار اولان و اراضیسنک بر حصه سی المریندن آلتان بوخارا و خیوه خانقلاری روسیه نك حمایه سی آلتا اگیریورلر. بوندان بر آز اول چار روسیه سی چینی گذشته مجبور ایده رک، اوندان ایمدیکی (آمور) و (بریمور) ایالتلرینی آلیور.

چار روسیه سنک ایله رله مه سینده بوندان سوگرا کی دور ۸۰ نجی ییلارده تور کمن طائفه رله یابدیغی محاربه حساب ایده لیدر. بو محاربه ر نتیجه سینده (مورو) و (آخال - ته کین) واحملری روسیه به قوشولور. و نهایت ۹۰ نجی ییلک آخیریندا و ۹۰۰ نجی ییلرک اولینده، چار حکومتی بحر محیط کبیر ساحلرینده نوزینی محکمتک و (مانجوریا) ایله (قوره یی) بر حمایه ده بوتماق تشبند بولوندی. چار حکومتک بو ماجراسنک نه ایله نتیجه اندیگی هامویه معلومدر.

سوگ بوز ییل عرضنده چاریزمک حیاته کچیردیگی و سقوطنک عرفه سینده چار روسیه سی چوق دولتی ملت حاله گتیرن فتوحات سیاستی عمومیتله بوندان عبارتدر. چار روسیه سنک داخنده ولیقوروس ملتی حاکم و یرده قالان بوتون ملتر ایسه، محکوم ایدیلر.

چاریزمک بو محکوم ملتره قارشو نه کبی سیاست آپاردیغی حقنده چوق سوبله مک اولار. خصوصاً سابق وارشاوا هرسوغلیغی حصه سینده روسیه به الحاق اولونان بولشادا نابولون محاربه لریندن سوگرا، روسیه نك نوزینده

خاطره یله گنمه یین حق نماینده آگی ایله برابر بر درجه به کبی ده مشروطیت تأمیناتی وار ایدی. بو پوتشا چار حکومتک ترضیغی اله آز زماندا اوله بر وضیته سوقولدیکه: ۱۸۳۱ - ۱۸۳۰ نجی ییلارده عصان قلدیردی و نتیجه ده بولشانک اوزمانه قدر منفعتردار اولدیغی کیچیک اختیارلار اورتادان قالدی. ۳۰ نجی ییلده یابیلان بولشا عصیاندان ۳۰ ییل کچدیکن سوگرا، ۳۳ نجی ییلده بولشادا بگی عصیان باش ویردی. بو عصیانک مقدراری کیچیک ایدی و برنجی عصیان کبی ایکنجی عصیان دا بولیاقلار ایچون قامی مغلوبیت ایله نتیجه لیدی. بر دفعه کی بولشا عصیانی یاتیرلقدن سوگرا، بالکز بولیاقلارک اولجه منفعتردار اولدقلاری کیچیک اختیارلار تمامیه اورتادان قاقماق دگل. بلکه بولشا اداره سی چار روسیه سنک اداره سیندن آیران محلی شرائطده محو ایلدی. بو زماندان اعتباراً بولشدا شدتلی ره سلاشدرما سیاستی باشلابور؛ و سیاستده اوندان عبارت ایدیکه: بوتون اضیاط دائره سی و بوتون دولت آپاراتدا روس دلی ایشله نمه لی و مکتبلرده کی تعلیم بالکز روس دلینده اولمای ایدی.

وارشاو ادا وارشاوا جنرال غوبرناطوری اوتوریلوردی. بو جنرال غوبرناطورق روسیه نك مرکزی ولایتلرینده کسی روس غوبرناطورلارنک حق و قندن داها بویوک حقوقه مالک اولان عسگری بر حکومت دائره سی ایدی. بولیاق دلی بولیاق مطبوعاتی، بولیاق مدنیتی، الک امانسز ظلملره معروض قالبور و ایش بر درجه به واریلوردیکه، ماغازالاردا و عمومی آتیق اجتماعی محللرده یله، بولیاقیجه دانشماق قدغن ایده لیلوردی.

مختار بر دولت اولاراق، روسیه هیته قوشولان و بر نیجه مدت چار حکومتک امتیازلی شرطلریندن منفعتردار اولان فینلاندا به قارشو آپاریلان تجاوزکارانه سیاست بولشانیک کیندن آز کسگین ایدی. ایکنجی نیقولایک حکومتی زماندا مشهور جنرال (بوبریقوف)ک فینلاندا جنرال غوبرناطورلغینا تعین اولونمایله بو تجاوزکار سیاست داها زیاده گیشه دی. بالکز ۵ نجی ییل انقلابی چار حکومتی، فینلاندا به قارشو آپاردیغی تعرضکار سیاستی بر درجه به قدر یاواشیتماغا مجبور اییدی.

فقط ۵ نجی ییل انقلابی مغلوبیتیه نتیجه‌ندیگی زمان فینلاندا اوزرینه اولان هجوم تازه‌دن باشلادی و نتیجه‌ده ۱۹۱۰ نجی ییله دوغرو، فینلاندا قانون اساسی تمامیه لغو ایدیلهدی.

باشقا خلقلرده هر دورلو تعرضلره دوچار اولیوردیلار. بونلارک آراسیندا ئوزلرینک ظهوری و دیلیری اعتباریله حاکم ملته یاقین اولان خلقلر خصوصاً الویریشلی اولمایان بر وضعیتده ایدیله، چونکه بونلاری روسلاشدیرماق چوق آسان اییدی. بن اوقرابنالیلاری و بهلوروسلاری نظرده دوتیورم. اوقرابنا هله ۱۷ نجی عصرک آخربنده روسیه‌نک هیئتده داخل اولاراق، ایلک زمانلار * ئوزینک حاکم صنفلری شخصنده اولاراق، بعضی مختار حقوقدان استفاده اییدی؛ و نهایت بو حقوق و اختیارلار تمامیه لغو ایدیلهدی و چار حکومتی اوقرابنا دینله، اوقرابنا مدتیته قارشو پولشا مدنیتمدن داها غدار بر سیاست آپاردی. ایش بر درجه‌یه جاتدیکه: نه جویره اولسادا پولشا دیلی موجود حساب اولوناراق، پولشا غزته‌لرینک چیقماسینا بر نوع اجازه ویریلیوردیسه، اوقرابنا دینله بو اجازه‌یی ییله ویرمه‌یوردیلر. ۵ نجی ییل انقلابنه قدر، اوقرابنا دیلینده کتاب نشری قدغن اییدی، حتی بو دیلک مکتبلرده، حتی خصوصی مکتبلرده ییله، تدریسی قطعی اولاراق، قدغن ایدیلمشدی. چار حکومتی یگانه بر استا اولاراق، اوقرابنا اوپه‌رتاسینا اجازه ویرمشدی، فقط بودا «مالاراسیسق» اوپه‌رتاسی آدلاندیریلیوردی. بهلوروس دیلی‌ده بویله اییدی. پولشانک تقسیمدن سوگرا، چار روسیه‌نک هیئتیه داخل اولان (ایتوا) خلقی‌ده اولمازین ظالمیره معروض قلمشدر. ۱۹۰۵ نجی ییله قدر ایتوا دیلینده کتاب نشری قدغن اییدی.

بو سیاست بر درجه‌یه قدر لانیس و ئستونیا خلقلرینه‌ده تطبیق اولونیوردی. فقط بالطیق ساحلی مملکتنده بر طرفدن نمس دووربانلاری، اوبری طرفدن بو دووربانلارک استثمار ایتدیگی، ئستون و لانیس کندلی کتله‌نک موجود اولماسیندان ایله‌ری گن خصوصی شرائط یوزبندن چار حکومتی بعضاً بونلارک آراسیندا کی صنفی چیریشمادان استفاده ایدیوردی.

(* اوزمان سول ساحل ولایتلری (بولتاوشینا، چهرنیقووشینا) الحاق ایدیلمشدی؛ ساغ ساحل ولایتلری بولشانک ایکینجی تقسیمدن سوگرا چار روسیه‌نک هیئتیه داخل اولمشدیلا.

انقلابه قدر اولان چار سیاستی بو شکل و ماهیتده اییدی. قاپیتالیزمک انکشافی - که بو خصوصدا بن کچنده سویله‌دم - بوتون آورده‌بادا و او جمله‌دن روسیه‌ده‌ده محکوم ملتلر آدلانان کتله‌نک اویانماسیله سبقی‌صو. رتده علاقه‌داردر. بو محکوم ملتلرک کندلی اهاالیسی بروله‌تارلاشدیرمیدن شهر وضعیتنه دوشه‌رک ئوز آراسیندان ضابلالاریشدیرمکله ملی مدنیتمک انکشافی ایچون زمین و جووده گنورمشدر. بو زمین؛ قاپیتالیزمک انکشاف گردا. بنه دوشن هر ملتی ئوز اوستنده کی ملی محکومیتک آغیرلقنی اولکیندن داها چوق کسگین حس ایتمکه مجبور اییدی. بو حالک نتیجه‌سی اولاراق، ۱۹۰۶ - ۱۹۰۵ نجی ییل انقلابی چاریزمک قهر ایتدیگی ملتلر آراسیندا اولدقجا قوتلی حرکاتی اویانیدردی. ۱۹۰۶ - ۱۹۰۵ نجی ییل انقلابیندن بحث ایدیلمیکده فوق‌العاده ماهیتده اولان بر فاقت نظرده چاریور. ۱۹۰۶ - ۱۹۰۵ نجی ییل انقلابی زمانتدا کی ملی حرکاتک ساحسی، قاپیتالیست‌مدنیتمی آزه، چوق ایله‌ریله‌بن مملکتلرده. همچین بو حالدا انکشاف ایتمکده اولان قاپیتالیزم ایله ملتلرک آیلما‌س‌نک مربوط اولدیغنی اثبات ایدیور. ۱۹۰۶ - ۱۹۰۵ نجی ییلده پولشا، لیتوا، بالطیق ساحلی مملکتلری، فینلاندا چوق قوتلی، اوقرابنا، بهلو روسیادا و زاقفقاسیانک ائک مدنیتمی محمللری اولان گورجستان و ارمنستاندا بر آزه‌ضعیف ملی حرکات اولدیغنی گوریور. فقط بنه همان ۱۹۰۶ - ۱۹۰۵ نجی ییلده چار روسیه‌نک تورکستان، شمالی قافقاس خلقاری، سبیریا اهاالیسی اولان بوربانلار، یاقوتلار و غیریلری آراسیندا هیچ بر جدی ملی حرکت علامتلری گورمه‌یور.

بن چاریزم زمانتدا ائک شدتلی ظالمیره محکوم اولان بر ملتی، یعنی یهودی ملتی اونوتدم. یهودیلرک ائک چوقی‌نسبت اعتباریله؛ بولشانک روسیه‌یه قوشولمتش قسمنده بولونان شهرلرده مسکوندلار. سابق بولشانک، ائک‌چوق یهودیلرله مسکون اولان بو حصه‌سی، چار حکومتی طرفندن خصوصی‌شکللی حائز اولان بر حبس‌خانه حالته سالدی. اونلارا معین بر بر آیرارق اورا. دا سکونت اختیاری ویردی و روسیه‌نک برده قالان برلرینده باشاماق‌احتیا. ریندن یهودیلری محروم اییدی. بر بو اختیار، یهودی اهاالیسک یا لکز نفوذلی غروپلارینا ویریلیوردی. یهودی اهاالیسی قاپیتالیزم انکشافیله مربوط اولان مدنیتمک

معلوم بر بله سینده بولوندىفیندان، ۱۹۰۵ نجى يىلده بونلارڭ آراسیندا ملی حرکات سوڭ درجه ایلهر بیلهدیگنی گوریوروز.

۱۹۰۶ - ۱۹۰۵ نجى يىل انقلابی ایله بر وقته دوشن و ملی حرکات ایله علاقه دار اولان بر حالده دقت و بر ملی نز. نوزارنى ملی حرکات ایله تانیدیران محکوم ملترڭ باشادیفنی دائره صنایعڭ اڭ چوق ایلهر بیلهدیگنی، چار روسیه سنڭ اڭ چوق قایتیلیست و اهالینڭ اڭ چوق بروله تار اولدیفنی بر دائره ایدی. فینلاندىادا، بالظیق ساحلی نولکه سینده، بولشادا حددن زیاده و قافقاسیادادا بر قدر بروله تار وار ایدی. چار روسیه سنڭ سابق ایالتلری اولان بوبرلرده کی ایشجی صنفی، روسیه بروله تار بایسلیه آل - آله و بره رڭ، ۱۹۰۵ نجى يىل حرکاتنده جدی صورتده اشتراك ایدیوردی. فقط محانه خاصی اولان ملی محکوم - میت شرائطی - که ایشجی صنفی ده بونڭ تأثیرى آلتیندا ایدی - ایشجی صنفنڭ بعض دائره لر بیه ملی عنصرلرڭ تأثیر نفوذ گوسته ره سیله تیجه لندی.

دیگر طرفدن ملتچلیک ایله سوسیالیزمی بر آزادا مربوط ایتمگه چالیشان سیاسی غروبلار وار ایدی، بونلار او زمان سوگزدان ایکنجی اینترناسیو - نالڭ جیقدیفنی سوسیال - وطنپرورلک بولونا جیقه ماغا تشب ایتدیلر. مثلا بولشادا «بولشا سوسیالیست فرقه سی» کی ملی جریانلار عماله گلیور. بو فرقه ایمدیکى بولشا حکومتڭ اڭ مهم استناد گه لاریندان بریدر. عین زماندا ۹ نجى يىلارڭ اوانده بولشادا ایکی فرقه عماله گلیور، بونلارڭ برنجیسی لیتوا و بولشانڭ سوسیال - دهموقراتیاسی، ایکنجیسی ایسه، «بولشا سوسیال - لیست فرقه سی» در. بو فرقلردن برنجیسنڭ مقصد و وظیفه سی بولشا بروله تار - یاسنی روسیه بروله تار بایسلیه برلشدیرمک ایدی؛ ایکنجیسی ایسه، ایلك نوبه ده بولشانڭ روسیه دن آیریلما سی، مستقل بولشا جمهوریتنڭ وجوده گتیریلمه سی کیی طلبلر ایله زی سوردی و بولشا ایله روسیه بروله تار بایسنڭ بر دسته اولاراق، برلشمه سه منفی علاقه بسله دی.

سوگزا، یهودی خلقنڭ اشکنجارنه شریک اولان و سوڭ درجه شدتلی ملی محکومیت آلتندا بولوان یهودی ایشجی صنفنڭ آراسیندا بر چوق خصوصی ملی سوسیالیست فرقلر ایلک وجوده گلدیگنی گوریوروز. ۱۸۹۷ نجى يىلده وجوده گتیریلن و بر مدت روسیه سوسیال - دهموقرات ایشجی

فرقه سی هیئته داخل اولان «بونده» بو فرقلردندر. «بونده» فرقه سی ایکنجی قورولتیدا روسیه سوسیال دهموقرات ایشجی فرقه سنڭ هیئتندن چقیدی؛ چونکه بو فرقه عموم فرقه پروگرامنه، خط حرکته و تشکیلاته بوسیونون ضد اولان و قبولی قضااً ممکن اولمایان ملی طلبلر و بره شدی. «بونده» طلب ایدیوردیگه یگانه و مستننا اولاراق، یهودی ملتی تمیل ایتمک اختیاری اوگا و بر بایسین. آشکاردر که روسیه سوسیال دهموقرات ایشجی فرقه سی بو طلبی الویریشلی حساب ایتمه دی و «بونده» اوزماندان اعتباراً، مستقل یاشاماغا باشلادی. ۱۹۰۶ نجى يىله قدر بویله دوام ایتدی. یهودی اهالیسنڭ یاریم خیردا - بورژوا. یاریم بروله تار عنصرلری آراسیندا (بونده) ایله برابر (بونده) دان داها آجیق ملی طلبلر ایله زی سورهن (سهر بویوتس) لر و (بوتیه سیونیسرلر) کیی بر چوق فرقلر وار ایدی.

روسیه سوسیال - دهموقرات ایشجی فرقه سیله مربوط اولمایان بر نیجه ملی سوسیال دهموقرات فرقلری ده وار ایدی.

لیتوا سوسیال - دهموقرات فرقه سی، اوقراینا سوسیال دهموقرات فرقه سی بویله فرقلردن ایدی. اوقراینا سوسیال دهموقرات فرقه سی سوگزدان (بیتلیورا) و (ویینیچه تقو) زمانندا تاشقی بر رول اواندی. نهایت، ۱۹۰۵ نجى يىلده قوتلی ملی حرکات اولان زافقاسیادادا، ملی سوسیال - دهموقرات فرقلری وجوده گتیرمک تشب ایلدی. بو رولی گورجستاندا سوسیالیست - فهدا - رالیستلر، ارمنستاندا ایسه، داشناقلار، یاخود ارمنی انقلابجی فهده رالیستلری اوناماق ایسته دیلر. سابق چار ایمپراتورلنڭ جوار مملکتلرینده بوتون بو ملی سوسیالیست فرقلرڭ وجوده گتیریلمه سی تأثیرى اولاراق، چارڭ، محکوم ملتر حقتده کی سیاستی شدت کسب ایتدی و خلق کتله لرینی چار حکومتی ایله آچق مبارزه بولونا دگل، بلکه دوغرودان - دوغروبا ملتچلیک بولونا تحریک ایتدی. بروله تار کتله لرینه دگل، بلکه خیردا بورژوازیا کتله لرینه یاقین اولان و نوزلرینی سوسیالیست گوسته رمگه چالیشان عنصرلر بیه، نوز - لرینڭ کاغذ اوزهرینده کی سوسیالیزمه اڭ چوق ملتچلیک حصه سی قاریشدریور - دیلار؛ بن آرتق فینلاندىادا، بولشادا، و باشقا محکوم ملترڭ آراسیندا موجود

اولان صرف بورژوازىيا فرقه لر بندن بحث ايتمه بورم. ماتجى اولماق هله دوغوب. لوركن بونلار كڭ آلتينا باز بلمشدى.

١٩٠٧ - ١٩٠٥ نجى يىل انقلابى مغلوبته نتيجهلندى. انقلابك مغلوب اولماسى چار حكومتك اوجمه دن مى مسئله به دائر عكس انقلاب سياستى قوتلندىر. مگه سبب اولدى. چار حكومتى تهلكه نك يالگىز ايشجى و كندلير كنهسى طرفدن دگل. بلكه حدسىز - حسابسىز محكوم ملنلر كنهسى طرفدن اولديغى آگلادى؛ اوگا گورده چار حكومتى سياستى بوراه سوق اتدىكه: مى محكومىتى داها قوتلندىرسين. محكوم ملنلرى داها زياده پيس شرايطا چهر بىنه ساسين و اوللارى هر جور حركات و حيات استمدا. دنن بوسوتون محروم اتسين. نتيجه ايسه. عكسكه اولدى. نهايت چار حكومتك سياستى بو نتيجه يى و بربدىكه: ١٧ نجى يىل انقلابىدا مى احراض كسگين بر صورتده پانلادى. سابق روسيه دائر سى ١٩٠٦ - ١٩٠٥ نجى يىل انقلابى زماندا كندن داها ابرى، داها گنیش مى حركات ميدانى اولدى. فقط چار حكومتى نوزىنك محو اولما ديغى گورمه دىكى كى بونى ده البته گوروب قاباغى آلا بيلمىدى.

چار حكومتى بو فكرده ايدىكه: محكوم ملنلره قارشو (ستالين) كڭ آدياه مربوط اولان قوتلى تضيق سياستى آبارماق له، بعض ايشلر گوره بيله جكدىر. ١٩٠٧ نجى يىل ايوتك ٣ نده ٢ نجى دوات دوماسك بر اقاماسيله مربوط اولان وعكس انقلابك تام غلبه سنى گوسته رن دوات تبدلاتى اولديغى زمان. بودولت تبدلاتى و چار حكومتى طرفدن ٣ نجى دوات دوماسك چاغير يلماسى حقنده اعلان اولونان سه. چكى قانونى موچينجه جوار مملكتلر كڭ چوقى سه چكى اختيار نندان محروم ايدىلدىلر و هاى حركاندا نوزلر بى گوسته رمش اولان باشقا جواز مملكتلر كڭ سه چكى حقوقى محدود ايدىلدى. بورادابن اونى ده دىلمى يمكه: هر نه قدر ١٩٠٧ ١٩٠٥ نجى يىلارده سابق چار روسيه سنك اراضى سينده مى حركات باشلىجا اولارق. قايتا يست انكشافى جرائيله گنیش صورتده احاطه ايدىلمش داها چوق ترقى ايدن و داها زاده مدنى اولان ملنلر كڭ باشادىغى غرب قسمنده ايدىسه ده. هر نه قدر داها زياده گبردمه قالمش خلتلر كڭ باشادىغى حصه لرنده و خصوصا شرقده. وولغا بوندا، اورالدا قاقاسيادا (ارمنستان و گورجستاندان

باشقا) تور كستاندا گنیش مى حركات يوق ايدىسه ده، فقط بونگله برابر، محكوم ملنلر كڭ گنیش كنه سنك احوال روحى سى فعالبتلى صورتده ميدانه چيقما ديسادا، فقط چوق مخالف بر شكلده ايدى. جوار مملكتلر برانجى و ايكنجى دولت دوماسينا على العاده مخالف فرقه لركڭ نماينده لر بى گوندر. مشيلر. مثلا ايكنجى دولت دوماسينا زاقاقاسيا، تور كستان و سيبيريادان كڭ چوق سوسيال ده موقر اتلار - هر نه قدر چوقى سوسيال ده موقرات مهنشويق ايدىسه ده - سه چيلمشردى. ايشته بو حال چار حكومتى مجبور ايدىوردىكه: ٣ ايون تاريخلى قانون ايله تور كستان اهالى سيندن سه چكى اختيار بى تماميله آسون و عين زماندا قاقاسيا، بولشا و سيبيرانك سه چكى اختيار بى محدود اتسون. فيلانديا مسئله لر بى دائر اولان تدبيرلر كڭ گورولمه سى بو ايشك مابعدى ايدى. بو تدبيرلر ١٩١٠ نجى يىلده فيلانديا قانون اساسى سىنى بوسوتون فسخ ايدى.

بونىكه برابر، عين زماندا بوتون محكوم ملنلر كڭ اوزه رينده معارف جهتن اولان تضيق و شدت چوق آرتدى. بو تضيق بولشادا چوق قوتلى حس اولونوردى؛ بولشادا اولان «ماتيس» آدى مكنب جمعيتى قابا دىلمشدى. بوقارىده كى تضيق بالظيق جوارى مملكتلر بنده و اوقرا نادادا حس اولو- نيوردى. اوقرا نادا قيسا بر ضعيفلىك زمانندان سو گرا، اوقراينا غزته و كتابلار كڭ نشرى تماميله قدغن ايدىلمشدى.

١٩٠٧ - ١٩٠٥ نجى يىل انقلابى مغلوب اولدقدان سو گرا، چار حكومتك بويديره قارشو نه كى سياست آبارديغى (بيليس) كڭ ايشى داها گوزل گوسته ره بيلير. بو ايشده (بو مسئله حتى محكمه ده در باقىلمشدى) بوتون يهودى ملتى دىنى مقصدلر ايچون خريستيان قاتنى ايشتمكده رسماً متهم اولونوردى.

بن چار حكومتك او زمانكى مى سياستك ديگر بر چوق جهت لرنى سا با ما باجم؛ بو سياستك ماهيتى تماميله معين ايدى. چار حكومتك مى سياستى بوندان عبارت ايدىكه: حاكم و ليقه و روس ملنك پنجه قهرى آلتندا بولونان و چاريزمك محكوم ايتدىكى حدسىز - حسابسىز ملنلر، آغلىق ايدن و ليقه و روس ملتك اداره سى آلتندا قالسون.

چار حكومتنه بويلا گيورديكه روسيهده ملي مسئله يي ياقتى بوليس تضييقي حل ايدم بيلير. البته بو جوره يالگز چار حكومتي دوشونه بيليردي.

لهنين يولداش اسه، تاماميله باشقا جوره دوشونبوردي و اكي انقلاب آراسيندا كيچن دور؛ روسيهده اشجي حرکاتده يگي بو كسلايش مشاهده اولونان و سياسي ميداندا ملي حرکات گونيا كه باواشمش اولان ١٩١٢ نجى ييلدن باشلا ياراتق، هم فرقه مزك، هم ده لهنين يولداشك ملي مسئله يه اك چوق دقت و يرد يگي بر دوردر. لهنين يولداش ملي مسئله نك گله جكه نه قدر بويوك و اولدقجا بويوك رول اوينا ياجاغنى اولدن گوروب معين ايد يوردي.

اگر سز لهنين يولداشك اثر لريته جلد - جلد و ييل - ييل باقاجاق اولسا گز، اوزمان گورورسگر كه: لهنين يولداش ١٣ - ١٩١٢ نجى ييللردن باشلا ياراتق، ملي مسئله ايله اك قوه تلي بر صورتده مشغول اوليور، فرقه نك ملي پروگرامينا چوق دقت و برييور. فرقه مزك حياتك مختلف دورلرينده لهنينك ملي مسئله يه دائر اولان نقطه نظرلريندن بن صوك محاضره مده سويله يه جگم. هله لك يالگز بوراسيني قيه ايد يورمكه: روسيهده، مچكوم دولتر آراسيندا گله جكده بوز گوسته ره جك حرکاتك دوغولماسيني محو ايتمگه چاليشان چار حكومتك قوتلي تضييقي لهنينك و فرقه مزك ملي مسئله يه اولان قوتلي مراقي ايله بر وقته دوشيور. بو قوتلي مراق دلالت ايد يورديكه: لهنين يولداش ملي مسئله نك. يا قينلاشماقدا اولان انقلابدا نه قدر بويوك بر رول اوينا ياجاغنى هله او زماندا گورمش و معين ايتمشدر.

آلتنجى محاضره.

فيورال و اوقتيابر انقلابلاريندا و سوغراكي وطنداش محاربه سنده ملي مسئله.

بن ظن ايد يورمكه: چاريزمك ملي سياستي، اونك ماهيتي سزك هر بريگز ايچون اولدقجا آيدندر؛ بو خصوصدا آرتيق بحث ايتمگه لزوم يوقدر. بر سياست هانسي صنفلرک منافعى اوغريندا تطبيق اولونيوردي؟ تاماميله آشكاردر كه: مادامك چار مطلقيتي زماندا ايش باشيندا ملكدارلار، اعيانلار دور يورديلار، باشليجه ملكدار اعيانلاردان اولان حاكم يورور - قراتيا ساغا - حولا آغالق ايد يوردي. بو سياست ايلك نوبهده ملكدار اعيانلارک سياستي ايدى.

بز چار روسيه سنيك غصبكارانه سياستندن بحث ايتك. بو غصبكارانه سياستده يالگز دره بك - قايتاليست عنصرلري دگل، بلكه اقتصادي حياتدا تدريجا آغاينا باشلايان ايرى صنايع بورزو آزياسي عنصرلري وار ايدى. حنى بويوك پترونك ١٨ نجى عصرك اولينده، ١٧٠١ نجى ييلدن ٢١ نجى ييله قدر اولان و بويوك بالطبع جوارى ساحلي روسيه يه انحاق ايتمككله قورتاران، اسوهج محاربه سينده ييله، غربى آوروپا ايله دوغريدان دوغربا علاقه بر يا ايتمگه چاليشان روس تجارت قايتالك منافعى ئوزبني حس ايتدير ميوردي. سوغراكي عصرده يابلان محاربه يه، I نجى نيقولاي، I نجى آلکساندر و II نجى آلکساندرک قارا دگري و ساحلريني اله كيچرمك اوغريندا ياپديقى محاربه لره باقاجاق اولساق، چار روسيه سنيك ١٩ نجى عصرده جنوبدا كي بو چابالاماسيندا - چار حكومتي قضي اولاراتق، استانبولا مالك اولماق و طيفه سني ايلهرى سورديگي زمان گله جكده كي دنيا ايمپرياليست محاربه سي دورى سياستك مختلف

شکلرني غایت آیدین بر صورتده فرق ایده بیلیرز. بو وظیفه نك حقیقی مقصدی نه ایدی؟ روسیه ۱۹ نجی عصرک اولیندن اعتباراً، تاخیل محصولاتی اخراج ایدین بر مملکت اولماق اوزره، دنیا بازارینا گیر بیور. روسیه نك، خارجی ئولکه بازارلارینا تاخیل ساتیجی بر تصرفات اولان روس ملکدار تصرفاتك بورولی، چار روسیه نك داخلی سیاستده، خصوصاً کنابلرک آزادامی ایشیده و چار روسیه نك خارجی سیاستده آیدین بر صورتده نظره چار بیوردی. اگر چار روسیه نك خارجی سیاستدن بحث ایدیلیرسه، او زمان روسیه نك انگلتره ایله اتفاق باغلاماسی و ناپولیون زماندا فرانسه ایله اولان مبارزه نك سببی - (بوراسی م. ن. یوقروفسکینک «وطن محاربه سی» حتمده کی مقاله ارینده غایت بارلاق اثبات ایدیلشدر) - چار روسیه سیله انگلتره نك آراسیندا اقتصادی رابطه موجود اولماسیندان عبارت ایدی، چونکه انگلتره چار روسیه سی ایچون تاخیل ساتمه قدان اوتری بر بازار ایدی؛ ئوز نوبه سینده چار روسیه سی ایسه، انگلتره ایچون صنایع معمولاتی ساتین آلان بر بازار ایدی. چارک خارجی سیاستك داها سوگرا کی دوری، بونگله ماهیتله نیورکه: بوتون دقت قارا دگزه عطف اولونیور. انجی نيقولای خسته آدامان - (او، خسته آدام، تور کی حساب ایدیلوردی) فالان ار نك قسم اولونماسی رسماً انگلتره حکومتنه تکلیف ایدی. مسئله بو خسته آدامك ار نئى تقسیم ایتك حتمده ایدی و انجی نيقولای وار نك الك گوزل قسمی اولان استانبولی ادعا ایدیلدیور. سوگرا تور کیه دن دوشه جک بو گوزل ار ن اوغربندا انجی نيقولای محاربه تور تدی و بو محاربه ده روسیه مغلوب اولدی. جنوبه اولان بو حرکتدا، فارا دگزه حاکم اولماق اوغربندا کی بو چالیشوب چابالامادا انکشاف ایتمکده اولان نورژو آریا منافعتك انعکاسی دا وار ایدی. چار بیوروقراتیاسی و اعیانلار بو اقتصادی منافعتدن ئوز حربی مقصدلری اوغربندا استفاده ایدیلوردلار. بو صورتله قیبتلیست انکشافك منافعی؛ ئوز حدودینی گیشلتمک، هپ یگنی دائرہ ی و هپ یگنی ملتاری بو حدود داخذه سالماق و بو ملتاری خارجی جهندن تحیق ایتك اوغربندا جالبشان چار روسیه نك خارجی سیاستنه تأثیر کومترمه که باشلاور.

اگر بز چار روسیه سینک ملی مسئله خصوصنده کی داخلی سیاستنه چار حکومتك؛ جوار ممالکنلر خلفلانی و خصوصاً اقتصادجه، داه مترقی اولان جوار مملکت خلقلارینی محکوم ایتمیسینه دقت و بیررسهک، اوزمان بو سیاستدهده بیه زوس بورژوآزیاسی زهریندن بر دامجی اولماسی نتیجه سینه گلیرز. روس بورژوآزیاسی چالیشوردیکه، بولشا بورژوآزیاسنک رقابتدن خلاص اولسون. موسقوا توقوبوجی صنایعی دگزه یله، اودز توقوبوجی صنایعی دائرہ سی هر زمان بری - بریله محاربه ایدیلوردیلر: روس بورژوآزیاسی نه اینکه ئوز ملتدن، بلکه باشقا مملکنلردن ده اولان محکوم کنایه استعمار ایتك انحصارینی ئوز اخباریندا ساقلاماغا چالیشوردی. اصل مسئله بورادا ایدیکه: روس بورژوآزیاسی یالگز بوتون روس خنقك امکجی کنلارینی دگل، بلکه چار روسیه سینک هیئتیه داخل اولان باشقا حدسز - حساسز خلقلارینی ده استعمار ایتك انحصارینی ئوز الیه آلماق ایسته یوردی. روس بورژوآزیاسی بو انحصاری، باش قالدیر ماقدان اولان دیکز ملتک بورژوآزیاسیندان دیشی والی ایله چکوب آلدی و چار روسیه سی استانبولا و تورکیه نك اولدقجا بوبک تور اغینا - (شرقی پروسیا، بوزنان و غالیچیا حسانه اولان باشقا فتوحات بلانلارینی دیمه بورز) - مالک اولماق مقصدینی آچقدان - آچیمعا تعقیب ایدرک، دنیا ایمپه رالیست محاربه سی باشلا دیغی زمان بو محاربه مملکت داخذه اسیر ملتار اوزرینده کی محکومیتك آرتماسیله قید اولوندی و اوزمان روس بورژوآزیاسی ئوز الیه بوتون - بوتونه چار روسیه نك بو سیاستنه قوبیدی. فیورال انقلابی زمانتدان باشلا باراق، وضعیتك بر درجه به قدر ده گیشمه سی لازم ایدی؛ چونکه فیورال انقلابی ایشیجی و عسکرلر انقلابی کی اولدی. حقیقی قوت بونلارک اینه ایدی و هر نه قدر فیورال انقلابی بر چوق سبیره گوره - (که بونلارک حتمده دانشماغا بورادا وقتمز بوقدر) - روس بورژوآزیاسنی، اونك قاده تلدن (ملبو قوف) و اوقیایر بستانلردن (غوجوقوف) باشدا اولماق اوزره ان تعرضکار ایمپه رالیست قسمنی ایش باشینا کچیردی ایسه ده. - (ملبو قوف خارجیه ناظری و غوجوقوف حریه ناظری اولمشدی) - بونگله برابر، ایش باشینا کچن ایمپه رالیست بورژوآزیاسی خلق کنلار بیه حسابلا شمالی اولدی و ئوز نيك داخلی و خارجی سیاستنی و خصوصاً ملی

مسئله به دائر آباردیغی سیاستی، سوزده اونلارلڭ خوشینا گله جک بر راده به قوماغا چالشدی. موقت حکومتک خارجی سیاستی نه جوره بر رنک ایله بواندیغنی بیلوروز: مملکتک مدافعه سی، الحاق سوزو تضمینات سز صالح اوغریندا چاشماق، آلمانیا ایمپریالیزم به مبارزه آپاران متفکره یاردیم و غیرلری... ملی مسئله به دائر اولان داخلی سیاسته گمیدیکده، بز ملی برابرلک و چریزم طرفندن ظلم گورن ملترک: دموقراتیک روسیه ده مجلس مؤسساندان آلاچاقلاری گله جک بوبوک رفاهلار حقیقه موقت حکومتک آغزیندان طمطراقلی ده قاراسیونلار ایشیتدک. و یاقشی سوزلرک آرقاسیندا اولدوقجا بیس ایشلر گورولوردی. اگر بز موقت حکومتک ملی سیاستی تحلیل ایله جک اولساق، اوزمان بو سیاست چاریزم سیاستک بر پارچاسی اولدیغنی گورور، سز بیلیرسگیز که ۶- ۱۹۰۵ نجی ییلارده چار حکومتک نیلانیدایدا، بولشا و اوقراینادا چوق شدتلی تضیقی وار ایدی. بن بنه ده، اوزمان آرالاریندا کافی قدر قوتلی ملی حرکات اولمابان و داها زیاده گیرده قالمش ملتلی بر طرفه بر اقیورم. اوگا گورده بوبله بر سؤال گدیر: موقت حکومت بولشا، فنلاندا و اوقرایناک حقیقه نه کیسی سیاست آباریوردی؟ او، بولشایه قارشو اولدوقجا گوزل بر نمایش یاپدی، موقت حکومتک ایلك ایشلریندن بری، بولشانک استقلالیتینی اعلان ایتمک اولدی. بو صوگ درجه گوزل بر ایش ایدی. فقط بوبله گوزل داورانانک سیبیرینی تحلیل ایتمک آرزوسی اورتایه گمیدیکده، بولشانک اوزمان آلمانیا و اوستریا اوردولاری طرفندن اشغال اولوندیغنی اونوتماق اولماز. موقت حکومتک او گوزل حرکتی ارتکاب ایتمه سزه اگ برنجی سبب بو ایدی. حقیقت اعتباریله آلینیرسا موقت حکومت طرفندن گورولان بو گوزل ایشک؛ چار باش قوماندانی بوبوک قنایز نيقولای نيقولایه و بیجک ۱۴ نجی ییل پایزینده بولیاقلارا اعلان اولونان مراجعتنامه سیندن هیچ بر فرقی بوقدر. بولشا توپراغنی آلمانلاردان تمیزلیمک مسئله سی اورتایه گلیر - گلمز، نيقولای نيقولایه و بیج بولیاقلارا مراجعتله، چار روسیه سنک آدیندان آزاداق وعد ایدیوردی. موقت حکومتک «بولیاقلاری آزاد ایتمه سی» ده بوندان باشقا برشی دگلدی.

آلمان اوردولاری دگل، بلکه روس اوردولاریله اشغال اولونان فنلاندا و اوقرایناک ایشی ایسه، بوسپوتون باشقا ایدی. لهین ک ۱۴ نجی جلدده درج اولونان مقالهری سیراسیندا، سز، موقت حکومتک فنلاندا و اوقراینا مسئله لری حقیقده کی سیاسته حصر اولونان بر چوق مقالهر تابارسگیز. موقت حکومتک ملی سیاستی چار حکومتی سیاستک مابعدی ایدی. البته موقت حکومت، چار حکومتی قدر ایله ری گیده مزدی و بر چوق شیدن واز کچمگه مجبور ایدی. شهبه بوق که آرتق اوقراینا دلیقده آچیلمش مکتبلرده اوقوماق و یازماق قدغن ایدیله مزدی. فقط هر حالدا موقت حکومت سیاسی حیاتدا روس بورژوازیسانک هه که موناسی، اونک یالکز توز ملتدن اولان امکجی کتله لری دگل، بلکه باشقا ملتلردن اولان امکجی کتله لرینک ده اوزرینده کی انحصارینی تطبیق ایتمک اوغریندا چالیشوردی. خصوصاً فنلاندا سیمی آزاد بر صورتده روسیه دن آریلماق مسئله سنی ایله ری سوردیگی زمان، مذکور سیم بر ایلیدی و موقت حکومت بر چوق عسگری تدبیرلر گوردی. سو گرالاردان بوبوک شهرت قازانمش اولان اوقراینا راداسی ایلك دفعه (کیه ف) ده توپلاناراق، روسیه ایله مطلق رابطه ده بولونماق له اوقراینا به مختاریت و یریلمه نی طلب ایتمیگی زمان، (که رهنسکو) حکومتی، مرکزی اوقراینا راداسنک بو تکلیفی رد ایدی. (اوقراینا راداسنی ایلك زمانلار اوقراینا کندلی و عسگرلرینک اولدوقجا بوبوک حصه سی مدافعه ایدیوردیلر) بر آزمت بونان اول اوقراینا اوردو قورولتایی قطعی صورتده قدغن ایدیله ری و موقت حکومت اوقراینا به قارشو مبارز بر وضعیت آلدی. دوغورده، بو حرکتار موقت حکومت اولدوقجا یاقیشما یوردی؛ بو حکومته انقلابی سوسیالیستلرده داخل ایدیله، انقلابی سوسیالیستلرک پروگرامیندا فده راسیون جمهوریتی طلبی وار ایدی، مه نشه و یقار روسیه سوسیال ده موقرات ایشجی فرقه سنک ۱۹۰۳ نجی ییل پروگرامنی نوزلری ایچون مجبوری حساب ایدیوردیلر. ملی مقدرات تعیینی حقوقی بو پروگرامدا وار ایدی. ایشته مه نشه و یقار و انقلابی سوسیالیستلره لازم ایدی که بورژوازی موقت حکومته ملی مسئله ده کومک و یرمک سیاستی نوزلرینک ملی مسئله ده کی پروگرام رادیقالیزمی ایله برلشدیرسینلر. اونلار

نهایت حکومتی نام بردم و بر دیلر؛ فقط بونگله برابر، اونلار بو یاردیملارنک اوستی برده مگه چالیشوردیلار.

اونلار موقت حکومتک فینلاندا و اوقرانیا قارشو آتدیغی تجاوزکار آدیملاری ظاهر آهر چه بوموشالتماغا چالیشوردیلار. مهنشویقلر و انقلابچی سوسیالیستلرک بوله حرکتلری نتیجه سی اولاراق، موقت حکومت و مرکزی اوقرانیا راداسی مشهور «ایکنجی اونیومرسال» تعیر اولونان عمومی عقد نامه یی بابیلار. بو عقد نامه ایله اوقرانیا ناک یانگیز بتن ولایت: والیسکی، بودولسکی، کییه فسکی، بولتاوسکی و چهرنیغووسکی ولایتلرینه شامل اولان مختارت حقیقه دیقردت وریلدی. اوقرانیا ناک برده فالان به قاترینوسلاو، حارقوف و خرسون ولایتلری استنا ایبدیلدی. موقت حکومتک اوقرانیا قارشو اولان سیاستی بوندان عبارت ایدی. فینلاندا به قارشو آباریلان سیاست ایسه، - بجه که، یوقاریدا سوله دیم - تجر ضکارانه بر صورتده فینلاندا سیمنی قوغماقدان عبارت ایدی؛ بونک دا معین نتیجه لری اولدی. مهنشویقلرک و انقلابچی سوسیالیستلرک مدافعه ایشیگی بورژوازی موقت حکومتی چوق تیز بر زماندا یانگیز ایشچی و کندی کله لرینی دگل، بلکه محکوم ملتر کله سنی ئوز علیهنه قاتیردی. لهین بولدش اوقتیایر عرفه سینده مرکزی فرقه قومیه سنه مشهور مکنوبلارینی یازدیغی زمان، عصبان مسئله سنی ایله ری سوردرک، ممکن قدر تیز عصبان بابماغی اورتابه آتدیغی زمان بو دوری ده بخر دفته آلدی. لهین ئوز مکنوبلارینک برینده ده موقراتیک مشاوره سینده کی ملی غروپ نماینده لرنک رفتاریندان بحث ایدیور. (اوقتیایر انقلابندان اول، قریئوف عصبانیندان سوگرا، که ره نسکی ناک اشتراکیله دان، غوتس و قومپا - پاسی طرفندن جاغیریلان ده موقراتیک مشاوره یی خاطر لایبورسگیز. مذکور مشاوره ده قوآلیسیون حکومت مسئله سی تکرار بر دها مذاکره اولونوردی.)؛ هر نه قدر ده موقراتیک مشاوره سی چوق آز سس اکثریتی ایله قوآلیسیون ایهنده، فقط قاندرله قوآلیسیون عایهنده، قرار چیقاردیسه ده، بر آز مدت سوگرا، فاده تار ایله قوآلیسیون عمله کتیریلدی. او زمان بو ده موقراتیک مشاوره سینده، محکوم ملتر نماینده لرنک بویوک اکثریتی، حتی اوقرانیا سوسیالیستلری و انقلابچی سوسیالیستلری کیی خیردا بورژوازی فرقه لرینه

منسوب اولان نماینده لرنک ییله، بویوک اکثریتی قوآلیسیونک علیهنه سس و بر دیلر. بو حالی لهین بولدش نظر دفته آلیور و ئوز مکنوبلارینک برینده گوسته ریور که: موقت حکومت، حتی محکوم ملترک خیردا بورژوازی عضرلرینی ییله، ئوز علیهنه، قالدردی. لهین بولدش بو ایشک؛ موقت حکومتک صارصیناسینا و بلشه ویقاره عصبانه تله سمک لازم اولدیغینا بر ثبوت اولدیغنی گوردی. بو ده موقراتیک مشاوره ده - اگر خاطر لایبورسگیز روسیه موقت حکومتک مرکزی سیاستی لهنه و اوگا مدافعه اولماق اوزرد، محکوم ملتر و اونلارک نماینده لری آراسیندان تک برجه سس وریلدی. بوسس گورچی مهنشویقلریندن (چخه نکه لی) ناک سسی ایدی. مذکور (چخه نکه لی) سوگزادان گورچی مهنشویق حکومتی زماندا افراط ماتجی موقعی دوتدی و گورجستانک روسیه دن آیریلماق تشبیتی ئوز عهده سنه آلدی.

انقلاب چیقیشی عرفه سینده خلق کتله لری و حتی محکوم ملترک بورژوازی عضرلری آراسیندا کی احوال روحیه یی ده نظره آلماق طلب اولوندیغنی یازماقدا لهین بولدش حقلی ایدی. اوقتیایر انقلابی اود آتدیغی زمان، بز گوردیک که، محکوم ملترک: ئوز اجتماع طبیعتلری و سیاسی سیمالاریه تقریباً مهنشویقلره و نه س - نه لرله موافق اولان بورژوازی عضرلری ییله، موقت حکومته قارشو متردد بی طرفانه بر موقع دوتدیلار و قطعی دقیقه ده اوگا کومک و برمه دیلر. بو حال (کییه ف) ده اگ آشکار بر صورتده میدانه چیقیدی؛ اورادا اوقتیایر ده، موقت حکومت طرفدارلار به (کییه ف) ایشچی و کندی نماینده لری شوراسی آراسیندا و طنداش محاربه سی اولدی. اورادا برده تحت اداره سینده حدسز اوردو قوه سی اولان اوچنجی بر طرف، یعنی مرکزی اوقرانیا راداسی وار ایدی. بو مرکزی (کییه ف) راداسی، موقت حکومته کومک و برمه دی و بر نیچه گون سوگرا، اوچنجی اونیومرسال اعلان ایتمک ایچون موقت حکومتک یقیلماسیندان استفاده ایتدی و اوچنجی اونیومرسال مویچیه اوقرانیا خلق جمهوریتی اعلان اولوندی.

موقت حکومتک ملی سیاستی اونک نشانه سی آتیندا اولان ملترک حتی بورژوازی عضرلرینی ییله، راضی سالمادی. بوتون بو بورژوازی و خیردا بورژوازی عضرلری هر یرده موقت حکومته ضد گیتدیلر. بورادان

شېھەز او چىقمايور كە، اونلار شورا حكومتە بردىبىرە بوسوتون آيرى علاقه بىلەملى ايدىلر. بو اولاي بىلەمزدى؛ چونكە: شورا حكومتى ايله بونلارنىڭ آراسىدا بولونان اجتماعى اوچرۇم چوق درىن ايدى. فقط شورا حكومتىنىڭ الدە ايتىدىكى و اونىڭ اڭ بويوك سياسى موقىتلىرىدىن حساب اولونان بىر حال وارسا، اودا، بودر كە: اوقىتايبر انقلابنىڭ قىسمى چارېشما و چاخاشما زماندا مىلى حركاتنىڭ يوزە چىقارديغى آرائىق غىصىلارنىڭ قوتلىرى بىرىشان ايدىلدى.

بو غىصىلارنىڭ قىسمى زماندا بىرىشان ايدىلەمىسى انقلابنىڭ مۇقدراتى، انقلابنىڭ قىسمى غىلبەسى و عكس انقلابنىڭ مغلۇبىتى ايجون سوڭكە درجه اهمىتى ايدى. بو غىصىلار بىر نىچە مدت ئوز ملتىرىدىن اولان محكوم كىلەرلىك باشىنا كىچىدىلر؛ چونكە بوندىن اولكى مىلى اسارت اولدىقچا بويوك ايدى. بو حال: باش قالدىرىش اولان كىلە ايلك نوبەدە ئوز مىلى احتىياجلىرىنىڭ تامىنى دوشوندىكەرى زمان واقع اولدى و هر شىدىن اول مىلى طلبلر ايلەرى سورن بورژوازىيا مىلى فرقهلىرى ئوز پروگرام و خط حركىلر بىلەن محكوم ملتىر بورژوازىيانىڭ لازىمى غروبلىرىنىڭ؛ روسىە بورژوازىيانىڭ ظلمىنى ئوزاوستلر. بىدىن آتماق، ھەمدە بوزمى اولان ئوزاوستلر بىلەن آتوبىداسو كرادان ئوز ملتىرىنىڭ محكوم كىلەرلىرى ئوزەرىندە ئوزاسار تلىرىنى بىر بايتىمك، بىنى اوقراينا ايشىچىلىرى اوزرىندە اوقراينا بورژوازىيانى، بولشا ايشىچىلىرى اوزرىندە بولشا بورژوازىيانى و لىتوا بولە. تىرىيانى اوزرىندە لىتوا بورژوازىيانى ظلم و اسارتىنى بىر بايتىمك مۇقدىنى تىمىل ايدىيوردىلر. فقط بو حقىقت، خىردا بورژوازىيا ملتىرىنىڭ بوحقىقى نودىسى، خلق كىلەنە گورونمە بوردى. مىلى پروگرامنىڭ ظھىرى، ايلك زمانلاردا حقىقى منظرە بى بو محكوم ملتىر ايجون اورتىور و بردىبىرە اونلارنىڭ شور حكومتىنى طرفىنە كىچىمەلر بىنە مانع اولدى.

اگر بىز ھىچ اولماسا ايمدى سوسىيالىست شورا جھوپىتلىرى اتاقنە داخلى اولان - روسىە سوسىيالىست قوشما شورا جھوپىتى ھىتتە. داخلى اولانلارنى دىمە بورژوا - بوتون جھوپىتلىرى، بەلوروسىيا، اوقراينا و زاقافقاسىا جھوپى - تلىرىنى ملاحظە ايدىرسەك، اوزمان اوقراينا و زاقافقاسىا جھوپىتلىرى بىلەن اولىدىغى كىسى، بەلوروسىيادا، خىردا بورژوازىيا ملتىرىنىڭ ايلك زمانلاردا خلق كىلەمىسى

نظر بىندە سوڭكە درجه حسن توجه قازاندىغى گورە جىگىز. بو خىردا بورژوازىيا ملتىرىنىڭ اوقراينا ئىس نەز فرقهسى و بونلاردان سوڭرا اوقراينا سوسىيالىست دەموقراتىيالىرى؛ بەلوروسىيادا بەلوروسىيا سوسىيالىست (غرومادا) سى؛ زاقافقاسىيادا ايسە، گورجىستاندا گورجى مەنشە و بىقلىرى و ارمنىستاندا ارمنى داشنا. قىلارى تىمىل ايدىيوردىلر، بوقارىدا بورژوازىيا ملتىرىنىڭ حسن رغبت قازاندىغى سوپىلەمشىك. خلق كىلەمىنىڭ خىردا بورژوازىيا فرقهلىرى بىلەن ايدىغى بو حسن توجىھنىڭ كوكى ھارادا ايدىنى و مادامكە و بىقوروس خلق كىلەلىرى باشە و بىزنىڭ دالنىچا كىچىيوردى، اونلار نە ايجون كىتەمە دىلر؟ سىبى بويىدى كە چار روسىيەسى اونلارنى ظلم و اسارت آلتىدا ساقلامدى. بو مىلى اسارتنى كىسىگىن حسن ايدىلەمىسى نىچەسى اولاراق، محكوم ملتىرىنىڭ خلق كىلەلىرى انقلابدا، ايلك اول ئوز مىلى طلب و مۇقدىلىرىنى ايلەرى سوردىلر و بالكىز خىردا بورژوازىيا فرقهلىرىنىڭ بو مۇقدىلىرى قولدىن فەلە كىچىمەلەن تامىلە عاجز و مغلۇبى اولدىقچا، اونلارنىڭ، عكس انقلاب و بىن الخلق ايمپىريالىزىمىنىڭ نو كى رولى اوبنادى قىلارى آشكار اولدى؛ بالكىز بو زمان خلق كىلەلر بىلەن بىلى اولدىكە، شورا حكومتى اونلاردا اجتماعى آزادلىق كىچىمەلەن باشقا، بىرە مىلى اسارتى او تادان تامىلە قالدىرماغا بىگانە قادر اولان بىر حكومەتدىر. خلق كىلەلر بىلەن حسن رغبتى بالكىز بوندىن سوڭرا دە كىشىدى. ايلك زمانلار اوقراينا، بەلوروسىيا و زاقافقاسىيادا قوتلى نوقوزلىرى اولان خىردا بورژوازىيا فرقهلىرى، نىچەدە تارىخت قاپوسى دالنىنا آتەلەش اولدىلار.

۱۷نجى يىلدە سوڭرا كى يىللردە اولان انقلاب و بو انقلاب ھەم اھلىق ايدىن مىلى حركاتنىڭ بىر مەم دورىنى داھا قىد ايتىمك اىستەردىم.

۱۹۰۵-۱۷نجى يىل انقلابىدا ئوزلىرىنى ميدانە چىقارمايان، اڭ چوق محكوم و اڭ چوق كىچىرىدە قالمىش ملتىر بو دفعە اولكىدىن فرقىلى اولاراق، انقلاب حركاتىدا داھا زىيادە فەالىتە اىشراك ايدىيورلر. روسىە اىكى انقلاب آراسىدا عىت بىرە ۱۲ يىل باشامادى. بو ۱۲ يىل عرضىدە قاپىتالىزىمىڭ انكىشافى آرتدى، ايلەرىلەدى و بو انكىشافى نىچەسى اولاراق، اولجە لاقىد قالمىش ملتىر. ۱۷نجى يىل انقلابىدا ئوزلىرىنى داھا زىيادە فەال كوسترىيورلر. بىز بولغا

بویی مسلمانلاری آراسیندا، شمالی قافقاسک داغلق حصه سنده، داغستاندا، چه چهن ده، اینقوش دا، قبادادا، آذربایجان و تورکستاندا قوتلی ملی حرکات مشاهده ایدیورز.

۱۷نجی ییل و سوگراکی ییللرک بو دایره لارک هر طرفده بز چوق قوتلی ملی حرکات اولدیغنی گوریورز. بورادادا خیردا بورژوازیا فرقه لری میدان گلیور. بونلار ملی آزادلق شعارینی ایله ری سورره ک حقیقنده ایسه محکوم منلرک آزادلقی برده سی آنتدا بو محکوم منلرک امکجی کنلرینه وداقوروس بورژوازیاسی آغالقی عوضه نوز حاکمیتلرینی تقدیم ایتمک ایچون، محلی محکومیت فاقتندان استفاده ایتمک چالیشورلار. مثلا آذربایجاندا مساوات، اتحاد وغیریلری کبی فرقه لر عمه گلیور.

مساوانجیلار ۱۹۱۸نجی ییلده تورکلرک کومگیله وجوده گتیریلن «مستقل» ددموقراتیک جمهوریتده ایش باشینا کیچبورلار. تورکستان ده شورا حکومتی اعلان اولوندقدان سوگرا، (خوقند) حکومتی تعبیر اولونان ملی حکومت وجوده گتیرمک مقصدینی گوریورز و بو حکومت تورکستانک نوز مقدراتینی نوزی معین ایتمه سی وظیفه سی شورا چارجیواسیندا دگل، بلکه بورژوازیا-دموقراتیک چارجیوه سینده ایلری سورور. بویله جربانلاری وولغا بویی، جنوب شرق دایره لرنده تاتارلار، باشقیرلار و خصوصاً قیرغیزلاردا گوریورز. ۱۹-۱۷نجی ییل انقلابنک اولکی انقلابلاردا نسبتاً مالک اولدیغنی مهم خصوصیتده بوندان عبارتدر. محکوم ملتاره مسکون اولان دایره لرده شورا حکومتنک قارشوسینا بو منلری نوز بورژوازیا عنصرلرینی چکوب چیتارماق و نوز طرفه جاب ایتمک وظیفه سی چیقور، شورا حکومتی معین ملی سیاست آبارماق بویله بو وظیفه یه نائل اولیور.

ایمدی بر نیچه سوزده اوقتیابر انقلابندن سوگرا، سابق روسیه نوراغنده وجوده گلن ملی داغیلا و توبلانا جریانی حقتده سویله مک ایسته یورم:

محکوم منلرک بورژوا سوسیالیست عنصرلری اوقتیابر انقلابنده : روسیه دن آبریلماق، ملی اسارتی اورتادان قالدیرماق، آزاد اولماق بهانه سیله اوقتیابر انقلابندان آبریلماق، نوز دار چارجیوه لری ایچریسینده قانوب قالماق، مستقل بورژوازیا دولتاری وجه ده گتیرمک و پروله تار انقلابنه قارشو چین

سدی چکمک ایچون استفاده ایدیلر، بو بورژوا-دموقراتیک عنصرلرنک سیاستی ایدی. بو عنصرلر آزاییق قوتلاری اولان یرده بو سیاستی حیاته کیچرمک چالیشوریدیلار. مثلا اوقتیابر انقلابندان بر نیچه گون سوگرا، فینلاندا روسیه دن آبریلدیغنی اعلان ایدی. فقط فینلاندا پروله تار یاسی حکومتی بورژوازیانک ایندن ضبط ایتمک و نوز ایته آلماق ایچون، کافی درجه ده قوتلی اولدی. یانگیز خارجدن گلن بر قوم نک یعنی آلمان ایمپریالیزم نک مداخله سی، یانگیز ۱۸نجی ییلک اولینده فینلاندا اراضینک آلمانیا اوردولاریله اشغالی سایه سینده فینلاندا بورژوازیاسی پروله تار یات عصبانی قانلار ایچریسینده بوغماغا و «مستقل» بورژوازیا جمهوریتی اعلانه موفق اولدی. روسیه دن آبریلماق خصوصیتده کی عینی حرکات سابق بالطق ساحلی مملکتلرینی، خصوصاً (نوستونیا) بی و لیتوانک اوقتیابر انقلابی زمامتده آلمانیا اوردولاریله استیلا اولونمایان حصه سی احاطه ایدی. نوستونیا پروله تار یاسی دا حکومتی نوز اللرنه آلمقدان عاجز اولمادیلار، فقط آلمان استیلا اوردوسی گلدی و شورا حکومتی بوتون بالطق حواریندن گوتورولدی. آلمان انقلابی باشلادیقدان سوگرا، آلمان اوردولاری چکیمک مجبور اولدقلاری زمان، بوراداکی بورژوازیا-دموقراتیک عنصرلری بر طرفدن نوز مملکتلرینده گیتمه یوب قالان آلمان عسکرلرنک و اوبری طرفدن آتاتانک یاردیمه و باشلیجه اولراق، شرق و جنوب جبهه لرنده مبارزه دوتولان شورا حکومتنک نوستونیا و لانبش پروله تار یاسینا لازم اولان کومگی ویره یلمه سی سایه سینده، فینلاندا بورژوازیاسی کبی، نوستونیا و لاتویا بورژوازیاسی دا «مستقل» و «مختار» نوستونیا و لاتویا بورژوا دولتاری وجوده گتیرمک موفق اولدیلار. لیتوا و پولشادادا عینی ایله بویله اولدی. آلمان اوردولاری پولشادان چکیلیر-چکیلمر، باشلیجا اولراق، پولشا سوسیال-دموقرات فرقه سنه و باشدا (یلسودسکی) دوران عسکری تشکیلاته استاد ایسن خیردا بورژوا ملی عنصرلر حکومتی عصب ایدیلر.

دموقراتیک پولشا عمله گلدی و بردنبره ایشجی حرکاتنی دمبر پنجه سی آلتا آلدی. ایشجی حرکاتی بوغولدی. آتاتان پولشایه حدسز عسگری کومک ویردی و بو بوبوک عسگری کومک سایه سینده، پولشا اوردوسی شرقه دوغرو

ایله ریله یرک، اولدوقجا بویوک بر اراضی بی اشغال ایتدی، غالیچایی، او قرایا و بهلوروسیانک بر حصه سنی استیلا ایتدی و بالکیز ۲۰ نجی ییلده (کییهف) آلتدا فیزیل اوردونک ضربه سیله گیری چکلمگه مجبور اولدی. پولشا ایله اولان محاربه منک نه امله بیتدیگنی بیلورسکیز. او قتیابر انقلابدان سوگرا (سفائول - تسهرا) حکومتی طرفندن مستقل (مولداویا) جمهوریتی اعلان اولونان سارایایی، (اوقراینا) نك آلمانیا اوردولار بیله استیلا اولونماسی سابه سینده رومانیا غصب ایتدی؛ نتیجه ده سارایا تجاوزکارانه بر صورتده رومانیا بیله الحاق ایدیلدی. اوقراینا بیز مرکزی رادا طرفندن - اوقراینا خلق جمهوریتی اعلان ایدن ۳ نجی اونیوه رسال نشر اولونان زماندا براقدی. فقط بو اوقراینا خلق جمهوریتی بورژوازی - دموقراٹیک جمهوریتی اولدیغینا گوره، ایشچی صنفی و اوردونک الك چوق قسمنی راضی سالا بیلمه زدی. اوقراینا بورژوازی حکومته مقابل اولماق اوزره، ۱۹۱۷ نجی ییلک آخربنده اوقراینا شورا حکومتی وجوده گتیریلدی. بورژوازی و شورا حکومتلری آراسیندا آبا بیلان مبارزه نتیجه سی اولراق، شورا اوردولاری (کییهف) ی اشغال ایتدیلر، مرکزی رادا (ژیتومیر) و اورادان (روونو) به فاجدی؛ بوتون اوقراینا اراضی تمزلدی. مرکزی رادا یالکیز آلمان - آوستریا اوردولارینک کومگی سابه سینده (کییهف)ه قایدا بیلدی و بوکومک سابه سینده اوقراینا بیل اشغال ایتک امکانی انده ایتدی. سوگرا آلمانلار اوقراینادا (گهتمان) تبتلاتی یابدیلار. حکومت حقیقت اعتبار بیله اوقراینا بورژوازیاسی دگل، بلکه روسیه نك ابری بورژوازیاسی انده کچدی و بورژوازی یالکیز سیاسی ملاحظه لر یوزیندن ئوزینی اوقراینا حکومتی آدلاندیردی و بر مدت اوقراینا استقلالیتی مدافعه ایتدی. حقیقته اسه، بوسوتون آلمانلار آسلی ایدی. آتانا غرب جیهه سینده غلبه چالیدی زمان گهتمان (سقور و پادسکی) نك اطرافه توپلانان روس بورژوازیاسی برده سنی آچدی و اوقراینانک روسیه ایله برلشمه سنی واحد پارچالانماز روسیه اولماسنی و بولشهویقلره محاربه اعلان ایتدی و ملی اوقراینا اتفافی عصیان واقعه اولدی. حقیقت اعتبار بیله اوقراینا راداسنک وارنی اولان یگی اوقراینا حکومتی وجوده گلدی؛ فقط اوقراینا امکچی کتله لری ایشچی و کتدیلر شورالار روسیه سی قیزیل اوردونک کومگیله

و حکومتی ده ده وردیابر. اوقراینادا ایکنجی دفعه اولراق، شورا حکومتی وجوده گلدی. اوقراینا شورا حکومتی بو دفعه بر نچه آی قالدقدان سوگرا ۱۹ نجی ییلده ک (دنیکن) عکس انقلابی اوقراینا بیل اشغال ایدنجه به قدر قالدی. ۱۹ نجی ییلک آخربنده اوقراینادا قطعی اولراق، شورا حکومتی عمله گتیریلدی. (دنیکن) عکس انقلابنک رفع اولونماسی و سوگرادان پولشا ایله اولان محاربه مز نتیجه سینده اوقراینا سوسیالیست شورا جمهوریتی قطعی صورت کسب ایتدی و یالکیز، اوقراینا بیلارله مسکون اولان غالیچا و غربی (والین) پولشانک ایلده قلدی و امیدیه قدرده پولشا بورژوازیاسنک ملی اسارتی آلتدا قالماقدا دوام ایدیور.

ایمدی قافقاسیابه گله م.

اوقراینادا آلمانیا حکومتنک معین ایدیلمه سیندن شمالی قافقاسیادا بولونان شورا اوردولارینی ئوز طرفارینه تحکیم ایدن روس مونارخیست عکس انقلابی باش قوه لرینک (دون) و (قوبان) دا موجود اولماسیندان، گتیریده قالمش کنه اوزرینده کی قوتلی نفوذلاریندان، نهایت تورکیه نك باقیندیغیندان و گورجستانه گلن آلمانیا اوردونک کومگدن استفاده ایدمک، گورجی مهنشه ویقلری، ارمنستان داشناقلاری و آذربایجان مساواتچیلاری دموقراٹیک جمهوریتلری اعلان ایتدیلر و (دنیکن) اوردوسی بونلارلا شورا حکومتنک آراسیندا حائل اولدیغی و شورالار روسیه سیله دنیکن اوردوسی آراسیندا کی مبارزه دوام ایتدیگی مدت عرضنده، ایش باشیندا قالدیلار. فقط دنیکن اوردولاری بریشان ایدیلدیگی، و شورا اوردوسی (دنیکن) ی شمالی قافقا - سیادان قوغدینی زمان، زاقافقاسیا شورالشدیریلدی. اولجه ۲۰ نجی ییلک نیشان آیندا شورالار آذربایجانی، سوگرا ۲۰ نجی ییلک آخربنده شورالار ارمنستی و نهایت ۲۱ نجی ییل مارت آیندا شورالار گورجستانی اعلان اولوندی. زاقافقاسیادا ایش بویله گیتمشدر. بورژوازی دموقراٹیک عنصرلری لوبریشلی اولان خارجی شرائطن استفاده ایدمک، نهایت خارجی شرائط ده گیشدیگی زمان ئوز برلرینی شورا حکومتنه تیک ایتک ایچون - موقفا ایش باشینا کچمگه موفق اولدیلار.

تور كستاندا كى شورا حكومتى، مركزى روسيه ده كى اوقتيابر انقلابى طظنه لايه عين زماندا اعلان اولوندى. فقط سوگرادان آغ غوارديا شرق جيهسى، مجلس مؤسسان ئەس - ئەر قوميتەسى قولرى اوقا دېرە كئورياسى وسوگرا قولچاق حكومتى سبب اولاراق، تور كستان ايله شورالار روسيه سنك آراسى كسيلدى. وگا باقماباراتق شورا حكومتى. تور كستاندا باقى قالدى و ۱۹۱۹ نجى بيلك آخرينده قولچاق پریشان و منزه ابدىديكدن سوگرا، تور كستان ايله شورالار روسيه سنك آراسيندا يگيدن علاقه برپا ابدىلدى. بر زمان محلى تور كستان بورژوازياسى (خوقند) ده نوزى ايچون حكومت دوزەتمگە تىبث ايتدى، فقط بو حكومتك عمرى چوق آز اولدى و تيز دەويريلدى. سوگرا عكس انقلاب حرکاتى و باصماچيلق ايله مشغول اولماغا باشلادى. ايلك زمانلاردا مركز ايله علاقهسى كسيلن تور كستان قومونستارنيك دوزگون اولمايان سياستى باصماچيلقك حددن زباده آرتماسينا سبب اولدى. اولار يالگىز روس دەير يولى پروله تارياسينا استناد ايدەرك، مىلى اهلنيك امكيجى كئەلرى آراسيندا هيچ بر جدى تىبث ياماديلار. بو حال مىلى عكس انقلاب دەماغوغياسى ايچون زمين حاضرلادى. باصماچيلق ايمديه قدرده تماميله لغو اولونمايارق قسماً قالماقدادر. بوراسى ۱۹۲۴ نجى ييله كتاب باصيلديغى زمانه عاندر). بن بر شنى داها گوستەرەلىمكە: چار حكومتە تابيع و اونك حمايهسى آلتدا كسى بوخارا خانلى و ۲۰ نجى ييله قدر اورتا عصرك خانلق حكومتى ايله اداره اولونان خيوه شورا خلق جمهوريته چويريلديار، يونلار اينديه قدرده سوسيايست شورا جمهوريتلىرى اتفاقه داخلدلر.

وولغا بونيه و اونك شرقنده كسى اراضى به گلدیکده، بورادا مستقل بورژوازياسى - مىلى دولترى باش و برمەدى. يالگىز قيرغيزستاندا بر نيچه مدت (آلاش اوردو) حكومتى اولدى. بوتون بو اراضى آغ عكس انقلابچيلارك اينده ايدى، سوگرا شورا ايله كچدى و يالگىز شورا حكومتى قطعى اولاراق. محكمەلشديكدن سوگرا، بورادا روسيه سوسيايست قوشما شورا جمهوريتى هيئته داخل اولان مختار جمهوريتلر وجوده گلمگە باشلادى. بويله لكه چاريزم زماندا موجود مىلى اسارتدن، محكوم ملتلك خلق كئەلرى طرفدن روسيه به و حتى روس انقلابه بسلەنن اعتمادسزلقدان و

خارجى ايمپرياليزمك يارديمندان منفعتدار اولان محكوم ملتلر بورژوازياسى، شورالار روسيه سيندن تماميله آبريلماغا و مستقل بورژوازياسى وجوده كئيرمگە موفق اولديلار، فقط ديگر برلرده، بين الخلق ايمپرياليزمك بويله كومك و بره ييلمەديكى و بوسوتون باشقا سياسى و سوق الحيش شرائط موجود اولان برده، مىلى بورژوازياسى دولترى وجوده كئيرمك تىبثى تام موفقيتسزلكه تيجه لندى و بورژوازياسى دموقراتلارى بورژوا - دموقراتيك جمهوريت وجوده كئيرمك استەديكلىرى برده مختار و مستقل شورا جمهوريتلىرى وجوده گلدى.

سوزيمك آخرينده بن، چار روسيه سينك جوار مملكتلرينده مسكون خلق لرك بورژوا دموقراتيك عنصرلى ايله شورا حكومتى آراسيندا كى قارشوليقلى علاقه نك بر دوربندن، همده بو قارشوليقلى علاقه لرك وطنداش محاربه لرمزده معلوم رول اوينايان بر عنصرلريندن ده بحث ايتمك ايسته بورم. بودا، شورا حكومتك مىلى مسئله حقتده كى سياسته عاندر. بورژوازياسى حكومتلى وحشى مەنشەويق و ئەس - ئەر حكومتلريندن فرقى اولديغى گوستەرمك ايچون، شورا حكومتى ملتلك نوز مقدراتى نوزلىرى تعين ايتەللىرى برينسپنى يالگىز اعلان ايتمكە قالمادى؛ بونلارى ايشده حياتده كچيردى و حتى آبيردى. شورا حكومتى بونى داخلى سياسته تطبق ايتديگىنى بن گلهجك محاضره مده سويله به جگم؛ ايمدى يالگىز بوراسنى قيد ايتمك ايسته بورمكە: روسيه مونارخيست بورژوازياسى عكس انقلابچيلارنيك يگيدن مخالف سياسى نه ايله تيجه لندى. بز چار روسيه سينك، آپاردىغى مىلى سياسته سيزى آشنا ايتك، بز چار روسيه سينك؛ نوز گە ملتلى محكوم ايتمك و نوزينه قوشماق اوغريندا آپاردىغى خارجى سياسته و مملكت داخنده ياشايان ملتلى محكوم ايتمكدن عبارت اولان داخلى سياسته بورژوازياسى منافعتك نه درجه ده تاثير ايتديگى معين ايتك. چاريزم زماندا و بورژوازياسى موقت حكومتى زماندا بويله ايدى. (دەنيكين) و (قولچاق) ك باشليجا اولاراق، استناد ايتديگى روسيه بورژوازياسى شورا حكومتى ايله آپاردىغى مبارزه ده بر طرفدن (دەنيكين) و اوبرى طرفدن (قولچاق) ك شىخصنده اولاراق، آياغا قالدىغى و نوز حاكەيتنى موقتاً، سابق روسيه

اراضىنىڭ بويوك بىر حصەنە شامىل قىلدىغى زىمان، ئوز اسكى مىلى سىياسىتى آبارماقدا دوام ايدى. وردى. بو اسكى سىياسىت بوندان عبارت ايدىكە: نە (دەنىكىن) نەدە (قالچاق) حكومتلىرى فىنلاندىيا، ئەستونىيا، لاتوىيا، لىتوا و سىتى بولشانىڭ بىلە، استىقلايتتى ھىچ بىر صورتلە تصدىق ايتىمك ايتىمىموردىلر. ايشتە بو حال و طنداش محاربەسندە بزم ايجون چوق مثبت بىر رول اوينايدىلر. بو بورژوازىيا جىمورىتلىرى ئوزلىرىنى: روسىيەدە اونلارنى تصدىق ايدىن و ايشلىرىنە مدافىعە ايتىمەن شورا حكومتىنى مى اولسون بوقسا اونلارنى بوغان و اونلار قارشو چار حكومتىنىڭ اسكى سىياسىتى آبارا. جاق (دەنىكىن) و (قولچاق) حكومتلىرىنى مى اولسون كىي ايكى قرار آرا. سىندا قالدقلارى زىمان، دەنىكىن و قالچاق بو بورژوازىيا دەموقراتىك جىمورىتلىرىنىڭ اونلارغا ھىرە بىلەجىكى كومتىكىن محروم قالدىلار. دوغرىدەر، (بودەنىچ) لەنىغرادا ھىجوم ايتىدىكى زىمان، ئەستونىيا اوردولارى اوڭا بعض كومتىكىن و بىر دىلر؛ فقط بو كومتىكىن انگلتزەنىڭ تىضىقى اوزرىنە و گوستەرىش ابلە و بىر بىلىوردى. حقىقتە اعتبار بىلە جدى بىر كومتىكىن بوق ايدى. بىر و غرادنىڭ ۶۰ و بىرستلىگىدە بولونان و شورا اوردوسىنى بىر و غراددان چىقارماق ايجون (بودەنىچ) كومتىكىن اولماق ئوزرە، يالگىز اوردولارنىا حرىكت و بىر مەسى كافى اولان فىنلاندىيا، روسىيەدە كىي و طنداش محاربەسىنىڭ عكس اىقلاچى بورژوا. آرىيا نىغە اولاراق قورتارما سىندان قورقور و التى سالىابوب كىناردان باقىوردى.

۱۹ نىچى يىلك آخىرىدە، شورا حكومتى (دەنىكىن) ى مەنزىم ايتىمك ايجون، ئوز قوتلىرىنى (اوربول) و (تولا) بولارنىدا توپلامغا مەجبور اولدىغى زىمان، بولشانىڭ (بىلسودسكى) اوردوسى سىكوت ابلە تماشايە دالمش و شورا حكومتى ابلە (دەنىكىن) آراسىندا كىي مەرزەنىڭ نە ابلە بىتەجىكى گوزلە بوردى. ۱۹ نىچى يىلك اولىدە جدى صورتدە اوزرە ھىجوم ايدىن، ۲۰ نىچى يىلدە (دەنىكىن) مەلوب اولدقدن سوڭرا، يىگىدىن بزم اوزرە قىلمى ھىجومە كىچىن بولشا اوردوسى، قىلمى دىقىقەدە نە ايجون كىناردان تماشى اولاراق قالدى؛ عسكىرى جەھتدىن بو سوڭ درجە بويوك سىفەلك ايدى. شورا جىمورىتىنىڭ باشىچا قوتلىرى (دەنىكىن) ابلە مەشغول اولدىغى زىمان، اونلار ايتىدىكارى مقصدى داھا آسان ايدە بىلىدىلر.

فقط بولياقلار ئوز بىرلەندە دور بىور، و گوزلە بوردىلر. بوندان باشقا (دەنىكىن) ابلە اولان حرىبى حرىكتىنىڭ كىزىغىن زىمانىدا، نە بزم اوردومز نەدە بولشا اوردولارنىڭ بىرلىدىن تەربەنمە بەجىكلرى حقتە، بولشا حكومتى (بىلسودسكى) ابلە بزم آرمىزدە سازش باغلامىشىدى. نە ايجون بولياقلار بو سازشى باغلامىشىدىلار؛ باغلامىشىدىلار، چونكى (دەنىكىن)، غلبە چالاردىسا، اسكى چار سىياسىتى يىگىدىن باشلانما سىندان قورقور دىلار. چارىزم زىماندە محكوم اولان مانلىرىڭ خىي بورژوازىيا دەموقراتىك چارىيەسىندە بىلە، ئوز مقدراتلارنى ئوزلىرى نىغىن ايتىمەلرى بىر نىسىبىنى تصدىق ايدىن شورا حكومتىنىڭ مىلى سىياسىتى سايەسىندە، بولشا حكومتى، شورالار حكومتى (دەنىكىن) نە نىسبەتەن كىچىك دوشمان حساب ايتىمەلى ايدى. بىر آباردىغىمىز بو و طنداش محاربەسىندە جدىن زىيادە قازاندىق.

سوڭ كىچىك مىثال او قراىنا بەرەدەر. سىزە معلوم اولدىغى اوزرە، او قراىنادا شورا حكومتىنىڭ موجودىتىنىڭ كىچىن و قىندە - اونىڭ اوزرىنە بىر طرفدىن (دەنىكىن) و اوبرى طرفدىن (كىيەف) آتندا (بەتلىورا) ھىجوم ايتىدىكى زىمان، اونلار ۱۹۱۹ نىچى يىل آوغوست آينىڭ آخىرىدا بىز مە توقوشدىلار و (كىيەف) ى عىن زىماندا ھىم (دەنىكىن) ھەمدە (بەتلىورا) اور دولارى اشغال ايتىدىلر. بوندان علاوه (دەنىكىن) اوردوسى، نەپىت (بەتلىورا) اوردوسىنى (كىيەف) دن چىقاردى. و بوندان سوڭرا (دەنىكىن) ابلە (بەتلىورا) آراسىندا امانسىز محاربە باشلادى. بو محاربە اونلارنىڭ شورا حكومتى قارشو اولان عمومى و طىفەلەرنىڭ خىلنە ضرر و بىرىوردى؛ چونكى (دەنىكىن) ئوزىنىڭ روس بورژوازىياسى سىياسىتى آبار بىور، او قراىنانىڭ استىقلا. لىتى بىر طرفە، خىي ھىچ بىر مەخارىت سوزلىرىنى بىلە، ايتىمك ايتىمە بوردى. ايشتە بو حال او قراىنانىڭ خىردا بورژوازىيا قوتلىرىنى اونىڭ غلبەنە تحرىك ايدى بوردى.

آرتق مىثاللار كىر مە بەجىكم. ايشتە سىزە روس بورژوازىياسى طرفدىن آبارلان مىلى سىياسىتىنىڭ ماھىتە غاند سوڭ بىر مەنظرە. بو سىياسىت، روس بورژوا. آرىيانىڭ شورا حكومتى ابلە آباردىغى و طىن محاربەسىنىڭ كىشىلى بىر زىماندا مذكور روس بورژوازىياسى ايجون لاپد و قىلمى رول اوينايدىلر.

گورمەسى منالى اثبات ایدیور که: حتی ایشجی صنفنک معلوم عنصرلری بیلە، تام اولدن بولشا سوسیالیست فرقه سنک پروغر میندا قید اولونان ملتجیلگه تمایل گوسته ریورلر. بولشا سوسیالیست فرقه سی تام تأسس ایتدیگی گوندن بری دیوردیکه: اونک اڭ باشلیجا مقصدی مستقل بولشایی بریا ایتنک در و او، بولشا دائرە سینده فعالیت گوسته ره جکدر. روسیه ده کی باشقه وضعیت ایله اونک هیچ بر ایشی یوق دیمکدر. بولشا سوسیالیست فرقه سی نوز وظیفه سنی یالگز بولشا دولتی بریا ایتنک اوغریندا کی مبارزه چار چیه سنه سالماقله کفایه لیور: بو فرقه یه ایشجی صنفنک ده بویوک حصه سی منسوب اولیور. دوغریدر، ایکی ییل سوگرا، بولشا سوسیالیست فرقه سنه مقابل اولان. لیتوا و بولشا سوسیال - دهموقرات فرقه سی وجوده گلیور؛ بو تازه فرقه؛ روسیه و بولشا پروله تارباشنک مبارزه سنی برلشدیرمک شعارینی ایله ری سوریور و روسیه نک بوتون یرده قالان پروله تارباشیله بر صفده مبارزه آپارماق لزومی هر آدیما بولشا پروله تارباشینا اثبات ایدیور. بو فرقه بولشا سوسیالیست فرقه سنه مقابل اولراق، دوزگون صنفی بر موقع دوتیورسادا، فقط بونگلکه برابر، ایشجی محیطنده کی ملتجیلگه آپاردینی مبارزه اونی موازنه بی ایتیرمگه مجبور ایدیور و بو فرقه ملی مسئله نک اهمیتینی انکاره، یاخود داها دوغروسى عدم تقدیره قدر واریور و ۱۹۰۳ نجی ییل فرقه قورولتایی عرفه سینده بولشا سوسیال - دهموقرات فرقه سینک روسیه سوسیال - دهموقرات ایشجی فرقه سنه داخل اولماسی مسئله سی اورتایه چیقیدینی زمان معلوم اولیور که: اونلاری ملی مسئله یه دائر اولان ملی اختلاف بری - بریندن آپیریور. روسیه سوسیال - دهموقرات ایشجی فرقه سی نوز پروگرامنه ملنلرک نوز مقدراتی نوزلری تمیین ایتمه لری حقنده آیریجا بر ماده داخل ایتدیگی حالدا، بولشا سوسیال - دهموقرات فرقه سی بونی دوزگون حساب ایتمه یور و دیور که: بو ماده ملتجیلگه مبارزه ده اوگا مانع اولاجا قدر. نتیجه ده روسیه سوسیال دهموقرات ایشجی فرقه سنک قطعی صورتمه وجوده گلیمه سی و ۱۹۰۳ نجی ییلده بونک فرقه پروگرامنک دوزلمه سی عرفه سینده بو پروگرامنک ملی حصه سنی دوزلمه ره، عین زماندا، بولشادا ایشجی صنفنک آراسیندا چالیشان ایکی فرقه نک موجود اولماسی مسئله سی

یدنجی محاضره.

قومونست فرقه سنک ملی سیاستنک دورلری بو سیاستنک ایمدیکی وظیفه لری.

ملی سیاستنک ایمدیه قدر آپاریلعالی اولان و حال حاضریدا آپاریلان خرجی شرائط ایله آشنا اولدیغیمیزا گوره، بزه ایمدی شوراحکومتی و قومونست فرقه سنک ملی سیاستنی محاکمه یه ووره اق قالیور. اگر فرقه مزک تاریخته و بو تاریخی آیرماق ممکن اولان دورلره باقارساق، و اگر فرقه مزک ملی سیاست تاریختی ده بو دورلره آیرارساق، او زمان بویله دورلرک دوردینی قید ایتمه لی بز.

برنجی دور، فرقه مزک ۱۹۰۳ نجی ییل پروگرامنک دوزلمه سیدر. بو پروگرام دوزلمه رکن «استرا» غزته سی اداره سی و هابله له بن ملی مسئله کی بویوک بر مسئله نک اهمیتینی خصوصی اولراق، قید ایتنک لزومنه قارشو گلیورلر. او زمانکی روسیه ده ملی ضدیتلرک موجود اولماسی کافی درجه ده آشکار اولراق، میدانه چیقيور. بومسئله هر مملکتدن اول بولشایه قارشو کسگین بر شکل آلیور. بز ۱۹ نجی عصر تاریخته بولشادا ایکی بویوک عصیان اولدیغنی سوبله دک؛ بولشادا کی چار سیاستی بو عصیانلاردان سوگرا غایت کسگین صورت آلیور. آشکاردر که بو کسگین و شدتلی صورتلر بولشادا کی ملی حرکانی بوغا ییلمه زدیلمر. بالعکس بو صورتلر بولشادا اوبله وضعیت وجوده گتیر یوردیکه: ملی حرکات و ملی جیش بولیاق ملتک اڭ بویوک اکثریتی احاطه ایدیوردی. ۹۰ نجی ییلردن باشلا یارق، بولشادا ملی حرکانک یگیدن بو کسه لدیگنی گوریورز. ۱۸۹۱ نجی ییلده بولشادا، بولشا سوسیالیست فرقه سی عمله گلیور، بو فرقه ملتجیلک ایله سوسیالیزمی باریشدیرمانا جالشبور. بو فرقه نک موافقتیه ایش

كېيى بىر مسئله ايله توقوشماق لازم گليور. بو فرقه لردن بىرى ايشجى صنفى ملتچىلىك بايراغى آلتىندا برلشدبرييور، بو فرقه نىڭ يالگىز آدى سو- سيالىست فرقه سى اوليور، بولشا شوو نيزمى و بولشا ملتچىلىك نىڭ منافعى او- غرىندا ايشجى صنفىنىڭ استفاده ايتىمىك ايشىنىنى حاضرلايور؛ او بىرى ايسه مىلى مسئله يى انكار ايدىيور و عدم تقدره وارىيور. بويىله لكه امكچى كىله. سنك باشقا عنصرلارنى ئوز طرفه جلب ايتىمكى ايشجى صنفى ايجون چىنلشدرىيور و ملتچىلر، شوو نيزستار و غيرلارى طرفىدىن اورتابه آيتلان هر درلو تهمت و تقصيرلر قارشو هم ئوزىنى همده روسيه سوسىال دهمو- قرات ايشجى صنفى مشگل بر وضعيته سالىيور. بولشادا بويىله بر وضعيت عمله گليور.

چار روسيه سىنىده اقتصادى انكشاف نىڭ معين پلەسنه واران، اراضىسى او- لمايوبا خصوصى شرائط ايجرىسنه سالانن ديگر بر ملتده، يعنى يهودى ملتىده، بىم كىچىن محاضره لرمده اوزون اوزادىيه بحث ايتىدىگم حاللار بوزىدىن ملتچىلىك انكشافتە ميدان اوليور و ملتچىلىك بدرجه يە قدر يهودى ايشجى صنفى ده احاطه ايدىيور. بوگا كومك وىرەن بر شى دە يهودى ايشجى صنفى كىلە سنك كوچرى اولاراق، حيات سورمه سى، خىردا صنایع و خىردا صنعت شرائطىدىن نشئت ايدىن خىردا بورژوازىيا احوال روحيە سى بىلە بىن صنعتكار پرولەتارىيات اولماسى ايدى. روسيه سوسىال دهموقرات ايشجى فرقه سى يالگىز بولشا سوسىالىستلرى فرقه سى نىڭ ملتچىلىگىنە دگل، بلکه «بوندە» ملتچىلىگىنە قارشوده موقع اشغال ايتىمك لازم گليور. «بوندە» بر چوق طلبلر ايلرى سورييور، بو طلبلردن ده تىجە اولاراق، بو چىقيورديكە: «بوندە» يە مىشتا اولاراق، يهودى پرولەتارىاسنى تمثیل ايتىمك اختيارى وىرەلمەلى، «بوندە» فرقه نىڭ ايجرىسینده مستقل اراضى مصونىتى تشكىل ايتەلى، و فرقه يە فەدەرا- سىون اساسینده داخل اولمالىدر.

«بوندە» نىڭ بو كېيى ادعالارنى خصوصاً لەنين بولداش كىسگىن بىر صورتدە رد ايدىيور. لەنين بولداش. فرقه نىڭ ايكىچى قورولتايدان اول يازدىغى مقالە لردە، انقلابى سوسىال - دهموقراتىا ايله (فرقه مەز او زمان بىلەدە آدلانىوردى) ملتچىلىك آراسىندا كى كىسگىن اختلافى گوستەرييور

و مملكتىمزدە مىلى مسئله نىڭ نە كېيى بوبوك اهمىتى اولايغىنى قىد ايدىيور. حالبو كە او زمان كىلە هله ياتيور، مىلى حرکاتە قوشولمامشدى، ئوز حقتە هىچ بىر شى سويىلە ييور و مىلى حرکات غرب حدودىندە باشايان ك چوق ترقى ايدىن و وەلىقوروسلار نىڭ ئوزلارنىە نسبتاً بىلە، مدنى انكشاف نىڭ داها يوكسك درجه لرىنە چاتان مانلرە مربوط اولاراق، قالىوردى. ۱۹۰۳ نچى يىل فرقه پروگرامى دوزەلبركن، فرقه مەزك مىلى مسئله حقتە كى موقعى بوقاربدا كىندىن عبارت ايدى.

بو، مىلى مسئله يە دائر برىنسىپ موقعى دوزەلتمك و اونى فرقه پروغرا- مىندا محكمامتە نىڭ برنچى دورى ايدى. سوگرا ۱۹۰۵ نچى يىل انقلابى اوليور. بو انقلاب نىڭ نە ايله يىتىدىگى سزە معلومدر. انقلاب مغلوب اولدقدان سوگرا، چار حكومت نىڭ مىلى مسئله يە دائر نە جورە سياست آباردىغىنى دا بىلبرسگىز. بو انقلابدان سوگرا وجودە گلن احوال و شرائط ايدىن و آشكار بر صورتدە گوستەرييور كە: گىلەجك انقلابدا قايتالىزىمك آرتماسى و بونگىلە علاقه دار اولاراق، گىبش كىلە نىڭ دوشونجه سنك يوكسەلمەسى سايه- سىندە، مىلى مسئله نىڭ، برنچى انقلابدا كىندىن ناها بوبوك اهمىتى اولاجاقدىر. اودر كە لەنين بولداش بوراسىنى اساس گوتورىيور و ۱۹۱۲ نچى يىلدىن باشلاياراق، يگى سياسى يوكسەلىشك ايدىن بر صورتدە ميدانە چىقماسى و انقلاب يە نوبە يە گىردىگى زماندان باشلاياراق، مىلى مسئله يە و بو مسئله يى ترتيب ايدوب قاعدە يە سالماغا صوك درجه بوبوك دقت و برىيور. ايشته تام بو زماندا لەنين بولداش مىلى مسئله يە دائر «پروسومششە نيە» مجموعە سىندە، «پراودا» غزەسندە و فرقه نىڭ او زمانكى ناشر افكارى اولان و خارچى اولكەدە چىقان «سوسىال دهموقرات» غزەسینده بر چوق مقالە ل يازدى. لەنين بولداش بوتون بو مقالە لرىندە مىلى مسئله نىڭ روسيه دە و بوتون قايتالىست ئولكە- لرىندە كى اهمىتى، و مىلى مسئله پروگراممى نىڭ گىت - كىدە انكشافى، بو پروگراممى نىڭ ايدىن بر صورت كسب ايتەسنى و محكوم مانلر نىڭ احتياجه داها زىادە موافق بر صورتدە تطبيق ايدىلمەسنى گوستەرييور. اولجه مسئله مانلر نىڭ ئوز مقدراتلرىنى ئوزلرى حل ايتەلرى حقوقى بارە سىندە ايدى. ايمدى ايسە، لەنين بونىڭ اوزرىنە قلم چىكەرەك، ديور: «مانلر نىڭ ئوز مقدراتلرىنى اوزارى

حل ایتمه‌لری اونلارک آیریلمالاری حقی در. له‌نین یولداش، هر نه جوره‌ایسه، اسکى پروگرام طلبنک مهنشهو یقار آغزیندا تحریف ایدیلدیگنی اولدن گوریور. ۱۹۰۳ نجی ییلده مسئله ملتارک برابر اولماماسنی قانوندان چقار- ماق و مختار مملکتلرده دولت دیلی ایله برابر، محلی دیلرده معلوم حقوق ویرمک حقیقنده ایدی. ۱۹۰۳ نجی ییل پروگرامدادا دوغریدان - دوغریبه بویله دینیلور: «محلی دیلرکده دولت دیلی ایله برلیکده تطبیقی». ۱۹۰۳ نجی ییل پروگرامدا «دولت دیلی» تعبیری قید اولونیوردی. ۱۹۱۲ - ۱۹۱۴ نجی ییلده کی مقاله‌لرینده له‌نین یولداش ایله‌ری گیدیور و دیور: «انقلاب غلبه چالقدان سوگرا، مملکت‌مزدده هیچ‌بر دولت دیلی اولمامالیدر، خلق کتله‌لرینک دانشدیغی بوتون دیلله برابر اختیار ویریلمه‌سی و اونلاردان هیچ برینه امتیازلی بر وضعیت ویریلمه‌میلدر. فقط بو دیلله هیچ برینه قانون اوزرینه امتیازلی وضعیت ویریلمه‌مەسی آذر؛ بوندان باشقا بو دیلرک حقیقی حیاتدا برابر حقوقدا اولمالاری حقیقه تأمین ایدیلمه‌لیدر». بو، فرقه‌مزک ملی مسئله‌یه دائر اولان نقطه نظرلرینک ایکنجی انکشاف دوریدر.

اوجنجی دور ایلمپریالیست محاربه‌سی زمانندان باشلايور. ایلمپریالیست محاربه‌سنک سبب اولدیغی بیر جوق شرائطده ملی مسئله‌نک نه قدر بویوک رول اوینادیغنی بن برنجی محاضرهمده سویله‌دم. بو شرائط: روسیه پروله- تاریاسنک فرقه‌سی و گله‌جگک نومەسی اولان فرقه‌مزی و او زمان قورولماغا باشلامش اولان ۳ نجی اینتەرناسیونالی مجبور ایتدیکه: دنیا ایلمپریالیست محاربه‌سنک وجوده گئیردیگی بوتون اقتصادی و سیاسی وضعیتک اورتایه آتدیغی بوتون سؤالارا جواب ویرسینلر. هر ایکی قوالسیون آراسیندا کی جهان محاربه‌سی اصل ملی منافی قوروماق، محکوم ملتارک آزاد اولما- لاری بایراغی آلتیندا پایلیوردی.

فرقه‌یه لازم گلدیکه: محکوم ملتارک مقدراتی حقیقده ئوز فورمولالا- سنی ایله‌ری آتسون، همده بری - بریله دویشان اولان ایکی قوالسیونی عینی درجه‌ده دوکن، بوتون محکوم ملتارک هیچ بر استنا اولمادان آزاد- لغی شعارینی ایله‌ری سورن، بوتون محکوم ملتارک تامایله آزاد اولماسی ایچون یگانه بر بول وارسا اودا ایشجی صنفینک غلبه‌سی اولدیغنی گوستەرن

و بین‌الحلق پروله‌تار انقلابندا ملی و مستملکه سیاستنک صوگ درجه بویوک اهمیتی قید ایدن بر فورمولایله‌ری آتسون. بوتون قاپتالیست مملکتلرینده- کی قاپتال حکومتنی دهورمک وظیفه‌سی قارشوسیندا بولونان مترقی قاپتال- لیست مملکتلارک ایشجی صنفی ئوزینک حس ملی ایملرینی محکملتمک خاطرینه؛ اسیر ملت و مستملکه‌لارک یوز ملیونلاری تشکیل ایدن محکوم کتله‌لرینک حرکاتدن استفاده ایتمک و بو محکوم ملتلی ایلمپریالیزمه مفرزه اولماقدان چقاروب، بین‌الحلق پروله‌تار انقلابی مفرزه‌سی حاله سالماق لازم ایدی. مستملکه خلقی ایلمپریالیزمک دوغروندان مفرزه‌سی ایدی؛ بونلار ایلمپریالیست دولتارک عسگری مفرزه‌سی ایدیلر؛ فرانسه ئوزینک قارا اوردوسنی بورا - دان توپلایور و آلمان توپلارینا یم ویرییوردی. ایشته یوقاریدا دیدیگمز و ایشجی صنفه یایماق لازم اولان وظیفه‌یی فرقه‌مز ئوز ملی سیاستک اوجنجی انکشاف دورینده اورتایه آتدی؛ بو دور، زمان اعتبارینه دنیا ایلمپریالیست محاربه‌سی زمانیه بر وقته دوشيور.

ایمدی دوردنجی دور قالور. بو دور شورا حکومتنک فیورال و اوقتیابر انقلابی زمانندا و سوگرا کی زماندا ملی مسئله حقیقده آباردیغی سیاستک دوریدر، بو آرتق مسئله‌نک عملی صورته حل اولونان دوری ایدی. بو دورده آرتق ملی مسئله‌یه دائر تبلیغات شمارلاری اورتایه آتیلمايور، گئیش خلق کتله‌لرینک افکار عمومیه‌سی بو تبلیغات شعارلارینک اطرافنده جمع اولونمايور، بلکه ملی مسئله‌یه دائر اولان طلبلر و شعارلار و ایشجی - کندیلر حکومتنی اختیارینه کچن مملکتنده و محکوم ملتارک آزادلغی سوزده دگل، بلکه ایشده حیاته کچیریلیور. فرقه‌مزک ملی مسئله‌یه دائر اولان پروگرام و سیاستنک دوردنجی و صوگ انکشاف دوری بو ماهیتده بولونیور. بو دوری‌ده ایکی مدته آیرماق اولار. برنجی دور ایشجی صنفنک حاکمیتی فتح ایتمک مقصدیه انقلاب قوتلرینک سفيربرک دوریدر. بن سزه سویله‌مشدم، بر داها قید ایتلمی‌مگه: فرقه‌مز و خصوصاً له‌نین یولداش، بو سفيربرک زمانندا؛ جاریزمک اسیر و محکوم ایتدیگی ملتار کتله‌لرینک دوزملدیگی انقلاب اوردوسی دستەسنه صوگ درجه بویوک دقت ویرییوردیلر.

لەئین یولداشك؛ فینلاندىا و اوقرائنا مسئلهلرینه دائر مرکزی فرقه غزته۔
 لرنده بورژوازيآ، مەنشەوقبار و ئەس - ئەرار ايله آبارديغى مناقشەلەر،
 فرقه نك دەموقراتيك مشاورەسینده كى خط خر كتى، لەئین یولداشك اوقتیار
 انقلابدن اول یازديغى مکتوبلار، بونلارك بېسى - ملی مسئله بە عانداولان
 برارى آلتیرسا - اشجى صنفك غلبەسى ایچون بوتون قومەلری ممکن اولان
 قدر سفيرليگە آلماق و لازم گلن بوتون جبهەلر دە محكوم ملنلرك انقلابجى
 قوتلرینی سفيرليگە چككمكدن و ملی صندبترلدن استفادە ایتك ابدى.
 بو سفيرلگك نتیجەسى اولاراق، محكوم ملنلر آراسیندا، موقت مەنشە -
 وبق - ئەس - ئەر حكومتە كومك و برملی اولان اجتماعى - سیاسى
 عنصرلر بیلە، بی طرف قالدقلارینی و نہایت بو حال (كەرەنسكى) حكومتك
 دوشمەنى آسانلاشديرديغى سزە سويلەدم. بو صورتە، فرقه مزده.
 ملی مسئله نك دوزگون بر صورتە اورتابە آتيلماسى
 اوقتیار انقلابدن اول، پرولەتار قوملرینك و اونلارك اطرافندە
 بىرلشەن كندیلرك برلشمەسیندە صوگك درجە بوبوك برزول اونیامشدر. اوقتیار
 انقلابدان سوگرا، ملی مسئله نك قوبولديغى بوتون فرقه قورواتابلارینداملی
 مسئله بە دائر گیت - گیدە آباریلش سیاستك غایت بوبوك اهمیتی اولمشدر.
 ملی مسئله ۸ نجى فرقه قورولتايندا، فرقه پروگرامى ترتیب ایدیلیر کن
 قوبولمشدر. بو قورولتايندا بئە ھلە ۱۹۰۳ نجى ییلدە دوران مسئله اورتابە
 گلدی؛ او مسئله دە بو ابدى: ملنلرك ئوزمقدراتنى ئوزلری تعین ایتك
 حقوقى طلبى، بزم پروگراممزدى اولسونمى - اولسونمى؟ بو قورولتايندا كى
 بر چوق فرقهجى یولداشلار و خصوصاً او زماندانبرى موقملرینی دە گیشدیرن
 بیاتاقوف و بوخارین كى یولداشلار بو مسئله نك علیھندە چیقیشدا بولوندىلار؛
 اونلار گوستریوریورديلر كە: بز ایبەریالیزم دورینی كچیریوروز، بو دور ملی
 مسئله بى گىرىدە براقمش، ملی مسئله نك اوقدر بوبوك اهمیتی بوقدر و بز
 معین سوسیالیزم پروگرامنى حیاتە كچیرمگە اكنفا ایدە بیلیرز؛ امكجى عنصرلری
 اونلارك ملنلریندن آسیلى اولماياراق، برلشديرەجگز و اسلام. ملنلرك ئوز
 مقدراتنى ئوزلری تعین ایتك حقوقى طلبى بورژوازيآ دەموقراتياسنك
 طلبیر؛ بو طلبى، بگى شرائط ایچریسیندە ابلەرى سورمك لازم دگلدر.

لەئین یولداش بو نقطە نظرک علیھندە قطعی چیقیش بابدى و گوستردیکە:
 گرك جمهوریتمرك داخندە و گركە خارچندە باشابان حدسز ملنلر، مترقى
 قاپتايست ملنلرینك چوقدان كچیرمش اولدقلاری بردورى، ملی چارچیوودە
 برلشمك و ملی جمهوریتلر وجودە گتیرمك دورینی كچیریورلار.
 حال حاضر دا ملی دولتارك بوبەلكلە صورت كسب ایتەسى. ایبەر۔
 یالیزم علیھندە كى انقلابی قوه اولدیغیندان بو دوردن استفادە ایتەمك ایشجى
 صنفك فرقهسى طرفدن بایلان بر سەلنكارلیق اولوردى. لەئین یولداش
 بو موقعدە دوردى. اونك آرقاسنجا بوتون فرقه دە بو موقە طرفدار
 اولدى. ملی مسئله، ۱۹۱۹ نجى ییلدە ۸ نجى فرقه قورولتاينز طرفدن
 قبول اولوان بگى فرقه پروگرامدا یوقاریدا سويلنديگى كى قوبولدى.
 وئنداش محاربه سنك گیدیشندە، بونك انقلابمز ایچون نە قدر بوبوك اهمیتی
 اولدیغى، بن كچن محاضرلرمدە سزە سويلەدم. اوگ گورەدە بو مسئله دن
 آرتق بحث ایتەبەجگم.

فقط وئنداش محاربه سنك قورتارماسیلە بگى بر دور اورتابە چیقیدی.
 ملی مسئله وئنداش محاربه سیندە سانكە ئوز رولنى اونیابان كى اولدى.
 فقط محكوم ملنلرە منسوب اولان گیش كئلەر ھلە شورا قورولوشینا جلب
 ایدیلەمشدیلر، ھلە كافی درجەدە فرقه مرك قوئى آلتا گبرمەمشدیلر. اونلارك
 احتیاجى. اونلارك ملی جھتدن گوز آچمالاری فاقتندان نشت ایدن ك ابدانى
 مدنى احتیاجلاری تأمین ایدیلەمشدى. و بونك ھلە علاقە دار اولان بوتون عملى
 مسئلهلر صلح شرائطندە كى ملی سیاست مسئلهلرینی فرقه مرك ۱۰ نجى
 قورولتايندا بگیدن قوبماق لازم گلدی. ۱۰ نجى فرقه قورولتاينك قطعنامەسیندە
 شورا جمهوریتندە كى بوتون ملنلرە منسوب امكجى كئلەلرینك سيقى صورتە
 برلشمەلری، بونلارك بین الخلق و داخلی عكس انقلابە قارشو اولان مبارزەدە ئوز منفعت۔
 لرینی بیریلكدە طلب و تاكید ایتك لزومى سويلەنیوردى. او برى طرفدن بئە
 ھمان قطعنامەدە ھر بر ملنك امكجیلرینە ئوز ملی ایشجى - كندلى مدنیارینی
 گەنیشتمك اوغرىندا صوگك درجە بوبوك امكانلار ویرمك، اونلاری شورا قورولوشینا جلب
 ایتك، اونلارك دوغما دایلیندن قومونست معارفنە بر آلت صفتیلە استفادە ایتك
 لزومى دە گوستەریلیور. بو خصوصاً ۱۰ نجى قورولتاينك قراریندا سويلەنیور

و اوقرار وەلىقوروس شوونيزمىك اسگيمش چوروتيلرئنه قارشو مبارزه آپارماغى فرقمزك قارشوسينا آتيور. مىلى مسئلەبى اهميتدن سالماقدان عبارت اولان وەلىقوروس شوونيزمى بوگا تمايل گوستەرييورديكە: شورا حكومتى حقيقت اعتبارلە اسكى سياستى آپارسون. البته چار حكومتى زماندا اسير اولان ملتلىرى جدى بر صورتدە محكوم ايتمك سياستنى دگل، بلكە هيچ اولماسا اونلارا قارشو آچيقدان آچينا لاقيدلك و اونلارك احتياج و طلبلرئنه كافي قدر دقت ويرمەمك سياستى آپارسون. و طنداش محاربه سيندن سوگرا، فرقمز مختلف جنسلردن اولدقجا قارشيق بر تر كيدە بولونديغيندان و ايجر بسيندە يروله تاريات ايله برابر، كلى مقدار دادا خيردا - بورژوازيانك جور به جور طبقلرئندن ظهور ايدنلر اولديغيندان، فرقمزك بعضى عنصرلىرى؛ - نيجه كە ۱۰ نجى قورولتاي ميدانه چيغاردى، - وەلىقوروس شوونيزمىك نفوذى آلتا دوشديلر. فرقمزك نه اينكە خارجنده، بلكە داخلىندە بولونان بو وەلىقوروس شوونيزمى ايله مبارزه آپارماق - فرقمزك نوبتى وظيفه لرئندن برى اولاراق، قوبولمشدى. فقط سياسى حياتى گەج باشا دوشن، كسگين مىلى دويقويه مالك اولان و ۱۰ يىللر و عصرلرله اسارت آلتندا بولونان محكوم ملتلك آراسيندا ايلك زمانلار البته، مىلى مسئلەبه خستە بر علاقه بساەمك، بر زمان اونلارى تحقير ايدن و سيقان روسيەدن گلن هر شئنه قارشو اعتماد سز داورانماق كىبى حاللار ئوزىنى حس ايتديرمەلى ايدى. هر نه قادار ايدى روسيەدە شورا حكومتى وار ايديسەدە واودا بو اسير ملتلك منافعه خدمت ايدىيور ديسەدە، فقط بو قارىدا ديدىگمز اعتمادسزاق وار ايدى. اصناف، ضيالى و بورژوازيادان اولان خيردا عنصرلر، محلى شوونيزمى بو زمين اوزرىندە انكشاف ايتديرمگە چالشىيورديلار. سابق روسيەنك جوار ايتلرئندە و سوگرادان بو ايتلردن عملە گلن مختار و مستقل و غيرى بو كىبى جمهوريتارده كى قومونست قرقەسى، چوق برده يروله نار استناد گاهنه مالك اولما دىغيندان، بو آزغين عنصرلرە ئوز جر گەسيندە ميدان ويرديگە گوردە، محلى شوونيزم كىبى يولوخما بر خستەلك فرقمزك ايجنەدە سوقولدى. ايشە بوگا گوردەدر كە: ۱۰ نجى قورولتايدا بالكر وەلىقوروس شوونيزمى دگل، بلكە محلى شوونيزم ايله دە مبارزه آپارماق لزومى گوستەربلدى.

ايكى يىل كىجدى و فرقه مىلى مسئلەبه دائر اولان سوزلرئنى يىكيدن سويلەدى. بو ۱۲-نجى قورولتايدا ايدى. ايكى يىلدىن سوگرا، اولجە حل اولنوركن اوزون مدت ايجون يوللار گوستريلديگى حالدا، بو مسئلەبى يىكيدن اورتابە آتماغا فرقهبى مجبور ايدن سبب فرقهنك ۱۰ نجى قورولتايدان سوگرا، وجودە گلن تمايلە يىگى و اقتصادى شرائط ايدى.

بو يىگى شرائط نەدن عبارت ايدى؟ قيسادير ايسەك، بو شرائط يىگى اقتصاد سياستك تيجهلرئندن عبارت ايدى. يىگى اقتصاد سياستى نه كىبى تيجە و بردى؟ يىگى اقتصاد سياستى بزم اقتصادى محيطمزدە كى بورژوازيان عنصرلرئنى، كچنلردە چار حكومتك مىلى سياستى و اونك مطلقيت شوونيزمى استناد ايتديگى بورژوازيان عنصرلرئنى قوتلنديرمك، محكوم ملتار آراسيندا كى بورژوازيان عنصرلرئنى - (كە بونلاردان داطييعى اولاراق، محلى شوونيزم طبيعتندە اولان بورژوازيان احوال روحيسى آرتيوردى) محكملمتلك ايله تيجهلندى. بولابد ايدى. بو يىگى دن جانلانما و بورژوازيان عنصرلرئنك دبرچەلمەسى جريانى وەلىقوروسلارلە مسكون اولان صنايع دائرەلرئندە داها زيادە بر سرعته ايلەربەدبگيندن، فرقمز ۱۲ نجى قورولتايدا قطعى اولاراق، سويلەديكە: وەلىقوروس شوونيزمى ايله مبارزه آپارماق فرقهنك اصل وظيفەسىدە، محلى شوونيزمە قارشو مبارزه ايسە، ايكنجى درجەلى بر ايشدر. چونكە محلى شوونيزم وەلىقوروس شوونيزمى كىبى قورقولى دگلدر. سنالين بولداش قورولتايدا كى معروضە سيندە بونى رقملرلە گوستەرەرك، ديديكە: مىلى مسئلەدە بز دقمزك ۷۵ فائضى وەلىقوروس شوونيزمى ايله مبارزه به، ۶۵ فائضى ايسە، محلى شوونيزم مبارزەسنە ويرمەلى بز. بو حساب: شورالار اتفاقك وەلىقوروسلار كىبى الك چوق مترقى بر ملت ياشادىغى حصە سيندە و اولجە محكوم ملتلك ياشادىغى قسمندە، يىگى اقتصاد سياستى شرائطى ايله آرتان بورژوازيان عنصرلرئ طرفندن مىلى مسئلەدە بزە گوستەربەلك تضيقة قارشو، فرقمزك قاباغيندا دوران ايكى تهلەكەنك اضافى تفلتنى داها آچيق بر صورتدە قيد ايدىيور.

فرقمزك مىلى مسئلە حقندە كى نقطه نظرلرئنك انكشاف دورلرئ مختصرأ بوندان عبارتدر.

اگر بزرگترین کیچدیگمز بولا دونوب باقاراساق و اگر بوتون بودوراره بگون وورماغا چالیشیرساق. نه گوروروز؟ آشاغیدا کی فاقت نظر مزه چارباچاقدر: ایچربسینده هر شیدن اول ملی حرکات باشلایان، ئوزلرینک مدنی وضعیتی اعتباریله وولیقوروسلاردان بوکسک اولان ملنلر، شورالار اتفاقنک هیئتته داخل اولمامشلارددر. فینلاندىا، پولشا، لاتویا، ئەستونیا و لیتوا: حادئارک گیدیشینده بونلارک بورژوازیاسینا بینالخلق ایچپریالیزم طرفندن ویریلن کومک سایه سینده، بو کومگک اولنارا ویریلمه سنی آسانلاشدیران جغرافی وضعیتی سایه سینده، حال حاضرده آیریلیمشلار و اولنارا قارشو اولان علاقهمز داخلی ملی سیاستمزه عائد بر مسئله دگل، بلکه خارجی ملی مسئله به عائد اولان بر مسئله در.

شورالار اتفاقنک داخبلنده، باشلیجه اولاراق، عمومی قاعده اعتباریله وهم اقتصادی، هم سیاسی، هم مدنی جهتدن حاکم وولیقوروس ملتدن داها زیاده گیریدم کی ملنلرقالدی. بو حالی قید ایتمک لازمدر.

اگر بزرگترین بو ملنلرک اجتماعی هیئتته فکر ویررسهک و اگر بواجتماعی هیئتی تحلیل ایدرسهک، نه کبی نتیجه گله بیلیرز؟ بز هر شیدن اول بو نتیجه گلیرز که: بو ملنلرک آراسیندا کی بروله تاریات آز وضعیدر بونلارک باشلیجه حصه سی کندیلر، صوگ درجه آز حصه سی خیردا شهر بورژوازیاسی و گرک خیردا بورژوازیادان و گر کسه خصوصاً کندیلرذن عمله گلن ضیالیلارددر.

سوگرا تاریخی شرائط بوزیندن، انقلاب-وطنداش محاربه لری و مبارزه سنک گیدیشینده، قوتلی بروله تاریاسی اولان مدنی ملنلرک مسکون اولدینی مملکتلرک بزدن آیریلما سی بوزیندن شورالار اتفاقنک داخبلنده اک چوق ساق چار روسیه سینه قارشو مستملکه و خام مال منبعی رولنی اونایان، چار حکومتنک صنایعی انکشافدا مرافلانمادیقی، هر زمان قانلارینی سوردینی، اولناری صنعی اولاراق، اقتصادی انکشافنک آشانغی پله سینده ساقلادیقی مملکتلر قالدی. بوتون بوخاللار بو نتیجه یی ویرمشدر که: داخلی ملی سیاستمزه علاقهدار اولمامیز لازم گلن کتله نک اک چوقی، کندیلر کتله سیندن عبارت اولمشدر و حال حاضرده فرقه مزک ملی مسئله سی ایشجی صنفنک کندیلرله اولان علاقهمی مسئله سیله سبقی صورتده علاقهدارددر.

بالکز بو، ایشجی صنفنک عمومیتله کندیلرله قارشو اولان علاقهمی مسئله سی دگل. بلکه اکثری وولیقوروس اولان ایشجی صنفنک. مختلف دبللرده دانیشان کندیلرله قارشو اولان علاقهمی دیبمگدر. هر حالده بو دبلل فرقی ایشجی صنفنک کندیلرله قارشولقای علاقهمی واولارک آراسیندا برلک وجوده گیتریلمه سی مسئله سنی صوگ درجه جینلشدیر بیور و دوشمانلارمزک، جوربه جور بهانه لرله (مثلا ملیت بهانه سیله) کندیلری ایشجی صنفنک بالکز بونلارک آراسیندا بولونان اجتماعی فرقندن استفاده ایدمک دگل، حتی موجود تاریخی ملی فرقلردن ده استفاده ایدمک، آیرماق اوغریندا کی هر بر تشیملرینی آسانلاشدیر بیور. ایشته بوراسنی و ۱۰نجی قورولتایدان باشلاباراق، ۱۲نجی قورولتایه قدر ده گیشن وضعیتی گوسته رمک، سوبله دیبکلریمی نظر دفته آمالیسکز، ۱۰نجی قورولتایدان ۱۲نجی قورولتایه قدر وضعیت بو معناده ده گیشمشدر که: بز بو مدت عرضنده و هله اک چوق ۱۲نجی فرقه قورولتایدان سوگرا، دوشمان اولان ایکی اقتصادی قوتنک آرتماقدا دوام ایتمه سی فوقی قارشوسیندا دوریوروز. بونلارک بری کندلرده کی قولچوماقلار، اوبری ابد، شهرلرده کی تجارت بورژوازیاسیدر. اگر بونلارک ملی مسئله ده کی سیمالارینی آلاساق، اوزمان وولیقوروس ملتنی گوتوردیکده سیاسی جهتدن وولیقوروس شووینیزی وساق محکوم ملنلری گوتوردیکده محلی شووینیزم رنگیله رنگلنمشدر. بو صورتله فرقه مزک یاشادیقی بزى احاطه ایدن و اطرافمزدا کی بررژوازیایا دائره سنک تأثیر نفوذینه معروض قالان اقتصادی محیطده بز بر طرفدن وولیقوروس شووینیزمنه، اوبری طرفدن محلی شووینیزمه غداویرن اولنارک فرقه مزه قارشو اولان تأثیر نفوذینه کومک ویرن و فرقه مزایچون ئوز داخبلنده بو ایکی احواله قارشو صوگ درجه امانسز مبارزه آبارماق لزومنی دوغوران شرائطنک عمومی اولاراق، آرتماقی فاقنی قارشوسیندا دوریوروز.

یگی اقتصاد سیاستی بورژوازیایی محکملندیر بیور؛ ضیالیلاری انکشاف ایدیر بیور و ضیالیلارک بورژوازیایله اولان رابطه سنی قوتلندیر بیور. بونلارله برابر، اقتصادی محیطمزه چار بزمک، صنعی اولاراق، بر دائره یی صنایع

چېتىدىن دىگر دائىرىنىڭ ھەبە ئىلەرىلەن و مەھكۇم مەنلەرى مەننى، سىياسى و
 اقنىسادى چېتىدىن سەننى اولاراق. تەننىق آلتا آلان اسكى چوروتىلەرىندە
 قالىور. سارىزمەك بو چوروتىلەرىنى اورتاندان قالدېرماق، جوار مەللىكلەرى اقنىسادى
 چېتىدىن بو كەسەلەنگە، اونلاردا اشچى سەننى وچودە گىبىر مەگە. يەككى دوغەش
 بولونان ېشەجى سەننىنى انكەشەف ايتىدېر مەگە، مەنلا كەدلىلەر كېبى طەبقەلەر
 آيرىلەقلەرى تەننىدە؛ الك چوق اشچى سەننى طرفە جەبى مەكەن اولان
 غەنرلەرى طەبقەلەر آيرىماغا چالماق فرەمەزك وظيفەسى اولبور. بو وظيفەبى
 حل ايتەك، چار بو بوندىر بېنىك باقى قالمىش چوروتىلەرىنى مەو ايتەك، بوتون
 مەنلەر امكچىلەرنىڭ. حەقىقى سەننى و مەننى انفاقە شرايط بارانماق اېچون،
 حال ھازىردا فەالەتلىرى سەننىدە مەننى سەننىست آبارمالى. اولجە سەننى اولاراق،
 تەننىق آلتا ساقلانان خەلقلىرى بو كەسەلەنگە. اونلار كىنە تەننىق آلتا ساقلانمىش
 دېل و مەننىلەرىنى قومۇنىست مەننىق اېچون بىر واسطە يابماق، اونلار كى
 دېل و مەننىلەرىندەن بىر اونلارنى شورا قورولوشىنا بوتون مەننىق تەشكىلاتلار مەننى
 اوچمەنەن فرەقە تەشكىلاتلار مەننى جەب ايتەك اوغرىندا سەننىدە ايتەك لازىمەنە.
 بو خەسەسەننى ۱۰ نەجى و ۱۲ نەجى قورولنايك قەننى نامەلەرىندە و دورەنەجى
 فرەقە مەننىدە سەننى قەننىلەرىدا سەننى نېور. جوار مەللىكلەرنىڭ مەننىلەرى
 قەننى اولان بو وظيفە، شورا ھەكۇمەتنىڭ تەسەننى تام اولىنىدىن
 اورتابە آتەلمەشەن. بو وظيفەبى حل ايتەك بىر بو بونك موقىتەلەر الدە ايتەشەن،
 قەننى حل ايتەك مەننى ھەلە چوق شىلەر قالىور.

بونلارنى حل ايتەك اېچون بىر سوك كەننىدە بو بونك ايشلەر گورمەلى بىر.
 بو وظيفەبى حل ايتەك بوللارنىدا قارشومەننى چىقاجاق بوتون چىنەنكىلەرى
 باشادوشەك اېچون، شورالار انفاقە مەننى ھەننىتە نەننى سەننىق و حال ھازىردا
 شورالار انفاقە داخلى اولان بوتون مەننىلەرى و بونلارلەر مەننىق اراضىبى
 يەككىن دقت و مەننى كەننىدە وورمەلى بىر.

بىر بو مەننىلەرنىڭ آيرىلماقدا ھەننىلەرنىڭ بارەسەندە اونلار كى اجتمەننى
 ھەننى و بىر اونلار كى امكچى كەننىلەرى قارشومەننى دوران وظيفەلەرى ھەننىدە

بىر نەجى سوز سەننىلەك و شورالار انفاقە آيرى-آيرى ھەننىلەرىنى قەننى
 اولان مەننى سەننىتە ھەننىدە كى مەننى مەننى قەننى سەننىدە گەننىلەرى مەننى
 ھەننىدە بىر نەجى سوز سەننىلە مەننى بىر. بو ايشى گورمەك فرەمەزك؛ مەننى مەننىبى
 مەننى فورمولالارلەر حل ايتەك سەننىدىن، شورالار انفاقە آيرى-آيرى ھەننىلەرىندە
 بىر بو مەننىلەرنىڭ مەننى سەننىدە ھەننى كەننى سەننى دېمەكەن.

بوفېرلىقى. اودىرى طرفىدىن چىار حكومتىنىڭ اسارت و محكومىت سىياسىتى نىجىمى -- بى اولاراق، بو خىللىرى مدنى انكىشاك صولك درجه آلچاق بلە. سېندە بولوبورلار. بولاردان (مارى) و (ووتياق) كىي خانلىرى خىندە بوراسىنى قېد اېشمەلېدىر كە. اولارنىڭ دېلىندە بالىكز ۱۹۱۷ جىي يىلدىن باشلاپتاراق، يازى، غزىمە، مەكتىب و بو خىللىق اېمىدىيە قىدر ترقى اېتمەش اولان دېلىندىن آرز چوق آلستىقى و مدنى - اقتصادى احتىاجلار موافق ادبى بىردىل بارانماق تىشىي اولدىغى گوربوزز. (شورالار اتقانى جىمهورىتنىڭ حدودى خارچىندە؛ الورىشىلى جىغرافى شىرايط و خصوصاً دىگىز ساحلىندە بولونماق يوزىدىن مدنى انكىشاك داها زىادە بو كىسك بىلەسېندە بولوان فىنلر و ئەستونىيالىلار باشابورلار). جىمهورىتمىز دائىرسىندە كىي (اوغرو - فىن) خىللىرى غروپنىڭ كى جوقى كىدلىلر و آتچاق كىدلىلردىر. بو خىللىرى قارشى اولان مالى مسئلە كى زىادە كىدلىلرە بىرلىك مسئلەسى كىيى صرف قىلاسىك بىر صورتدەدر.

مقدارچە داها چوق اولان و قارا دىگىزدىن بىر مەجىط منجمدىشمالى و جىن حدودىدىن وولغا يە قدر كى چوق بىر بىر دونان سوگىرا كىي خىللىرى غروبى - تورك خىللىرىدىر. بىزم اراضىمىزدە كىي بو خىللىرى كى مەقدارى، ھەلە كىدە تىكاملدىن چوق اولان شورالار اېستاتىستىقانىڭ صولك درجه دوز. گون اولمايان و ضد مەلوماتە گورد، ۲۰ - ۱۷ مىليوندىر. بورايە بىر طرفدىن، قىسماً مەختار تاتارىستان جىمهورىتى داخلىدە سكونت اېدىن. فقط بىر زمان صنمى صورتدە بورايى مەستەلكەلىدىر. مەش روسلارلە بىرلىكە باشابان و تاتارىستان جىمهورىتى اھالىسىنىڭ نەقىباً ۵۰% تىشكىل اېدىن وولغا تاتارىلارى داخلىدە. بورايە بىر كىتەلە خالىدە (جىووش) اراضىسىندە و اقلېندە قالان مانلر صفتىلە تاتارىستان جىمهورىتىدە، سامارا، سىمبىرسقى و نىژنەغورود ولايتارىندە باشابان جىووشلاردا داخلىدەر. جىووشلاردا تاتارىلار كىي توركىدەرلر؛ بونىكە اساس روسىيە ياقىن بىردە سكون اولاراق، اولجە روس مەدىنىتىڭ تىجاوزكارانە تەئىرىنە مەروض قالمىشلار. بو طائىفە حال حاضرە دىنى جەتدىن قومشو تاتارلاردان كىسكىن بىر صورتدە فرالىدىر. تاتارىلار مەسلمان اېكىن، جىووشلار سلاو دىنە تەبەدىرلر. بو حال ھەر اېكى مەلتىڭ مەبىشتەدە خصوصى تەئىرلر يەمەشدر. بىزە

سكزنجى محاضرە.

شورالار جىمهورىتىلرىندە مالى مسئلەنىڭ خىلى.

شورالار اتقانىڭ مالى ھىئەتە نەظر سالدىقدا، بىز بىر بىچە غروب خىللىرى اېلە تەمس اېدىيورز. اگىر بىز دىل، مەدىنىت و چوق وعدە اور اقتصادى خصوصىتلىرىلە بىرى - بىرىنە آرز - چوق ياقىن اولان خىللىرى غروب اېلە بىرلىشىدەرە چىك اولساق، اوزمان ھەر شىدەن اول سابىق آوروپا روسىيەنىڭ شىمال و شىمال - شىرق جىمەلرىندە باشابان و (اوغرو - فىن) تەبىر اولونان خىللىرى غروب مەراسىت گىلە جىگىز. بورايە (قارمىل) مەختار جىمهورىتى اھالىسىنىڭ نەقىباً يارىسىنى تىشكىل اېدىن و فىنلرە، ئەستونىيالىلارلا فوق العادە ياقىن اولان قارەلر، اولجە، (زىربان) آدلانوبىدا، سابىق آوروپا روسىيەنىڭ شىمال - شىرق جىمەلرىندە كىي بىراردە سىكون اولان «قومى» لار داخلىدە. (قومى) اراضىسىنىڭ چوق جىمەسى باتاقىلقلار و گىربامىز مەشەلرە ئورتولش و مەدىنىت اېلە اقتصادنىڭ اېلە رەئەسى اېچىن. صولك درجه الورىشىلى اولمايان بىرزمىدىر.

بورايە اورتا وولغا بوشىدا كىي، اولجە (جەرمەس) آدلانان و اېندى مەختار (مارى) جىمهورىتى وجودە كىيىن (مارى) لار، مەختار (ووتياق) دائىرسىندە سىكون اولان (ووتياقلار). ھابىلە ئوزىنە مەختار اېلتى اولمايوبىدا سامارا ولايتىدە اكترىت تىشكىل اېدىن روسلار آراسىندا بارچا - بارچا ياپىلمش اولان و قىسماً بەنزە، قىسماً نىژنەغورود و قىسماً سىمبىرسقى ولايتلىرىندە باشابان (موردوا) خىللىرىدە بورايە داخلىدە. مەملىكىتمىزدە (اوغرو - فىنلرە) مەسروب، اولان ماتاردىن، بو كى بوبو گىدىر.

اراضىمىزدە سىكون اولان بو خىللىرى كى مەسروبە سالى اوج مەلېوندىن آرتىق دىگىدەر. بونلارنىڭ باشادىنى (قومى) دائىرسىندە صولك درجه كىسكىن بىر صورتدە ھىس اولان شىرايط، طىبەتنىڭ اولدۇقچاقىر گىدىر. بىر طرفدىن طىبەتنىڭ

بو حالده راست اولماق لازم گلبور. فقط چو و اشلا تپ و بدل اعتباريله تاتارلارا چوق ياتين اولراق، اولارله بر تورك طائفه نه منسوبدرلار.

تاتارلار يالگز تاتارستان جمهوريتك داخلنده ياشامبورلار. اولار وولغانك هر ابكى طرفنده بوتون وولغا بوينا داغيدمشلاردر. سامارا، پेत्रا، سيميرسك، تساريسين، و آستراخان ولايتلرينده ده. بوتون قيرغيز تپلرينده تاتارلار وار و بو يرارده بوتون تجارت تاتارلارك اينده بولونبور. بز او- رال، سيبيريا و قريمدا تاتار اهايسنك مختلف آداحيقلاربا راست گلبورز.

سوگرا شمالي قافقاسادا تاتارلارا ياقين اولان (نوغاسي) لار ياشابورلار. تاتارلار ملتك بولونديغي شرائط بونلارك صنفى چيئمن، اولدوفا ابتدائى بر پله ده طبقه لره آيرمالارين و بارجالانمالارين كومك ويردى. تاتارلارا عائد اولان بو فاقت خصوصى صورتده قيد ايديلمه ليدر. چار حكومتك تجاوز- كارانه بر صورتده مستملكه چيلگى بر زمان كنه حالده ياشايان تاتار كندلى كتلهرينى اوتيه - بويه داغلامغا و بروه تاراشماغا مجبور ايتدى و ايمدى دون حوضه سينده، اورال زاوودلاريندا، سيبيرانك (ايرقوتسك) ياتدا كى (چهره، خووس) دائره سينده بر چوق تاتار ايشجىلرى واردر. بز اورادا تاتار ايشجى اهايسنه راست گلبورز. تاتار بورژوازياسينا قيرغيزستاندا، شمالي قافقاسيا و توركستاندا راست گلبىگمى سزه - سويله مشدم. تاتار ملتى حقتده كى مى سياستمز يالگز تاتارستان جمهوريتنده بولونان و بر چوق ولايتلرده سكوت ايدوبده. اقليتى تشكىل ايدن تاتار كندليرينك موجوديتى دگل، بلكه تاتار ايشجى صنفكده موجوديتى نظره آلماليدر. بز تاتار كندليريله محكم برلك ياراتماق و نفوذمى تاتار طائفه نه منسوب اولان ديگر تورك خلقلرينه شامل قيلماق اوغريندا، مى سياستمزى تاتار ايشجى صنفه استناد ايتديرمه لى يز.

سوگرا تاتار خلقنك قوموشولقندا بولونان و مدنى انكشافك صوگ درجه آناعى پله سينده بولونان باشقيردلر گلبور. باشقيردستان جمهوريتى تشكىل ايدن بويوك اراضينك هپسند باشقيردلر ياشامبورلار، تاتارستان جمهوريتنده تاتارلار، موجود اهايلنك يالگز ۵۰٪ تشكىل ايتديكى كى، باشقيردلر نوز جمهوريتلرينده عيى فاضدن چوق دگلدلر. باشقيردلر ايله تاتارلار

آراسيندا كى فرق يالگز بوايسنادر كه باشقيردلرك ايجريسند بروه. تار واردر. باشقيرد ملتى كندلى و فسا مالدار بر ملتدر. بو ملك ر زمان نوز اراضيسينده، كيش و بول توپراغى وار ايدى. چار حكومتى بونلارا قارشو صوگ درجه كسكين و شملى بر سياست آباراق، توپراقلارنى اللرين آلماق و باشقيرد اهايسنى ديلچيلكه سالمش و تولد بوشدى. بز حال حاضردا بوشتلرك ايلارينه خصوصاً باشقيردستانك سابق (اورنبورغ) ولايتى تشكىل ايدن قسمنده راست گلبورز.

بن تورك خلقلرى حقتده داشماقدا دوام ايديبورم. باشقيردلرك قوموشو. لغيندا، مقدار اعتباريله دگل، بلكه اراضى اعتباريله اولدوفا بويوك قير- غيز خاقى ياشابور. قيرغيزلار يالگز مختار قيرغيزستان جمهوريتى داخلنده ياشامقدان باشقا، توركستانده بويوك قسمى اشغال ايديبورلر. توركستانك وتون شمال حصه سينده - بى سو (سابق ساميرمچن) و (سرداريا) دائره لرينده قيرغيزلار ساكدلر. بونلار هله خوارزم خلق جمهوريتنده ده ياشابارق، تام اوزاق جنوب - شرقده چين حدودى ده كچبورلر. قيرغيز- ستان مختار جمهوريتنده چملىنى ابكى مليونه ياقين قيرغيز وار، تقريباً و قدر قيرغيزدا توركستان شورى جمهوريتنده ياشابور. قيرغيز كتله سى مدنى و اقتصادى ترقيده، تاتار و باشقيردلردن داها آشاغى پله ده بولونبورلار. دوغربدر، قيرغيزستان جمهوريتك شمال حصه لرينده قيرغيز اهايسنك بعض قسمى كوچربلكدن ال چيكه رك، اوتوراق حيات سورمكه باشلامشلار و بونكله برابر، قيرغيزستان اهايسنك بر قسمى ياريم كوچرى و ياريم اوتوراق بر حيات سوريبورسه ده، فقط قيرغيز اهايسنك برده قالان حصه سى ايمديه قدر صرف مالدارقله مشغول اولبور و كوچرى بر طرز حيات كچرببور. ايسته بو اساس سبه گوره دركه: مقدار اعتباريله آز اولان بو ملت بو قدر بويوك اراضى بى اشغال ايتمشدر. ۲۰ - ۲۱ نجى ييله قيرغيزلارك كيجيرديكى قورقونج آجقلار، وطنداش محاربه لرينك تاثيرى آلتدا اولراق، حال حاضردا قيرغيز اهايسنك چوقى آجيفا دوشمش، موجوديتلرينك مبعى اولان مال - قارالارى صوگ درجه آزالمش و بو حال قيرغيز كتله لرينى كوچربلكدن و آز كچرك، كتله وى بر صورتده

اوتوراق اولماغا و اولارا بر بردن ديگر يره كچمك امكانى وىرن
مال قارادان محروم الدقلارينا ايستەر - ايستهمز مجبور ايدىيور. فقط
قىرغىزستان جمهوريتىندە كى توپراقلاردان چوق آز قىسمنك منبت اولماسى،
قىرغىزستان اهابىنك اوتوراق حيات سورمه لرنبى چوق چتىنلشديريور. بو
جمهوريت اراضىنك نك بويوك قىسمى تامبله هيچ برشى بىترمه بن قومقلار
تشكىل ايدىيور، بو قومقلارك اوزرىندە بالگز حيوان بىنه يارابا بيان
يتكىلر عمله كىيور، حيوان دا بوم ايله ئوزنبى سلهمك اىچون، يوزلر و
يىكلىرجه ويرست يول بورومه لىدر. بو توپراقلاردا قطعياً تاخيل بىتمه بور،
ديگر طرفدن اكينچىلىگه يارابان توپراقلار وار ايسه ده، فقط بونلارك
صنى صورتده سووارىلماسى لازمدر. قىرغىزستان جمهوريتنك و تور كىستاندا
باشابان قىرغىزلارك اكينه اراز توپراقلارنبى سووارماق مسئله سى فوق العاده
جدى اولان اقتصادى بر مسئله در و قىرغىز خلقك موجودىتى و انكشافى
و اقتصادى مسئله نك حلى ايله سيقى صورتده علاقه داردر.

سوگرا بر تورك خلقته داها راست گلبورز؛ بولار سايلارى اعتبارله
قىرغىزلارا بر آز گذشت ايدىيورلر؛ فقط اراضى نسبت قبول ايتمزدرجه ده
آزدرد. بونلار (فەرغانه) و (سمرقند) ده كى اوزبكلردر. اوزبكلر بخارا
خلق جمهوريتنك بويوك بر قىسمى اشغال ايدىيورلار. اوزبه كلرك قىرغىزلاردان
اساس فرقلرى بورا سىدادر كه: اوزبه كلر صنى سووارىلما اوزرىندە قورولان
اسكى مدنيت خلقيدرلر. بو صنى سووارما تور كىستاندا چوق مدت بوندان
اول چوق ايله ريله شدى؛ سوگرادان سقوطه اوغرامش. فقط حال حاضر دادا
صنى سووارما تور كىستان اقتصادياتنك اساس استناد كاهى و تور كىستان بامبوق
زراعتنك اساس شرطلرىندندر. تور كىستانك استحصال قوه لرنبى يو كسه لىتمك
مسئله سى، بو صنى سووارما اصولنك سو قولدىغى اراضى بى گيت - گيده گيشلتمك
مسئله بىله سيقى صورتده علاقه داردر. تور كىستان بر بامبوق مركزى اولماق
حسىله، بوتون شورالار فهده راسبونى اىچون اهمى تىدر. اورادا بامبوق اكينى،
هله چوق مدت بوندان اول چار حكومنى انكشاف ايتدىرمگه باشلادى.
صوك مجاربه يىلاربه قدر، بخارا داخل اولما ماقله، بالگز تور كىستاندا ۶۰۰ يىك
ديستىن بامبوق اكيليور و هر يىل ۱۰ مليون بوتدان يوقارى محصول

اويلوردى. بو مقدار، تو قوبو چىلق صنایع مزه لازم اولان بامبوق خام مالنك
۶۰ فائىضى تشكىل ايدىيوردى. وطنداش مجاربه سى و بونگله علاقه دار اولان
بر چوق شرطلر، تور كىستاندا بامبوق اكينىنك صوك درجه باتوب خراب
اولما سى سبب اولمشدر. ا كىيان بامبوغك مقدارى ۲۲ نجى يىلده (۵۰)؛ ۲۳ نجى
يىلده (۱۵۰) يىك دىسياتىنه وارمشدر. حال حاضرده تور كىستاندا بامبوق اكينى
سرعتلى بر جربان ايله يو كسه لىور. شورا حكومتى حال حاضر دا؛ تور كىستاندا
مر كزى روسيه ده اعمال اولونان خام مال منبى كى استفاده ايدن چار حكومتنك
سىاستى بارچالايور. شورا حكومتى بامبوغك منبى اولان تور كىستاندا، بامبوق
منسوجاتى صنایعى بنا ايتمگه باشلامشدر. تور كىستانك ئوزنبى اقتصاد چىندن
يو كسه لىتمك اىچون، بونك صوك درجه بويوك اهمى تى اولماق ايدر. عين زماندا
بونك تور كىستان پروله تارىاسنى بيشدىرمك و تكامله ايريشدىرمك اىچونده
بويوك سىاسى اهمى تى اولماق ايدر.

شورالار اتفاقى و قومشو خوارزم و بخارا خلق جمهوريتلرى اراضى سىنده كى
اوزبه كلرك سايى ۳۰۵ مليونه وار ييور. اوزبه كلرك چوق حصه سى افغانستان
تور كىستانى آدلانان محله مسكوندرلار. ايمدى تور كىستانك اوزبه كلر دائره لرى
و بخارا ايله خوارزمك اوزبه كلر حصه لرى برلشدىر يله رك، خصوصى اوزبكىستان
جمهوريتى وجوده گتير ييور.

شورالار تور كىستاندا تورك خلقلرى خىسندن اولان بر خلق داها واردر.
بونلاردا تور كىستان مختار بالىنده و حال حاضر دا ده گيشدىر يله رك، مستقل
جمهوريت آدلانان تور كىستاندا باشابان تور كىمنلردر. قىرغىزلار كى، تور كىمنلرده
ئوز اقتصادى و ضىمتلرى اغبار يله، كوچرى و اوتوراق اولماق اوزره ايكى به
آير يلىورلار، (بمود) لار كوچرى تور كىمنلردر، اوتوراق اولانلار ايسه،
تور كىستاندا (مهربو)، (آخال ته كه) و غىرى بو كى واحه لرده سكونت
ايدن تور كىمنلردر. (آخال - ته كه) ده كى تور كىمنلر ته كه آدلانىورلار.
اوتوراق تور كىمنلر اكينچىلىگه مشغول اوليور و صنى سووارىلما اصولنى
تطبيق ايدىيورلار. اوتوراق تور كىمنلر اشغال ايتدىگى دائره بامبوق چىندن
بوتون شورالار اتفاقى اىچون چوق قىملىدر؛ خوارزم و بخارادا كىلرده
داخل اولماق له، تور كىمنلرك عمومى سايى ۴۰۰ يىك چا ييور.

بوندان باشقا، کوچری تور کینلردن بر فسخی ایرانک شخالندا، اونوراق تور کینلرک بر حصه سی اسه، افغانستاندا (هه پروت) اوواسیندا سکوت ایدیورلر.

سوگرا قاقاسیانک داخلنده چوق بووک بر ملت اولان آذربایجان تورک لری وارددر. بونلارک اگ چوقی اونوراق حیات آباریورلار. آذربایجانک داخلنده سوک درجه بووک صنایع مرکز لر مزدن بری اولان، باکو نفت معدنلری وارددر. دوغریدر، باکو نفت معدنلرینده جالبشان ایشچیلرک چوقی تورک ملتندن دگلسلرده، فقط بورادا یئده معلوم تورک بروله نار دسنه سی وارددر. و بوچهندن یعنی بروله نار دسنه سنک اولماسی جهندن، آذربایجان تورک ملتی، باشقا تورک ملتلریندن آیریلماق و نئزلار ايله بر جرگه به قویه لمالیدر. بوراده کی تورک بروله نار کنگلاری آراسیندا ایش آبارماق مسئله سینک بزم ایچون برنجی درجه دن معنا و اهمیتی وارددر.

اوزبه کار و تور کینلر آراسیندا بروله نار عنصری بوق کیدر. قیرغیز لاردا مثلا (غوریف - نه فین) دائره سینده کی نفت معدنلرینده، و (سه مپالانین) ولایتک (یه کیاستوس) داکی داش کومور معدنلرینده، اولماق اوزره، چوق آذ بروله نار عنصری وارددر. عمومیتله، قیرغیزلار آراسیندا بروله نار عنصری چوق ضعیفدر. حالبوکه آذربایجاندا صنایک ترقیسی ایچون، بوتون طبیعی شرطلرک موجود اولماسیندان باشقا، برده حاضر صنایع و بروله نار یات وار و بونک بر قسمی ده تورک منته منسوبدر. بونک بر استناد گاه اولماق، واسطه سی ايله تورک آذربایجان و همچین ایران داخلنده بولونان تورک کیدیلرله علاقه مزی محکملتمک اعتبارله سوک درجه بووک اهمیتی وارددر.

سوگرا شمالی قاقاسیانک داغ اتکلرینده قارا چایللار، بالقارلار، قوموقلار کبی بر چوق تورک خقللری دهاواردر. قوموقلار داغستان شورا جمهو ریتک شمالینده یاشایورلار. قاراچایللار چر کسلرله برلیکده قاراجای - چرکس، مختار ایالتده مسکوندرلار. (بالقار) لار قابدینلرله برلیکده قاباردا بالقار مختار ایالتی اشغال ایدیورلر؛ بونلار فوق العاده گیریده قالمش خقلدر. بونلار بالکیز چار حکومتدن د گل، بلکه مثلا (قاباردین) بگلریندن ده ظلم گوره شلدر. اگر داغلاردا یاشایان، باریم مالدارلق تصرفاتله مشغول

اولان، قسماً دوژ برلرده اکیچیلکه حیات سورن ایشچی سفندن نشاهلری یله اولجابان (مئقار) لاردان محنت ایدرک، بونلار فرشو لازمی سیاسی یفلاشماز اولمالیدر.

سوگرا داخلی روسیه، ووتو بوی، شمالی قاقاس، زاققاسیا، قیرغیز ستان، نورکستان، الهه برار، سیردادا تورک خقللری وار، بونلار مختار (اورات) ایالتی و سوک درجه بووک نفوت جمهوریتی تشکیل ایدیورلر. (اورات) ایالتده اوراتلار یاشایورلار. اوراتلار تور کینلر، نفوت جمهور ریتینده ۹۰ فاضی تشکیل ایدن و یته تورک اولان بونلار یاشایورلار. مقدری ۲۰۰ یگه قدر اولان اوراتلار تپ اغتیرمه عایت گیریده قالمش، چوق آذ ایلهرله منیش کیدیلردر. بونلار فرشو بزماق سیاست بالکیز ایلک آدیم لاریشی آنمالی بز، منی اولارک آراسیندا باری وجوده کیرملی، مکسکتر اجمالی و غیره بوکی ایشلر گورملی بز.

قونلارک آراسیندا سوک درجه بووک سخی ضدینلر وارددر. اورادا (ویونات) آدلانان گند قولجوماقلاری، بوژو و آذیا تاجر عنصرلری، ضیایلار وار، بونلار باشقا تورک خقللری آراسیندا کیرمه سینتا، دها زیاده مدنی و مشرقی عنصرلردر. باقونستدا کی شورا سیاست کچیلرده سخی طبقه لشمه نک اهمیتی بر درجه به قدر عدم تقدیر اوغرانندی. ومسته به دوغرودان دوغروبوا یفلاشماق نتیجه سی اولاراق، بر آذ اول ۱۹۲۱ نجی، حتی ۱۹۲۲ نجی یللرده هله مختار جمهوریت اولمادیکی زمان باقونستان کله وی عصبانلار ایدان اولمشدی؛ بو عصبانلار باقونستان دائره سنک سیربامر کزلریندن اوزاق اولماسی سابه سینده چوق کوچ ايله ساکت ایدیلمشدی (جههوریتک باش شهری اولان باقونسق دمیر بول ايله ۲۵۰۰ ویرسنتک بر مسافه ده در). عصبانلار ساکت ایدیلدیکن سوگرا، خصوصی شکلده اولان محلی خصوصیتلر نظره آلمشدر. اورتابب کیدیلر و ضیایلار فرشو لازمی سیاست آباریلدی و حال حاضردا بز سوک درجه اوزاق، فوق العاده زنگین و بووک گله جگی اولان بونولکله بی تمامیله شورالاشدیرماغا موفق اولدق. بورادا اهالی فوق العاده فعال و تشبکاردر. اولارک فرشوسینا گیش اقتصادی و مدنی انکشاف بوی آچیلمشدر.

بن شورا توپراغى داخلىدە كى تورك خاقلرى حقتىدە بوقادار سولەمكە قورۇتۇپتۇر. بونلار حل حاضر دا مىلى واحدار اولماق اوزرە، معين، مخاز و مستقل جمهوريتلر و مختار اياتلار اساسى اوزرىندە انكشاف ايدىيورلر.

سوگرا موغول خاقلرى غروپى گلبور. مختار قالمىق اباقتى اشغال ايدىن قالمىقلار و بوريات موغوللار، موغول خاقلرىنە منسوبدرلار. بولەلكە موغول غروپى شورا اراضىسى داخلىدە چوق ضعيف اولماقە برابر، شورا اراضىسى خارچىدە سوگ درجه قوتلدر. خصوصى موغوللاردان باشقا چىنلر، قورۇبايلار، بابونلار، آتاماتلردە موغوللار منسوبدرلار. بوغروپ يوزمليونلاردان چوقدر.

بوريات - موغوللار و قالمىقلاردان باشقا شورالار اتفاقتا داخلىدە اوزاق شرقە اقلتدە قالان مىتىر. اولماق اوزرە، كلى مقداردا چىنلر و قورۇبايلار وار در. ساحل بوى (آمور) دا، (زاباقتال) دائرەسىندە وغىرى برلردە حدسىز چاپىز يىكلرى تشكيل ايدىن بو خاقلر قارشو دوزگون سياست آبارما. نك، بزم ايچون سوگ درجه بوبوك اهمىتى واردر؛ چونكە بو دوزگون سياست بزه؛ خارچى ئولكەدە ياشايان گىش چىنلر و قورۇبايلار كتلەسى برلشدرىچى بر سلسلە خدمتى گورمك و معين دستلر حاضر لاماقتى و برىيور. قورۇبايلىقەنە گلبىكە بو مسئله نك پالگىز بر قورۇبا مسئلهسى اولدىقنا گورەدەك، بلكە بوندان باشقا بابونيا ايمپريالىزمنىڭ اقتصادى و سياسى اساسلارلە مربوط اولان بر مسئله اولدىقنا گورەدە، بوبوك اهمىتى واردر. باشقا ايمپريالىست دولتلر كى بابونيا دا و بابونيا ايمپريالىستلر بىر چوق تاريخى سىلر يوزىدىن غصب ايتدىكلرى گىرىدە قالمش ملتارە قارشو محكوميت سياستى آبارىيورلار. حال حاضر دا قورۇبا سياسى مختارىت امكانندان محروم ايدىلمش و بابونياكت ائندە بولونبور. بوگنا گورە قورۇبا مسئلهسى بزم سياستىدە، بابونيا ابلە اولان بارزەمز ايچون، استفادە ايدىلەيلەجك، غابت جدى بر مسئلهدر. نەقدر كە بو مسئله ايمىدىيە قدر حل اولونمايش، بابونيا ايمپريالىزمى بزم قارشو دشمنانە سياست آبارماقتا دوام ايدىيور. عمومىلە چىنلر و قورۇبايلار كى موغول خاقلرىنە قارشو اولان علاقەمز حقتىدە كى مسئله نك اوندادوقوز حصەسى داخلى سياستىز دكل، خارچى سياستىز عاندر.

بن برده ئوزھىتى اعتبارلە فوق العادە چوق اولان (هر نه قدر بو خاقلر كى برلىكە كى ساى ۵ مىليون نقرە چانما بوسادا) قاقاسيا خاقلرىنك غروپندان بحث ائتمەلىم. بو خاقلردن ك چوقى گورچىلردر. گورچىلر گورجستان شورا جمهوريتىنك بوبوك اكثرىتى تشكيل ايدىيور و مليون بارماقتا واردرلار. گورچىلر قارتالى - ايمەرتىن و مىنگرەل آدلى ايكى طائفە آربايبورو دىل اعتبارلە برى - برىندن بر درجەبە قدر مراقىلدرلر. فقط هر حالدا بو ايكى لهجە عىنى دىلە مخصوص لهجەلردر. گورجستان شورا جمهوريتىدە ياشايان گورچىلردن باشقا آجارايلار، لازار كى توركە داخلىدەدە ياشايان گورچىلردە واردر و بز بونلار كى عىنى خلق اولدىقنى قىد ايدە يىلبرىز. بن اولكى محسۇلە ضرەلرمدە سزە سوبلەدمكە: گورچى خاقتى ئوزىنك مدنى انكشافى چىتىن شورا لار اتفاقتا ياشايان خاقلر كى بىزىن بو كىسكدر. مثلا گورجستاندا سواد، اساس روسبەدە كىندن چوق بو كىسكدر. گورجستاندا انقلاب حرىكاتى اون يىللردىن بىر كە واردر و عمومى قوممونيست فرقه نك بر حصەسى اولان گورجستان قوممونيست فرقه نك بزمكى قدر تاريخى واردر. دوغرىدەر، گورجستاندا سوگ درجه ابلەرى گىشىمىش صنایع يوقدر، فقط اورادا بوبوك دمىر بول اعمالاتخانەسى بوتون دىنا صنایعى ايچون سوگ درجە بوبوك اهمىتى اولان (مارغانس) صنایعى، (توقوبول) دائرەسىندە داش كرمور صنایعى واردر.

بوندان باشقا گورجستان كىدىلر نك آراسىدا بر چوق بارم پرولەتار عنصرلر وار. بونلار ۱۹۰۵ نجى يىل انقلاب حرىكاتىدا و ۲۰ - ۱۹۱۸ نجى يىللردە گورجستاندا مەنشەويق حكومتى اولدىقنى زەماندا اونلار كى عليشە كى انقلاب حرىكاتىدا فالىتلى صورتدە اشتراك ائمشدر. ۱۹۱۸ نجى يىلدىن ۱۹۲۱ نجى يىلە قدر حكومت باشىدا دوران گورجستان مەنشەويق حكومتى بوتون تاريخى مەنشەويقار عليشە كى آردى - آراسى كىسىلمز كىدىلى نصيانلارنى تاريخىدەر.

بو خصوصاً ارمنستاندا، بر درجەبە قدر گورجستانى آگىدىيور. تاتارلار حقتىدە سوبەدىكلرىمى عىنى ابلە ارمنى ملتى حقتىدە سوبەلمك اولار. هر نه قدر ارمنلر عمومى سوبە اعتبارلە وولغا تاتارلارنىدىن بو كىسك

ایسه لرده، فقط بو مانگ بو گونکی حیات شرائطی چوق آغیردر. کیچمشده فارسلاز و تورکلر طرفدن ارمنستان جمهوریتی اراضینه یاپلان آردی آراسی - کسلیمز تجاوزلر نتیجهسی اولاراق، ارمنی خلقنک نسبتاً آز حصهسی قالمشدر. ارمنی خلقنک بویوک قسمی اولجه آسیا تورکیه سنک قومشو حصه سنده یاشایبور ایدیلر، فقط معیاره لر نتیجهسی اولاراق، تورکیه اراضیسی داخنده یاشایان ارمنیلر آرتق یوق اولمش؛ اولارنک قالمش اولانلاری آجیناقلی بر حالدا دنیا نک هر طرفنه داغیمشلا دردر. فقط بوتون شمالی قفقاسیادا، گورجستاندا، حتی تورکستاندا کوچوک و اورتا ارمنی بورژوازی سی واردر. فقط ارمنستاندا باشلیجه اولاراق، کندیلر و یالگز چوق آز مقداردا بروه تاریات و بورژوازی واردر. هر حالدا ارمنی خلقی نوزینک مدنی سوبهسی اعتبارله، دیگر قفقاسیا خلقلرینه نسبتاً داها بویوک انکشاف یه سینده بولونیور و گورجیلر باقیلاشیور.

گورجیلر و ارمنیلرله برلیکده زاقفقاسیادا یاشایان قفقاسیا خلقلرینک غروبنا شمالی قفقاسیادا یاشایان چهر کسلرله داخلدرلر. چهر کسلر اولجه کتله حائنده قارا دگزک بوتون ساحلی اشغال ایدیوردیلر. اولار نوز داغلاریندا، اون ییلرجه روس اوردوسینا گوسته ردبکاری امانسز مقاومتلری نتیجهسی اولاراق، قفقاسیا تامامه استیلا ایدیلدیکن سوگرا، چهر کس اهالیسنک دده دورت حصهسی تجاوزکارانه بر صورتده تورکیه به کوچورولدی. برده قالان آز حصهسی ده (قوبان) اوواسینا کوچورولدی. چهر کسلر حال حاضردا مختار (چهر کس - آدیکوی) ایالتی اشغال ایدیورلر؛ چهر کس طاقه لریندن بری قاپاردالارد؛ بونلار قاپاردین بالقار جمهوریتی اهالیسنک دورنده اوچنی تشکیل ایدیورلار. بونلارله قومشو اولان جبالون جمهورتده آهه ن و اینقوشلار مسکوندر. چه چن مختار ایالتنده چه چنلر واردر. سوگرا داغستان اراضینده یاشایان بعض تورک خلقلریندن باشقا، آوارلار، دارگیلر، کورنلر، لافلار و غیریلری کبی بر چوق خلقلرده واردر. کجه داغستاندا یاشایان بویله خلقلرک مقداری یگرمیدن چوقدر. هر طرفدن جیقلمز داغ سلسله لرله کسین به داغلق محل، مختلف خیردا طاقه لرک بری - بریندن آریلمالارینا کومک ایدن جغرافی شرائطه مالکدر. بو

حانک نتیجهسی اولاراق، بویله کیچیک بر برده، حال حاضردا مختلف دیلرله دانیشان یگرمی به قدر طاقه واردر.

قفقاسیا خلقلرینک بو غروپنی ایکی درجه به آیرماق لازمدر. بر طرفدن گورجیلر، ارمنیلر، قسماً جبالون خلقلریندن آسه تیلرک و خصوصاً گورجیلرله ارمنیلرک بویوک مدنی و بویوک تاریخی کیچمیشی واردر. گورجیلر و ارمنیلرک کیچمشده مستقل ملی دولت تاریخی واردر. حال حاضردا گورجستان و ارمنستاندا اهالینک طبقه شمه منی، یعنی بورژوازی، ایشجی صنفی و ضیالیلارا آیریلدیقلرینی گوریورلر. باشقا خلقلره، یعنی چهر کسلره، قاپاردیلرله، چه چنلرله و داغستان خلقلرینک چوقه گلدیکده، بونلار چوق گیریده قالمش خلقلردر، چوق مالدارلقه مشغولدرلار. بونلار قارشوز تورک و اوغرو-فین خلقلرینه قارشو اولان اصولارمزى تطبیق اتمه لی و اولار یا قلاشدیرمز کبی باقیلاشمالی ن.

بن هله صوگ درجه بویوک اوقراینا و بهلوروسیا ملنلرینی گوسته رمدم. اوقراینا ملتی حدسز اهالیسنک هیئت اعتبارله، شورالار اتفاقدا ک بویوک بر دوتیور و ۳۰ میلیون قدر نفوسی واردر. بهلوروسیا سوبالیست شورا جمهوریتی بو بودیکدن سوگرا، ۴ میلیون یاقین اهالی به مالک اولمشدر. بوراده بزه سانکه ک زیاده مدنی اولان ملنلرله این گورمک لازم گلدیکنه باقمیاراق، کیچمشده کبی محکومیت و اسارت او قدر شدتلی اولمشدر که: ملی مسئله بی حل ایدر کن قارشومز اچقن عمومی ماهیتلی نقطه لرک، یوقاریدا هنوز سایدیمز ملنلرگکی ایله صوگ درجه مشابهتی واردر. اتفاقمزدا کبی ملنلرک اکثریته قارشو اولان ملی مسئله کندی مسئله سیدر. بو عمومی نقطه لر هر شیدن اول اوقراینا و بهلوروسیا تطبیق ایدیلمشدر.

بو ایکی ملنک اولدیجا بویوک اکثریتی کندیلردر؛ شهر بورژوازیسی و بروه تاریات چوق آزدر. مثلا اوقراینا دائره سینده کبی بروه تاریاتک اکثریتی اصل اوقراینا ایسه ده، فقط روسلاشمش و چوقی روس دیلیندن استفاده ایدیور. ایری صنایعدن محروم اولان بهلوروسیا اراضینه گلدیکده بوراده خیردا صنایع بروه تاریاتک چوقی به دیلر، بولیاقلار، روسلار و چوق آزی بهلوروسلاردر. بوکا گوره بورادا بز چوق آغیر شرائط داخنده بولونیور.

شورا جمهوریتلری اتفامزك ملی هیئتسی عمومیتله بویله دره اکثریتی بویوك كته تشكیل ایدن سایدیغمز خانلرله برابر، شورالار اتفامزك داخلنده برده اقلیتده قالان ملنلر واردر.

بزه اولدقجا چوقه میلیونلاری آشان یهودیلر، نمسلر (نمسلرک بر قسمندن حتی مستقل نمس جمهوریتی عمله گتیریلمشدر) بوز بیگلرجه لاتیشلار، نئستونیالیلار و بولیاقلار واردر. بعض موجود اساسلار اولمادیغینا گوره، آیری-آیری ایالتلرده برلشدیرمه برك بونلارک حقتدهده (برلشمه یورلر چونکه کتله حالنده اولاراق، معین اراضی بی اشغال ایتمه یورلر) معین سیاست آبارماق، اونلارا ملی دیلارلرینده مکتب آچماق، اونلارک دیلارلرینه دولت ادارهلرینده کار گذاراق دیلی اولماق امکائی و برمک و بو یول ایله اونلاری فرقه و شورا قورولوشمزنا جلب ایتمک لازم گلیور. سوسیالیست شورا جمهوریتلری اتفامزك ملی هیئتی بو اتفامزك سیاسی منظره سنده معین و مختلف رنگ ویرمشدر. بونگچون جور-به-جور رنگلرله مختلف ملی جمهوریتلرله و ایالتلره آبریلان خریطه مزه باقماق کافیدر.

بوتون بو دولاشیق شرائط و خصرصاً شورالار اتفامزدا یاشایان ملنلرک اولدقجا بویوك اکثریتک کندلی هیئتی بو شورا جمهوریتلرینک قوممونیست تشکیلاتلارینادا ئوز تأثیرینی یامشدر. بعض جوار مملکتلریمزده بونلارک اهاالیسنک اساس کتله سی کندیلر اولدیغینا گوره، قوممونیست تشکیلاتلاری چوق گه چ وجوده گلمش، تیز وجوده گان براردهده فوق العاده اوزون بر مدتدن سوگرا گلمش و ئوزیده بو جوار مملکتلرک شهرلرینده و صنایع مرکز لرینده یاشایان روس ایسجیلرینک تشکیلاتی اولمشدر؛ فقط بونلاره مذکور جوار مملکتک اصل اهاالیسی ایله مربوط اولان بر تشکیلات د گل اییدی. بو عمومی قاعده بی داها آچیق صورتهده ایضاح ایتمک ایچون فاقتلار گوسته رلم. مثلا بر طرفدن اوقرانی، او بری طرفدن آذربایجانی آلام. بو مملکتلرک ایکسیندهده ایری صنایع واردر: آذربایجانک داخلنده باکو، اوقرانادا ایسه مهم فلزات منبعی اولان دون حوضه سی و غیریلری واردر. باکو فرقه تشکیلاتمز بر آز مدت بوندان اول، ۲۵ ییلگنی بایرام نمشدر. فقط باکو تشکیلاتی ئوز نفوذینی باکو پروله تاراسنک تورک قسمنه

نه زمان یامشدر؛ چوق گه چ. فرقه، زک آذربایجاندا کی اکتین تشکیلاتی اولان باکو تشکیلاتی ۱۵ - ۲۰ ییل مدت عرضنده بالکز مستنا اولاراق، یاخود دیمک اولار که مستنا اولاراق، روس ایسجیلرینک و اولایار که مستنا ارمنی ایسجیلرینک تشکیلاتی اولمشدر. تورک پروله تار قسمنک بالکز ۱۹۱۹ و ۲۰ نجی ییلردن باشلا یاراق، حقیقی صورتهده و لازم اولدیغی کی، فرقه تشکیلاته جلب اولونماغا باشلا دیغنی سوبله سم خطا ایتمه رم.

سوگرا اوقرانی آلام. روسیه قوممونیست فرقه سنک داخلنده ایالت تشکیلاتی اولان اوقرانیا قوممونیست فرقه سی، بالکز ۱۹۱۸ نجی ییلک بهار بندیری (ناغانروق مشاوره سی زما تاندانیری) موجوددر. همان ۱۸ نجی ییلک ایول آیندا اوقرانیا قوممونیست فرقه سنک قورولما بی اولمشدر. بعض رقم لر گوسته رمکه مساعده ویرگز، اوقرانادا اگر ۸۰ فائض د گلسه، هیچ اولماسا ۷۵ فائض اوقرانیا اهاالیسی واردر. یاشان باشا اوقرانیالارلا مسکون اولان کییه ف، والین، بودولسوق، پولتاوا کی بر چوق ولایتلر واردر. اوقرانادا کی فرقه مزک ملی هیئتی نعدن عبارتدر؛ نه بعض رقم لر گوسته رلم: اوقرانیا اهاالیسنک اساس کتله سی اوقرانیالار اولماسینا باقما یاراق، اگر اوقرانیا فرقه مزک ملی هیئته باقارساق او زمان گوره جگزر که: اوقرانیا فرقه سینده کی عضولرک ۲۴ فائضی روسلاردر. اوقرانیالی فرقه جیلر ایسه، بالکز ۲۳ فائض در. بو غایت قطعی برمانلدر، اگر بوتون شورالار اتفامزدا کی ولیقوروسلاری گوتورسه ک، هر بر یاشلی بیك نفره دورت قوممونیست دوشور. اوقرانادا هر بیك نفره ۹، قوممونیست دوشور. ایشته بو قطعی فاقت حال حاضرده فرقه مزک ملی هیئتنک نه جوره اولدیغنی، اوقرانیا اهاالیسنک اجتماعی هیئتی و ولیقوروس پروله تار اکثریتی هیئتی فرقه مزک هیئته اولان نفوذینی نه درجه ده ساقلا دیغنی آچیق صورتهده گوسته ریور. مساعده ایدیگز، بو مسئله به بر داها قایتماق ایچون، بر چوقلمی مثال داها گوسته ریم. قیرغیز ستاندا اهاالینک تقریباً ۵۰ فائضی قیرغیزلاردر. فرقه تشکیلاتمزدا نه قدر قیرغیز اولدیغنی ییلریمسگزر؟ فرقه تشکیلاتمزدا بالکز ۵۰ فائض قیرغیز واردر. بو گوسته ریور که: بز گبریده قالمش ملنلرک امکجیلری آراسیندا کی قوممونیست ایشرینی قورماقدا چوق یاواش ایله ربله بورز.

هله گيریده قالمش و اولجه محکومیت آلتندا باشامش ملتله منسوب اولان قومونیلرک فرقه مزده کی فاضی چوق آز اولماقدان باشقا، موجود اولانلارکدا اڭ چوق قسمی صوڭ بیلارده فرقه مزه گلمشدر. بوتون مختار شورا جمهوریتلرینک داخلنده دیمک اولار که بروله تاریات موجود اولمادیغی بن سزه سویله مشدم؛ بوگا گورده فرقه مزه گنلردن چوقی کندیلر و ضیالیلار زمره سیندندر. فرقه یه گنلرده هر طرفدن خیردا بورژوا زیا احوال روحیه سی ایله روحلانا و کسگین ملی محکومیت حس ایدن بر محیطدن گن آدملردر. بوتون بو جوار مملکتلرده کی قومونیت عنصری دوغدیغی و بو بودیگی محیطدن آریلاراق، ملتجیلکه قارشو امانسز مبارزه آپارماق ایله صورت کسب ایتش و میدانه گلمشدر. قومونیت عنصرلری هنوز دنیاه قدم باصار باصماز هر زمان تام اولدن اولارک ایلك آدیملارینی احاطه ایدهن و ملتجیلکه قارشو اولان بو مبارزه چوق وعده سوگرالاردان؛ ۲۰-۳۰ ییل اول بولشادا ملتجیلکه اولان مبارزه نك ویردیگی نتیجه یی ویرمشدر. بولشا سوسیال دموقراتیاسیندا، فرقه نك اڭ چوق دقت ویره رک، ملتجیلکه قارشو آپاردیغی مبارزه نتیجه سینده، ملی مسئله نك اهمیتسی انکار ایدن، باخوت لازمجه تقدیر ایتمه بن سول تمایل دوغدی. بو سول تمایل (آقتی) ملتجیلکه قارشو آپاریلان مبارزه نك طبیعی نتیجه سی ایدی. بو مبارزه برده قالان هر شیشه گوز بومور، ملتجیلکه قارشو فوق العاده احتیاطکار واسطه ایله مبارزه آپارماغی طلب ایدن خصوصی شرائطه گوز بوماغا مجبور ایدیور.

ایشته بو حال سبب اولاراق، بزم دیمک اولار که بوتون ملی قومونیت تشکیلاتلارمزدا - اکر تعبیر جائز ایه - سول تمایل واردر. بو سول تمایل ایله برابر ساغ تمایل جریانی ده واردر. طبیعی و آشکاردر که: مادامکه بروله تاریات بوق و فرقه یی کندیلردن، خیردا بورژوا زیا و ضیالیلاردان توپلاماق لازم گلیور و بونلار بروله تار فرقه سنه گیردیکن سوگرا، حاضر لانیورلار، بو کندیلر، خیردا بورژوا زیا و ضیالیلار نوزلر نك خیردا بورژوا زیا احوال روحیه سنی گتیرمه دن فرقه یه گلمه یورلار. بو احوال روحیه یی اورتا - دان قالدیر یماق، بو احوال روحیه ده بر اونالاری تریه ایتک لازمدر و نه قدر که بو ایش گورولمه ش اولار ایسته سهرده، ایسته سهرده، خیردا

بورژوا زیا آزغینلیغی (تمایلی) و ساغ آزغینلیق تعبیر اولونان جریان آلتندا چینلک چکمه گه مجبوردرلار. اولار ملی محکومیت ایله دولی اولان بیر محیط ایجربسیندن چیقوب گلیورلار. اولاردا بو دوشونجه نك اویانماسنا ایلك عامل چوق وعده بو ملی محکومیتک وازیغی اولمشدر؛ بوگا گورده اولاردا ملی مسئله یه اولدقجا بر طرفلی باقماق ملی مسئله یه اڭ چوق خسته جه سینه دقت ویره ک واردر. بو حال ایلك زمانلاردا لابنددر. بو حال اولمایا ییلمز، چونکه اونی معین شرائط و احوال تورده تور، چونکه اونی اونودولمایان بسیخولوزی محکومیتک باشماقدا دوام ایتمکده اولان دوغدی. سی بسله یور. بوگا گورده قومونیت فرقه سی بو حاله صوڭ درجه احتیاطله باقلاشمالی، نوز محیطنده ملتجیلکک آچقدان - آچیفا تظاهر ایتمه سنه گوز بومالی و فرقه نك ایجربسینده: اگر ولیقوروسلاردان اولسا ساقلانماسنا هیچ بر اساس اولمایا آداملار وارسا یله، بونلاری ساقلامالیدر. نه ایچون؛ چونکه اوزون مدت عرضنده اطرافدا کی اقتصادی احوال ده گیشمه نیجه بروله تاریات ایله یله مدیکجه بز ملی جمهوریتلرده قومونیت فرقه سنه توپلاماق ایچون، کندیلردن و ایمییه قدر ملی مفکوره لرک تأثیر آلتندا باشایان ضیالیلاردان باشقا، نوز که بر دسته تابا ییلمه جگزر. بو دسته لره نه درجه ده ضعیف اولورسا اولسون، بز ملی جمهوریتلرده قومونیت فرقه سی توپلایوب تدارک ایتمه لی بز. بورادا قومونیت فرقه سی اولمادان ایش کچمز و بو گیریده قالمش جمهوریتلر و اباتلرده بز، کنله اوزرینده کی نفوذ مزه بر واسطه و شورا حکومتنک بر استناد گاهی اولماق اوزره، قومونیت فرقه سی بولوندیرمالی بز. چوق وقت هیچ تشکیلات اولماقدا سنه، بیس تشکیلات اولماق باقشیدر. فقط بیس تشکیلاتله ده قالماق اولماز، اونی باقشیلشدر بوماق لازمدر.

ملی جمهوریتلرک نوزلرینه مخصوص اولان خصوصیتسی، هم شورا سیاستی، همده فرقه داخلی سیاستی زمیننده نظره آلماق و نظره آلاق، چوق بو بوک گذشتره گیتمه لیدر. بر نیچه مثال گتیرلم. تورکستانی آلام. معلومدر که بزده کلیسا دولدن آیرلمشدر؛ بز هله اوقتیابر انقلابنک اولینده بو بوک توپراق و املاکی کلیسادان آلوب کندیلره ویردک. بس تورکستاندا

«گوریپورز؟ تور کستاندا ایمدییه قدر شورا دیکرمتیله قانون کوچنی آلان وقف برلری وار و بونلار مسلمانلارک الینده بولونیور. روسیهده کی مکتبلردن شریعت درستی بز چوقدان چیقارمشز؛ همچنین حد بلوقه یتمه یلر ایچون روحانی مکتیبی ده قدغن ایتمشز. حالبوکه ترر کستاندا مسلمان دینینه قارشو سوک درجه ضعیف و احتیاطکار بر سیاست آبارماغا، روحانی مکتبلرینک وارلغینا، شریعت درسینگ ویرامه سینه گوز یومماغا مجبور اولمشز. چونکه بونلار بر چوق سفسطه ایله مربوطدر و بو سفسطه یهده ایمدی ضربه ایندیبرمک اولماز. بز نوز مملکتلمزده شورا اصولینده کی محکمه دن باشقا، هیچ بر محکمه قبول ایتمه بورز؛ بزده اگ گیریده قالمش بر کندده ییله، هر هانسی بر کشیشک، شورا قانونلاری مدافعه سی آلتندا اولاراق، هر هانسی بر آدمی محاکمه ایتمه گی عقلنه ییله، کتیره ییلمه سی چوق گولونج اولوردی. فقط تور کستاندا، هم ده نه اینکه بر تور کستاندا، حتی بعض برلرده ده مثلا قافقاسیادا، داغستاندا، چه چن ده، ایمدییه قدر قانون کوچنی آلمش شریعت محکمه لری وار، بونلاری ملالار و شیخلر اداره ایدیورلر و نوزلری ده بزم گوزمزک قارشوسیندا آچققدان آچیغا موجوددرلر. چوق نادر اولسادا، فقط بعضاً بویله اولیور که نوز اریندن قچان بر آروادی شریعت محکمه سی داش قالاغی ایلمه مگه محکوم ایدیور (البته شورا حکومتی شریعت محکمه... لرینک بو کبی تجربه لرینه قارشو مبارزه آباریور) تکرار ایدیورم، شورا حکومتی بو کبی فاقتلارا قارشو مبارزه آباریور، فقط شریعت محکمه لرینک بو وقته قدر باشاماسینا شورا حکومتی بر سوز دیمه بور.

بزده بخارا و خوارزم آدلی خلق جمهوریتلری وار، بونلار ایمدییه قدر بالکیز خلق جمهوریتلرلر و چوق جدی سبیلر یوزیندن سوسیالیست شورا جمهوریتی آدلانما بولرلار. بورادا هم شریعت محکمه سی، هم و ققلر و هم ده باشقا بعضی شیلرده وارددر. مثلا بخارادا، حکومتک فعالیتنه بالکیز امکجی عنصرلر، همکارلار اتفاقلاری دگل، بلکه تاجرلرده تأثیر نفوذ گوسته ریورلر و هر هانکی بر حکومت دوزم تندیکنده بونلارک نفوذی ایله حسابلاشماق لازم گلیور. (خوارزم) ده هله بر آز اول سوک فرقه تمیزلکنه قدر (فرقه تمیزلکی بورادا بر ییل اول یایلمشدر) قومونست فرقه سینده حددن زیاده

روحانیلر و تاجرلر وار ایدی. تاجرلر و ملالار خوارزم قومونست تشکیلات... نك ۶۰ فائضی تشکیل ایدیور دیلر. بویله حاللار اولیور. حال حاضریدا (خوارزم) قومونست تشکیلاتی تمیزلندیکن سوگرا، مثلا تور کستان مختار ایالتنده سانسیتقیابه گوره، حدسز دیندار قومونست وارددر. بز اونلاری فرقه دن چیقارما بورز. فقط مرکزی روسیه، نه اینکه بر دینه منسوب اولماق، بلکه لیساده توی ایلمه ک و اوشاغی کایسادا چیمدبرمک کبی ایشلره گوره هر بر قوتورول قومسیونی امانسز بر صورتده فرقه دن چیقاریر. فقط جوار اولکه لرده محکم ملی و دینی خرافات امکجی اهای آراسیندا کویک سالمش اولدیغیندان بونلارا قارشو سوک درجه احتیاطکار بر سیاست آبارمالی و دوزگون بر ایش آباریلما ییجا، فرقه نك داخلنده ییله، بو خرافاته میدان ویرمه لیدر.

بن ایمدی ملی مسئله حقنده فرقه مزک قارشوسیندا دوران اساس وظیفه لری قورتاریورم.

بو وظیفه لر بر طرفدن بوندان عبارتدر که: گیریده قالمش مدینتی آز ملتدک باشادیققلاری ملی جمهوریت و ایالتلرده بز ایلمک نوبه ده کیچیک ده اولسا، فقط استاد ایدیه ییله جگمز متین بر قومونست دسته سی وجوده گیترملی بز.

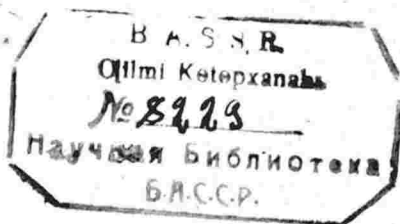
اکتری چوق وعده تاجر و روحانیلردن عبارت اولان بر قومونست فرقه سنه استاد ایتمک اولماز. اگ اولجه کیچیک ده اولسا، اصل، موافق تریه آلمش قومونست تشکیلاتی وجوده گیتیرمک لازمدر. ۱۲ نجی فرقه قورولتاینگ قطعنامه لری ایفاسیندان اولاراق، ۱۹۲۳ نجی ییل ایون آیندا کی ملی مشاوه طرفندن قبول ایدیلمش قرارلار بوگا معین صورتده دلالت ایدیور. او قراردان بعضی پارچالار آلوب گوستریورم:

«فرقه نك اساس وظیفه لریندن بری، ملی جمهوریت و ایالتلرده محلی اهلیدن اولان گنج قومونست تشکیلاتلارینا گیرن بروله تار و باریم بروله تار عنصرلرینی آرتیرماق و انکشاف ایتدیرمک، بو تشکیلاتلارک بو کسه لمه لرینه و حقیقی قومونیزم تریه سی آلمالارینا، اولجه آزدا اولسا، فقط اصل قومونست اینته رناسیونالی دستلرینک برلشدیریلمه سینه هر جهتدن کومک

ویرمکدر. بالکز بولمه اولدیغی تقدیرده، جمهوریت و ایالتلرده کی شورا حکومتی محکم اولار، اورادا حقیقی قومونست تشکیلاتلاری قوت تاپار. سوگرا ینه همان قراردان بر بارجا داها گوتورملی. بورادا بر طرفدن بو قومونست دستلرینی تریه ایتمک و او بری طرفدن آیری - آیری ملئرک انکجیلرینی شورا و فرقه قورولوشینا جلب ایتمک ایچون آباریلعاسی لازم گن ملی سیاستک شرائطی گوسته ریلور. بو شرائط همان بوتون ملی جمهوریتلر ایچون بردر دیمک اولار: «صنایک ضعیفگی، یاخود تام دنیله جک درجهده بوقلغی و یاقین دورده صنایع انکشافک لایهء باواشماسی کندیلر، قوستارلار و غیر یارینیک یاقشی عنصرلری آراسیندا منتظم، صیرلی مفکورهوی - تریه ایشلریندن عبارت، فرقه ایشلرینک آرتیریلعاسی لزومنی ایله ری سوزیور. بوراسنی اونوتمامالیدر که: گبریده قالمش جمهوریت و ایالتلرده صمیمی انقلابچی اولان فقط کافی درجهده ترقی ایتمه یین معلوم ابتدائی عنصرلر ایچون، بالکز فرقه مزه، تدریجاً ایله رله یه رک، کامل قومونست اولماق امکائی و بریور. پروله تار مر کزلرینک تجربه سی اساسینده تشکل ایدن صنفی دائره نولچوسینک میخانیککی بر صورتده بورایه کوچورولمه سی اساس اعتبارله دوز، دگل و تعامیله عکس نتیجه لر ویره دی. روسیه قومونست فرقه سنک نوه سی صنایع مر کزلرینک سیناقدان چیقمش ایشجیلری اولعاسی احوالی، فرقه به امکان و بریور که: نوزینک صنفی ماهیتندن قورقما یارق، بوقاریدا گوسته ریلن صیرلی - تریه تأثیر نفوذی اصولنی تطبیق ایتمه یین». ایسته اصل اینتیرناسیونال - قومونست عنصرلرینی آرتیرماق ایشینی تطبیق ایچون، لازم گن شرائط بونلاردر. تدریجاً اقتصادباتی یوکسه لته ن، ی اقتصادباتی تدریجاً مرکزی روسیه اقتصادی سوبه سنه برابر ایدن و پروله تار عنصرلرینک سیاسی نقلتی، رولنی و مقدارینی آرتیران بر چوق قطنی و اقتصادی تدبیرلر گورمک لازمدر. نهایت دبلی قومونست معارفی واسطه سه چورمک، شورا آپاراتنی لازمی دیلله چورمک واسطه سیله امکچی کتله رینه یاقینلاشدیرماق ایشلرینی ده دوام ایندیرمه لیدر. عکس تقدیرده بو آپارات یانانچی اولاجاق و کتله اوننی آگلاما یاجا قدر.

ایسته ملی مسئله یی حل ایتمک ایچون قارشومزدا دوران اوج اساس وظیفه بونلاردر. شورالار اتفاقلک اراضیسی داخنده بو اوج وظیفه نک حل اولونعاسی ملی مسئله نک بین الخلق مقابلسیندا طرفمزدن اولکی کیی، دوز گون قویولاجاغینا و حل اولوناجاغینا و بر عضویده فرقه مز اولان قومونست اینتیرناسیونالی لازم اولدیغی زمان، ملی مسئله دن قایتا ایست جمعیتنی پاتلاتماق و یقماق ایچون بویوک انقلابی بر عامل صقیله آخره قدر استفاده ایدیه یله جگینه بر رهندر.

صو شی

فهرست

صحیفه:

بیرینجی محاضرہ:

قائلیست جمعیتده ملی مسئله نك اهمیتی حقنده. حاکم و محکوم
ملتر. ایمدیکی ملترک تاریخی انکشاف جریانی ۳

ایکنجی محاضرہ:

ملی مسئله و ایمپریالیزم. دنیا ایمپریالیست محاربه سی و اونک
تیجه لری ۱۶

اوپنچجی محاضرہ:

ملی و مستملکه محکومیتک اساس شیکلاری ۳۲

دوردینجی محاضرہ:

قومونست اینته رناسیونالی و سوسیالیست شورا جمهوریتلری اتفاقک
ملی سیاستی. اونک بریشیپ اساسلاری و تطبیق ایدیلدیگی
ظاهر لری شرائط ۴۴

بشنجی محاضرہ:

چار حکومتک انقلابه قدر ملی سیاستی ۵۵

آلمنچجی محاضرہ:

فیورال و اوقتیابر انقلابلاریندا و سوگراکی وطنداش محاربه
سینده ملی مسئله ۶۹

یدینجی محاضرہ:

قومونست فرقه سنک ملی سیاستک دورلری بو سیاستک ایمدیکی
وظیفه لری ۸۶

سکزینجی محاضرہ:

شورا جمهوریتلرینده ملی مسئله ک حلی ۱۰۰

1926

462

قیمتی 50 قیك

4 DEK 1938

Н. И. ПОПОВ

НАЦИОНАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ

Кооперативное Изд-ство
„БАКИНСКИЙ РАБОЧИЙ“
